

Nr 83

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående organisationen av statens institut för folkhälsan m. m.; given Stockholms slott den 21 februari 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag rörande arbetsuppgifter och organisation vid statens institut för folkhälsan. Den allmänna ramen för institutets verksamhet förutsättes i huvudsak förbli oförändrad. Åtgärder föreslås i syfte att rationalisera verksamheten. Vissa rutinuppgifter föreslås överförda till andra organ. För vissa särskilt angelägna uppgifter förordas personalförstärkningar fr. o. m. budgetåret 1958/59. Propositionen innehåller slutligen förslag till medelsanvisningar för institutet för nämnda budgetår.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1958.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, KJELLIN, JOHANSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för social-, finans-, ecklesiastik-, jordbruks- och civildepartementen anför chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson.

I årets statsverksproposition, elfte huvudtiteln, punkterna 101 och 102, har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1958/59 beräkna *dels* till Statens institutet för folkhälsan: Avlöningar ett förslagsanslag av 3 260 000 kronor, *dels ock* till Statens institut för folkhälsan: Omkostnader ett förslagsanslag av 748 000 kronor.

I samband med den preliminära anmälan av dessa anslagsfrågor framhöll jag, att folkhälsoinstitututredningen i oktober 1956 avlämnat betänkande med förslag angående institutets arbetsuppgifter och organisation. Efter remissbehandling hade betänkandet med hänsyn till innehållet i remissvaren överarbetats inom inrikesdepartementet.

Jag anhåller nu att få upptaga hithörande spörsmål till fortsatt behandling.

I. Inledning

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 9 juli 1951 såsom sakkunniga för att inom inrikesdepartementet biträda med översyn av statens instituts för folkhälsan arbetsuppgifter och organisation m. m. förste stadsläkaren i Göteborg, docenten K. G. B. Roos, tillika ordförande, professorn E. L. Abramson, pappersarbetaren, dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare G. L. Andersson i Mölndal, professorn S. P. M. Forssman och byrådirektören i statens sakrevision H. H. Wihlborg. De sakkunniga, vilka antagit benämningen *folkhälsoinstitututredningen*, har med skrivelse den 26 oktober 1956 avgivit betänkande med förslag angående institutets arbetsuppgifter och organisationen (SOU 1957:6).

Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret, medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen, veterinärstyrelsen, styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium, försvarets sjukvårdsstyrelse, kommerskollegium, kanslern för rikets universitet — som överlämnat yttranden av större akademiska konsistorierna i Uppsala, Lund och Göteborg samt de medicinska fakulteterna därstädes, lärarkollegiet vid karolinska institutet ävensom lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö — arbetarskyddsstyrelsen, statens organisationsnämnd, statens lönenämnd, statens sakrevision, styrelsen för statens institut för folkhälsan, svenska delegationen av den nordiska kommittén för utredning rörande högre hälsovårdsutbildning, bostadsstyrelsen, styrelsen för veterinärhögskolan, styrelsen för svenska institutet för konserveringsforskning, fiskeristyrelsen, jordbruksnämnden, svenska kommittén för nordisk näringsforskning, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige, tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges veterinärförbund, svenska laboratrisföreningen, Sveriges lantbruksförbund och styrelsen för kooperativa förbundet.

Statens organisationsnämnd har med skrivelser den 4 oktober 1957 och 16 januari 1958 överlämnat två promemorior, avseende av Kungl. Maj:t den 24 maj 1957 givet uppdrag åt nämnden att biträda vid inom inrikesdepartementet pågående överarbetning av folkhälsoinstitutsutredningens betänkande. Innehållet i organisationsnämndens promemorior och övriga under överarbetningen framkomna förslag kommer att redovisas i ett särskilt avsnitt om vissa ytterligare undersökningar.

I skrivelse den 16 september 1957 har vidare *institutets styrelse* avgivit anslagsäskanden för budgetåret 1958/59.

II. Institutets nuvarande uppgifter och organisation

Enligt instruktionen har institutet till uppgift att på uppdrag av myndigheter, sammanslutningar och enskilda utföra praktiskt-vetenskapliga undersökningar ävensom eljest idka forskningsverksamhet inom den allmänna hygienens, yrkeshygienens och födoämneshygienens områden i syfte att förbereda och främja förebyggande åtgärder, ägnade att bevara eller befordra folkhälsan, samt att utgöra centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen enligt livsmedelsstadgan. Institutet utgör tillika karolinska institutets hygieniska institution. Härjämte har institutet att meddela undervisning åt befattningshavare på det socialhygieniska arbetsfältet — tjänsteläkare, distriktssköterskor, hälsovårdstillsyningsmän och andra — samt åt personal inom yrkesinspektionen ävensom att bedriva en på allmänheten inriktad upplysningsverksamhet i socialhygieniska frågor.

Med avseende å den allmänna hygienien har institutet företrädesvis att utföra erforderliga undersökningar till främjande av en förbättrad hygien

i fråga om bostäder, sjukhus, skolor och andra offentliga byggnader, *att* ägna uppmärksamhet åt vatten- och avloppsfrågor samt andra spörsmål av hygienisk-teknisk natur, *samt att* även i övrigt såsom centralt undersökningsorgan biträda vid övervakningen av den allmänna hygien i riket.

Institutets uppgifter på det yrkeshygieniska området anges särskilt vara *att* utföra undersökningar rörande skador och ohälsa, som uppkommer genom ogynnsamma yttre inflytanden i samband med arbete, ävensom rörande yrkesskador av infektiös natur, *att* ägna noggrann uppmärksamhet åt arbetstidsproblemens samband med hälsan, särskilt beträffande minderåriga och kvinnor, *att* utarbeta förslag till såväl allmänna hygieniska anvisningar rörande arbetslokalers anordnande och användande som speciella hygieniska föreskrifter under anpassning till olika industriers särförhållanden, *att* föreslå åtgärder, som ur medicinsk synpunkt finnes påkallade för att minska risken för olycksfall och ohälsa i arbetet, *samt att* föra ett för läkare och myndigheter avsett specialregister över preparat, som kommer till användning inom industrien eller annan verksamhet och som kan eller antages kunna inverka menligt på hälsan.

Ifråga om födoämneshygien och såsom centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen tillkommer det institutet huvudsakligen *att* utföra erforderliga undersökningar i syfte att förebygga framställning och försäljning av livsmedel, som är skadliga att förtära eller på annat sätt otjänliga till människoföda, *att* för dylikt ändamål bl. a. verkställa systematiska undersökningar av livsmedel, som förekommer i marknaden, samt att, då dessa undersökningar ger anledning till anmärkning, söka åstadkomma rättelse genom förhandlingar med tillverkaren eller säljaren eller genom annan liknande åtgärd, *att* bestämma olika födoämnsens värde ur folknäringsynpunkt, *att* utföra undersökningar rörande vitaminer i livsmedel, läkemedel och fodermedel samt handha för ändamålet erforderliga standardpreparat, *att* utarbeta och pröva erforderliga analysmetoder samt meddela anvisningar rörande provtagning och analys av livsmedel, *att* tillhandahålla förteckning över personer och anstalter i olika delar av landet, åt vilka undersökning av prov av olika slag av livsmedel lämpligen kan uppdragas, *samt att* på begäran tillhandagå med råd och anvisningar rörande kostens lämpliga sammansättning vid anstalter och institutioner av skilda slag, där utspisning i större omfattning förekommer.

Speciella uppgifter har ålagts institutet i vissa författningar, t. ex. livsmedelsstadgan, förordningen om införsel och utförsel av margarinvaror samt om kontroll över tillverkningen av dessa varor, förordningen om framställning och införsel av vitaminiserade livsmedel m. fl.

Institutet skall enligt instruktionen stå under ledning av en styrelse, bestående av minst 10 och högst 12 ledamöter. Av ledamöterna är fem självskrivna, nämligen cheferna för medicinalstyrelsen, riksförsäkringsanstalten och arbetarskyddsstyrelsen, en av karolinska institutets lärarkollegium

utsedd ledamot samt institutets föreståndare. Övriga ledamöter utses av Kungl Maj:t för en tid av högst fyra år.

Institutets styrelse är tillika styrelse för statens distriktssköterskeskola, vilken ingår som ett led i institutets undervisningsverksamhet.

Närmast under styrelsen är institutets föreståndare ansvarig för arbetet och ordningen inom institutet. Han utses bland avdelningsföreståndarna och förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av högst sex år. Enligt instruktionen åligger det föreståndaren bl. a. att leda och övervaka fullgörandet av de för institutet i dess helhet gemensamma arbetsuppgifterna.

För institutets fackuppgifter finns fyra avdelningar: allmänhygieniska, yrkeshygieniska, födoämneshygieniska och vitaminavdelningen. Varje avdelning står under chefskap av en avdelningsföreståndare i professors ställning. Professorn i hälsovårdslära vid karolinska institutet är föreståndare för allmänhygieniska avdelningen.

Såsom kompetenskrav för föreståndarna för allmänhygieniska och yrkeshygieniska avdelningarna gäller, förutom legitimation som läkare, grundlig vetenskaplig utbildning och beprövad erfarenhet i de ämnen, som tillhör avdelningens verksamhetsområde, för föreståndaren för födoämneshygieniska avdelningen grundlig vetenskaplig utbildning, beprövad erfarenhet i näringsfysiologi och födoämneshygien jämte ingående förtrogenhet med upprättande av koststater för olika anstalter och ändamål samt för föreståndaren för vitaminavdelningen grundlig vetenskaplig utbildning jämte beprövad erfarenhet rörande vitaminernas kemi och biologi.

I anledning av sammankopplingen med karolinska institutets hygieniska institution har vid den allmänhygieniska avdelningen inrättats en befattning som laborator och överlärare. Innehavaren av denna befattning skall svara för den del av avdelningens arbete, som professorn icke personligen handlägger.

Personalen vid institutet omfattade den 1 juli 1957 cirka 210 befattningshavare, varav 50 i 19 (13) eller högre lönegrad samt vissa arvodes-avlönade befattningshavare.¹ Personalen fördelade sig på avdelningar sålunda: administrationspersonal 19, allmänhygieniska avdelningen 25 (varav 3 för distriktssköterskeskolan), yrkeshygieniska avdelningen 52, födoämneshygieniska avdelningen 78 och vitaminavdelningen 37.

III. Folkhälsoinstitutets utredningens förslag

I. Allmänna synpunkter

Den allmänna ramen för institutets verksamhetsområde

Den utveckling, som ägt rum efter institutets inrättande, har enligt utredningens åsikt icke gjort en förändring av den allmänna gränsdrag-

¹ Siffran inom parentes anger här liksom i fortsättningen lönegraden enligt statens löneförordning.

ningen för institutets arbetsområde påkallad. Icke heller har utredningen funnit anledning framlägga något förslag angående ändrad gränsdragning för institutets kompetens i förhållande till andra myndigheter och institutioner.

Forskningsarbetet

Utredningen framhåller, att den vetenskapliga verksamheten bör inriktas på frågor av direkt och aktuell betydelse för institutet. I princip bör grundforskning förläggas till forskningsinstitutionerna och upptagas vid institutet endast i den mån erforderlig sådan forskning icke utföres vid nämnda institutioner. Tillkomsten efter folkhälsoinstitutets inrättande av forskningsinstitutioner av olika slag inom det socialhygieniska området har medfört, att möjligheterna att få kvalificerade arbeten utförda icke längre är väsentligen begränsade till institutet. Man bör från institutets sida — såsom även skett — söka intressera forskningsinstitutionerna att taga upp ur folkhälsosynpunkt aktuella problem. Det är av stor vikt, att institutet ej endast utför utifrån begärda praktiskt-vetenskapliga undersökningar utan även har möjlighet att på eget initiativ taga upp olika arbetsuppgifter. Sådana uppgifter kan avse större undersökningar för att få överblick över läget i visst hänseende beträffande olika grupper av människor, arbetslokaler, vattentäkter o. s. v. Vidare måste vissa frågor lösas för att institutet på längre sikt skall kunna fylla sin uppgift som centralt undersökningsorgan — huvudsakligen frågor, vilka kan förutses bli aktuella på grund av utvecklingen — eller för att ärenden skall kunna decentraliseras — metodforskning m. m. En utifrån begärd praktiskt-vetenskaplig undersökning bör som regel icke göras vidlyftigare än som är nödvändigt för att besvara den aktuella problemställningen. I fall där det är klart, att en begränsad ytterligare insats av forskningskaraktär kan ge värdefulla resultat, kan dock en sådan vara befogad. Det måste ankomma på institutets ledning att från fall till fall taga ställning i dylika avvägningsfrågor. Det är nödvändigt, att i icke alltför obetydlig omfattning tillfälle till självständig forskning beredes vid institutet anställda vetenskapsidkare ävensom andra forskare inom dess verksamhetsområde. Detta är av betydelse för institutets möjligheter att rekrytera vetenskaplig personal och för att den anställda personalen av denna kategori skall kunna hålla kontakt med vetenskapens utveckling. Oaktat tillkomsten av hygieniska institutioner vid högskolorna m. m. är det alltjämt nödvändigt, att institutet har ett mindre antal utbildningstjänster, varvid främst bör avses att tillgodose det egna forskarbehovet. Utbildningen förutsättes ske så, att tjänsteinnehavarna samtidigt utför ett forskningsarbete av värde för institutets verksamhet i övrigt.

Decentraliseringsfrågor m. m.

Enligt utredningens mening bör institutets arbete — med beaktande av att grundforskning och liknande uppgifter i möjligaste mån bör förläggas

till de egentliga forskningsinstitutionerna — av bl. a. ekonomiska skäl i princip vara inriktat på kvalificerade arbetsuppgifter inom den allmänna ramen för verksamheten. Ärenden av enklare rutinkaraktär bör avlastas institutet. Detta gäller såväl ärenden, vilka tillföres institutet enligt särskilda författningsbestämmelser, som undersökningar, vilka begärs utifrån. Ifråga om den förstnämnda gruppen ärenden har det visat sig, att även en relativt begränsad men ofrånkomlig skyldighet att utföra analyser kan allvarligt inkräkta på en avdelnings laboratorieresurser till förfång för andra uppgifter. Det är nödvändigt att minska institutets nuvarande skyldighet att utföra rutinanalyser och att för framtiden undvika att belasta institutet med nya sådana skyldigheter. I vissa fall torde en begränsning av den nu föreskrivna frekvensen av rutinanalyser vara möjlig. Ett överförande av ärenden från institutet till andra organ förutsätter, att laboratorier finns, vilka är i stånd att övertaga uppgifterna. En förbättring av möjligheterna härutinnan kan vinnas genom ett utvidgat arbete vid institutet för att få fram enkla och tillförlitliga analysmetoder samt genom mottagande vid institutet i ökad omfattning av personal från andra håll för utbildning. En delegering skulle även underlättas, om institutet finge övervaka arbetet vid laboratorier — särskilt privata sådana — till vilka ärenden överföres. Vid överenskommelse med annat laboratorium om övertagande av ärenden bör övervakningsfrågan klarläggas. Ävenså bör därvid lösas spörsmålet om den ersättning, som skall utgå till laboratoriet för uppgifternas utförande. Utredningen ifrågasätter i detta sammanhang, om icke folkhälsoinstitutet borde genom särskilda författningsbestämmelser ges formell befogenhet att utöva kontroll över verksamheten vid andra laboratorier, som övertagit uppgifter från institutet eller eljest utför kontroll, som faller inom institutets arbetsområde, t. ex. enligt livsmedelsstadgan. I vissa fall kan vid delegering endast bli fråga om att själva analysarbetet utföres av annat organ, medan bedömningen av analysresultatens innebörd ur hygienisk synpunkt måste förbehållas institutet. En begränsning ligger ytterligare däri, att det i viss omfattning kan vara nödvändigt, att institutet självt utför rutinanalyser. Bl. a. måste institutet såsom det centrala organet på sitt område ha erforderlig kontakt med utvecklingen och egen erfarenhet av tillämpade standardmetoder. Vidare måste institutet ha möjlighet att utföra ofta ganska omfattande serier standardanalyser av rutinkaraktär, vilket behov är särskilt framträdande i fråga om metodforskningen.

Innan institutet begränsar hittills fullgjord analysverksamhet bör förhandlingar upptagas med de allmänna institutioner och enskilda samman slutningar, vilka i större utsträckning brukar begära rutinprover hos institutet.

Utredningen förordar, att två grupper praktiskt-vetenskapliga undersökningar av mindre omfattning, vid vilka tillämpas relativt standardiserade undersökningsmetoder, avlastas institutet, nämligen vissa utredningar i vatten- och avloppsärenden samt yrkeshygieniska utredningar om förhållan-

dena på olika arbetsplatser. Den förstnämnda ärendegruppen skulle överföras till den vattenvårdsinspektion, som utredningen förutsätter skola komma till stånd. Utredningen har härvid utgått ifrån att inspektionen blir så utrustad, att den kan utföra en del undersökningar, som ligger på institutet. Den andra ärendegruppen skulle överföras till arbetarskyddsstyrelsen, som härvid skulle utrustas med ett yrkeshygieniskt laboratorium.

Av de undersökningar, som uteslutande eller praktiskt taget uteslutande innefattar endast utförande av analyser, kan vissa icke överföras till annat laboratorium på grund av analysens svårighetsgrad eller därför att den är så sällan förekommande, att det icke anses ekonomiskt möjligt att utföra den vid andra laboratorier. I den mån nya speciallaboratorier för dessa ärenden icke inrättas, är en delegering från institutet knappast möjlig. De största kategorierna analyser i denna grupp utgöres av de med den offentliga vitaminkontrollen sammanhängande analyserna samt vissa vid yrkeshygieniska avdelningen utförda analyser. Utredningen anser dock, att vitaminkontrollen snarast bör utbrytas från institutet. För vissa yrkeshygieniska analyser, vilka kan utföras vid kvalificerat kemiskt laboratorium av övervägande rutinkaraktär, står icke f. n. något laboratorium till buds men det bör framdeles gå att finna en avlastningsmöjlighet.

Ifråga om undersökningar av ren analyskaraktär, vilka utan egentlig olägenhet kan utföras vid andra laboratorier, har under senare år institutets verksamhet avsevärt begränsats i vad gäller vattenanalyser och livsmedelsprov.

Beträffande vattenanalyserna bör för ytterligare delegering i första hand komma i fråga kontrollen av vatten från vissa vattenverk enligt förordningen om kontroll av vattenledningsvatten. Denna verksamhet kan utan olägenhet övertagas av för uppgiften behöriga vattenundersökare utanför institutet. Vidare bör förhandlingar upptagas med hälsovårdsnämnden i Stockholm om att befria institutet från rutinmässiga undersökningar av vatten från stadens inom- och utomhusbad m. m., vilka undersökningar borde kunna utföras på stadens laboratorier eller av privata laboratorier i staden. Utan olägenhet bör vidare en betydlig nedskärning av utifrån mottagna uppdrag rörande såväl dricks- och hushållsvatten som »övriga vatten» kunna komma till stånd. Införskaffandet av prover, som erfordras för metodprovningar m. m., bör genom åtgärder från institutets sida kunna mycket nära anpassas efter det aktuella behovet. I princip bör prov mottagas från utomstående uppdragsgivare endast om undersökning därav är av speciellt intresse för institutet. Efter en successivt genomförd nedskärning av antalet utifrån inkommande prov enligt dessa riktlinjer torde man icke behöva räkna med mer än omkring 4 000 prov årligen, motsvarande cirka hälften av det nuvarande antalet.

Beträffande den yrkeshygieniska verksamhetens decentralisering uttalas bl. a., att undersökningar av yrkesskadade eller fall av misstänkt yrkes-

skada bör kunna förläggas till de yrkesmedicinska klinikerna och även till centrallasarett utan sådana kliniker. Vissa analyser av biologiskt material torde kunna överföras till centrallasarettens kliniska laboratorier, förutsatt att analyser förekommer i tillräcklig omfattning och något så när regelbundet. Andra yrkeshygieniska bedömningar särskilt ifråga om tekniska problem och bedömning av expositionsrisiker med tekniska metoder borde kunna övertagas av arbetarskyddsstyrelsen, därest denna får ett laboratorium med kompetent personal. Vidare bör vissa undersökningar kunna decentraliseras till branschorganisationer, såsom för gruvorna, och till enstaka företag, dock endast större företag med minst 500 à 1 000 anställda.

För den fortsatta delegeringen fordras dock i allmänhet metodutveckling och personalutbildning. Även kommunala och enskilda initiativ härutinnan är önskvärda. Man har att räkna med att nya delegeringsobjekt framkommer undan för undan, varför arbetet med att avlasta institutet uppgifter, som kan anförtros andra organ, får anses permanent ingå i institutsledningens verksamhet.

2. Organisation

Institutets ledning och administration m. m.

Utredningen föreslår ett flertal åtgärder för att ernå rationalisering och effektivisering av den inre organisationen.

Styrelsen

Den nuvarande styrelsen är för stor för att kunna göra en tillräckligt aktiv insats. Med undantag för institutets föreståndare är ledamöterna dessutom representanter för andra myndigheter eller organisationer, vilka direkt kan beröras av samma frågor, som kommer före i institutets styrelse och där bör beaktas och bedömas ur institutets synpunkter i första hand. Det kan förekomma, att de representerade myndigheterna och organisationerna har sinsemellan stridande önskemål rörande ett ärendes utgång eller avstår från att yttra sig i styrelsen, enär de skall yttra sig i samma fråga i annat sammanhang. Utredningen föreslår, att styrelsen skall bestå av fem personer, nämligen institutets chef såsom självskriven ledamot och fyra av Kungl. Maj:t tillsatta ledamöter. Bland ledamöterna skall Kungl. Maj:t utse ordförande och vice ordförande. Arbetsgivare- och arbetstagarintressen samt den medicinskt-hygieniska sakkunskapen utom institutet bör vara representerade i styrelsen. Styrelsens befogenhet att utse ett arbetsutskott för utövande av beslutanderätten beträffande löpande ärenden eller angelägenheter av mindre vikt bör borttagas. I stället bör styrelsens ordförande bemyndigas att utöva styrelsens beslutanderätt i brådskande ärenden ävensom angelägenheter av mindre vikt. Arvodet till ordföranden bör höjas från 1 000 till 1 800 kronor per år.

Föreståndaren

Föreståndarskapet utövas f. n. av en av avdelningsföreståndarna. Institutets tillväxt — från 40 å 50 till omkring 210 anställda — som inneburit en i viss mån proportionerlig ökning av bestyret med administrationen, har icke medfört annan förstärkning av den administrativa ledningen än att fr. o. m. den 1 juli 1947 tillkommit en kamrerare, numera förste byråsekreterare. Antalet ärenden, som handlagts av institutets föreståndare, var 1 574 under budgetåret 1945/46 och 2 423 budgetåret 1955/56. Redan den del av arbetsbördan, som består av löpande ärenden, är numera avsevärd.

Frågor om samarbete och samordning med andra institutioner, myndigheter och organisationer är vanliga och kräver ofta en bedömning icke blott ur facksynpunkt utan också ur mera allmänna synpunkter. Anslags-, personal- och byggnadsfrågor kommer alltid att kräva avsevärda arbetsinsatser. Institutets internationella förbindelser vidgas undan för undan, och det är önskvärdt, att institutets chef härvid kan påtaga sig vissa uppgifter. Vad angår institutets interna förhållanden är det både ur principiella och praktiska synpunkter angeläget, att chefen icke samtidigt företräder en viss del av institutet. Avdelningsföreståndarna kan icke avlastas administrativa arbetsuppgifter, om icke vissa uppgifter övertages av en särskild chef. Härvid kan särskilt nämnas organisatoriska och ekonomiska problem i samband med delegering av ärenden från institutet. Utan en chef, som har en samlad överblick över avdelningarnas arbete och resurser, är det icke möjligt att samordna avdelningarna och få till stånd ett ändamålsenligt utnyttjande av resurserna. Genom sammanträden med avdelningsföreståndarna bör institutets chef även verka för främjande av det vetenskapliga samarbetet mellan avdelningarna och för vetenskaplig information dem emellan.

Utredningen har därför funnit, att en särskild chefsbefattning är en nödvändig förutsättning för en effektivisering och rationalisering av institutets verksamhet. Chefen bör — såsom överdirektör — placeras i lönegrad Co 15 (Bo 4). Särskilda kompetenskrav för befattningen föreslås icke.

Avdelningsföreståndarna m. fl. högre befattningshavare

Institutets successiva utbyggnad har haft till följd, att arbetsbördan för avdelningsföreståndarna ökat så avsevärt, att de systematiskt måste avlastas göromål för att kunna ägna sig åt sin centrala uppgift, nämligen att leda och främja den vetenskapliga utvecklingen på avdelningarnas verksamhetsområde.

Tre av avdelningsföreståndarna har engagemang utanför respektive avdelningar. Föreståndaren för födoämneshygieniska avdelningen är tillika institutets föreståndare, föreståndaren för allmänhygieniska avdelningen är samtidigt professor vid karolinska institutet och föreståndaren för yrkeshygieniska avdelningen är tillika arbetarskyddsstyrelsens överläkare. Om

en särskild befattning som chef för folkhälsoinstitutet inrättas, upphör ett av dessa dubbelengagemang. Samordningen med karolinska institutet har utredningen ansett tills vidare kunna godtagas, då olägenheterna därav skulle begränsas, om den allmänhygieniska avdelningen uppdelas på två avdelningar. Utredningen räknar emellertid med att anordningen i fråga framledes skall upphöra. Att föreståndaren för yrkeshygieniska avdelningen tillika är överläkare vid arbetarskyddsstyrelsen är i vissa avseenden av värde för institutet. Utredningen föreslår nu ingen ändring därvidlag men anser, att det på längre sikt skulle vara till övervägande fördel för institutet, om denna personalunion upphörde.

Genom bl. a. tillkomsten av en särskild chef för institutet kommer avdelningsföreståndarna att avlastas visst arbete i samband med anslagsäskanden, lokalfrågor, delegeringsåtgärder m. m. Avdelningsföreståndarna bör emellertid avlastas även en viss del av de uppgifter, som kräver självständig vetenskaplig insats. Utredningen har förutsatt, att styrelsen genom särskilt beslut skall kunna ålägga laborator såsom ett tjänsteåliggande, för vilket särskild ersättning ej skall utgå, att under avdelningsföreståndarnas tillsyn handlägga vissa ärenden på eget ansvar.

Det nuvarande kravet på läkarlegitimation för föreståndartjänsterna på allmänhygieniska och yrkeshygieniska avdelningen bör utgå. För avdelningsföreståndarbefattning bör såsom hittills i sak upprätthållas samma fordran på vetenskaplig kompetens som för universitets- och högskoleprofessor, varjämte bör fordras ådagalagd duglighet som ledare av arbete av det slag, som förekommer vid institutet.

Utredningen berör vidare förhållandet mellan styrelsen och institutets föreståndare, å ena, samt fackavdelningarnas föreståndare, å andra sidan. Enligt instruktionen är övervakningen av verksamheten och befogenheten att ge föreskrifter om arbetets planläggning och bedrivande förlagda till styrelsen, vars praktiska möjligheter att utöva en effektiv ledning är begränsade. Den ledande och övervakande verksamhet, som institutets föreståndare skall utöva, är uttryckligen inskränkt till för institutet gemensamma ärenden. Hans befogenhet att ingripa i avdelningarnas verksamhet är därmed reducerad till vad styrelsen möjligen kan delegera till honom. Detta kan emellertid förutsättas ske endast i undantagsfall. Med denna organisation är det uteslutet, att styrelsen eller — efter dess uppdrag — institutets föreståndare skall kunna följa arbetet inom avdelningarna i den utsträckning som är oundgänglig för att styrelse och föreståndare i realiteten skall kunna bära något ansvar t. ex. för att en avdelnings personal utnyttjas så effektivt som möjligt eller för att ett gott samarbete mellan avdelningarna äger rum. Utredningen anser, att styrelsens och institutets föreståndares ställning i förhållande till avdelningarna bör stärkas. Urvalet i stort av arbetsuppgifter och avvägningen av arbetskapacitetens fördelning mellan praktiskt-vetenskapliga undersökningar och

uppgifter, som tages upp efter initiativ inom institutet, samt avgörandet om den ordning, vari uppgifterna skall utföras, bör ankomma på styrelsen och institutets föreståndare, men i intimt samarbete med avdelningsföreståndarna. Även överläggningar med representanter för berörda intressen inom stats- och kommunalförvaltningen, vetenskap och näringsliv bör förekomma i samband med valet av arbetsuppgifter. Däremot bör det vara avdelningsföreståndarnas sak att bestämma, hur föreliggande uppgifter skall lösas. Styrelsen och institutets föreståndare måste dock följa arbetet så, att de kan ingripa, om det i något fall skulle visa sig, att en avdelning icke arbetar med tillräcklig effektivitet eller icke följer arbetsplanerna.

I fråga om den högre vetenskapliga personalen i övrigt framhålles, att en viss avlastning av rutinärenden torde kunna vinnas genom att varje kategori ärenden fortlöpande granskas i syfte att i möjligaste mån delegera ansvaret till lägre personal.

Vissa lönefrågor m. m.

Vid institutet finnes en befattning som laborator och överlärare i 33 (26) lönegraden samt nio laboratorer i 31 (24) lönegraden. Medel har vidare använts för en arvodesavlönad laborator. Enligt instruktionen fordras för att komma i fråga som laborator och överlärare, förutom legitimation som läkare, god vetenskaplig utbildning i något av de ämnen, som tillhör den allmänhygieniska avdelningens verksamhetsområde, varjämte sökande bör ha ådagalagt särskild förtrogenhet med bostadshygienens undersökningsmetoder och problem. Laborator skall äga god vetenskaplig utbildning och erfarenhet i det eller de ämnen, som tillhör tjänstens arbetsområde.

De två laboratorbefattningarna för läkare vid yrkeshygieniska avdelningen har under fem budgetår uppehållits av 9 olika läkare inberäknat en av de på tjänsterna utnämnda. Den ena tjänsten har under de fem budgetåren över huvud taget icke uppehållits av den därå utnämnde. En laboratorbefattning i kemi vid födoämneshygieniska avdelningen har haft tre innehavare.

Situationen beträffande rekryteringen av laboratorstjänsterna är otillfredsställande. Ett sätt att säkerställa hög vetenskaplig standard samt effektivitet och kontinuitet i avdelningarnas arbete vore, att vissa laboratorer i nyckelpositioner placerades i högre lönegrad än nu. Med hänsyn till att frågan om lönegradsplacering av laboratorstjänster berör även andra praktiskt-vetenskapliga institutioner anser utredningen likväl icke lämpligt att i detta sammanhang föreslå inrättande av laboratorbefattningar i högre lönegrad.

Utredningen föreslår, att kansliskrivartjänster inrättas vid institutets kansli och de två största fackavdelningarna.

Kansliet och övrig gemensam personal

Med hänsyn till att en överdirektör och chef förutsättes kunna ägna mera tid åt administrativa angelägenheter än institutets föreståndare hunnit anser sig utredningen icke böra föreslå en eljest nödvändig förstärkning av den högre administrativa personalen.

Utredningens personalförslag för kansliet m. m. innefattar en ökning från 17 till 20 befattningshavare. Den närmare sammansättningen av personalen framgår av följande tablå.

	Lönegrad	1/7 1956	Förslag
Överdirektör.....	Co 15 (Bo 4)	—	1
Institutets föreståndare.....	Arvode	(1)	—
Förste byråsekreterare.....	Ca 29 (Ao 23)	1	1
Kansli och kassa			
Kassör.....	Ce 15 (Ae 10) ¹	1	1
Kansliskrivare.....	Ce 15 (Ae 10)	—	1
Kanslibitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	1	1
Kontorsbitråde.....	Ce 8 (Ae 5)	2	2
Förste expeditionsvakt.....	Ca 11 (Ao 7)	1	1
Expeditionsvakt.....	Cg 10 (Ag 7)	1	1
Telefonist.....	Ce 8 (Ae 5)	1	1
Centralförråd			
Materialförvaltare.....	Ca 14 (Ao 9) ²	1	1
Vaktmästare (förrädsbitråde).....	Ce 10 (Ae 7)	1	1
» »	Cg 10 (Ag 7)	1	1
Verkstad			
Ingenjör.....	Ce 23 (Ae 17)	—	1
Instrumentmakare.....	Ca 14 (Ao 9) ³	1	1
Institutionsvaktmätare.....	Ce 12 (Ae 8)	1	1
(finmekaniker)			
Hantverkare (snickare).....	Cg 12 (Ag 8)	2	2
Djurvård			
Stallförman.....	Ce 12 (Ae 8)	1	1
Fastighetsvård m. m.			
Förste reparatör.....	Ce 15 (Ae 10)	—	1
Maskinist.....	Arvode	1	—
		17 (18)	20
Därtill kommer erforderlig städnings- och budsändningspersonal			

¹ Förordnad i Cg 17 (Ag 12). ² Förordnad i Cg 16 (Ag 11). ³ Förordnad i Cg 16 (Ag 11).

Följande kommentar till personalförslaget lämnas.

Å verkstaden repareras och nytillverkas apparatur för fackavdelningarna i viss utsträckning. Anspråken på verkstaden har vuxit undan för undan. För effektivisering av arbetet fordras, att det ställes under ledning av en kunnig verkstadstekniker. En sådan kan även ge fackavdelningarna råd vid inköp av apparatur m. m. Utredningen föreslår därför en befattning som verkstadsingenjör. Som kompetenskrav skall gälla examen vid tekniskt läroverk eller däremot svarande utbildning samt praktisk erfarenhet av

verksamhet inom industri eller hantverk. Vidare behövs, för att smärre installations- och reparationsarbeten skall kunna utföras utan onödig omgång, en skicklig montör med behörighet att utföra elektriska installationsarbeten. Han bör därjämte kunna öva löpande tillsyn över motorer och andra elektriska anläggningar samt vatten- och avloppsledningar m. m. Utredningen förordar, att härför en befattning såsom förste reparatör inrättas. Med hänsyn till arbetsbelastningen för expeditivvakterna bör institutet få möjlighet att arvodesanställa ett expeditivbiträde för bud-sändningar och liknande enklare göromål.

Undervisnings- och upplysningsverksamheten

Den nuvarande undervisningsverksamheten har ansetts otillräcklig. Behovet av kursverksamhet beräknas därjämte öka avsevärt under en nära framtid. I läkarutbildningskommitténs betänkande (SOU 1953: 7) har föreslagits en ökning av tjänsteläkarutbildningen vid institutet. Ökat behov har anmälts av kurser för industriläkare. I ett betänkande med förslag till hälsovårdsstadga (SOU 1953: 31) påyrkas, att antalet undervisningstimmar vid kurserna för hälsovårdstillsyningsmän skall ökas avsevärt. Önskemål om ordnande vid institutet av särskilda kurser för förste hälsovårdsinspektörer har framförts. Enligt beräkningar inom medicinalstyrelsen förutses en icke oväsentlig ökning av behovet av distriktssköterskor under de närmaste tio åren. I olika sammanhang har påyrkats, att fortbildningskurser för hälsovårdstillsyningsmän och för distriktssköterskor skall anordnas i ökad omfattning. Utredningen framhåller därutöver som angeläget, att personer, som erhållit behörighet som vattenundersökare, får tillfälle att genomgå kortare repetitionskurser vid institutet. Å andra sidan erinras, att förslag framförts om inrättande i Göteborg av en nordisk hälsovårdshögskola. Därest en sådan högskola inrättas, kommer större delen av utbildningen för ämbetsläkare så småningom att övertagas av denna. Ämbetsläkarkurserna utgör dock endast en liten del av undervisningen vid institutet. För distriktssköterskeskolan skulle en samordning med det planerade institutet för högre sjuksköterskeutbildning erbjuda avsevärda fördelar med avseende å ledning, undervisning och anordningar för praktiskt elevarbete. Utredningen har utgått från att distriktssköterskeskolan endast tills vidare skall kvarligga vid folkhälsoinstitutet med bibehållande av nuvarande organisation och uppgifter. Utredningen avstyrker, att vid centralskolan för specialutbildning av barnsjuksköterskor anordnad undervisningskurs i social barnavård samordnas med distriktssköterskeskolan så länge denna utgör en del av folkhälsoinstitutet. För övriga kategorier tjänstemän m. fl., som nu erhåller utbildning vid institutet, bör undervisningen även i fortsättningen vara förlagd dit. Undervisningen innebär emellertid en icke ringa belastning för institutet, vars kapacitet med avseende å andra arbetsområden minskas i den mån fackmännen ägnar sin arbetstid åt undervisning. Undervisningen kräver också ett betydande administrativt arbete och

utgör en kännbar belastning i lokalhänseende. Institutet saknar f. n. möjligheter att påtaga sig en ökad utbildningsverksamhet och redan den nuvarande verksamheten bereder allvarliga svårigheter. En utvidgning och intensifiering är dock nödvändig. Den allvarligaste bristen ur organisatorisk synpunkt är, att institutet saknar tillgång till pedagogisk sakkunskap, som kan svara för att utbildningen planeras och genomföres på ett ur undervisningssynpunkt riktigt sätt och med användande av moderna hjälpmedel. Vidare saknas en särskild befattningshavare, till vilken kan koncentreras bestyret att planera kurser, skaffa lärare samt ombesörja andra sådana uppgifter.

En intensifiering bör ske också beträffande institutets på allmänheten inriktade upplysningsverksamhet. Pressombudsmannens deltidstjänstgöring motsvarar f. n. endast ungefär en fjärdedels tjänst. Detta har medfört, att upplysningsarbetet blivit alltför begränsat. Institutet bör dessutom anordna eller biträda vid anordnande av korta upplysningskurser för kategorier, som den egentliga undervisningen icke avser.

Utredningen föreslår, att en särskild undervisnings- och upplysningssektion inrättas, direkt underställd institutets föreståndare, att såsom närmaste chef för sektionen anställs en studierektor med pedagogisk vetenskaplig utbildning och praktisk erfarenhet samt helst även naturvetenskaplig utbildning i något ämne inom institutets arbetsområde, att pressombudsmannens tjänstgöring ökas till halvtidstjänstgöring, samt att för övrigt vid sektionen — förutom distriktsskötterskeskolans befattningshavare — anställs viss biträdespersonal. Till undervisnings- och upplysningssektionen skulle även höra bibliotekets skötsel.

Personalförslaget anges i följande tablå.

	Lönegrad	1/7—56	Förslag
Studierektor.....	Ce 29 (Ae 23)	—	1
Pressombudsman med $\frac{1}{4}$ -tidsarbete.....	Arvode 7 404 kr.	1	—
Pressombudsman med $\frac{1}{2}$ -tidsarbete.....	Arvode 14 808 kr.	—	1
Kontorist.....	Ce 13 (Ae 9)	—	1
Kanslibitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	—	1
Kontorsbiträde.....	Ce 8 (Ae 5)	—	1
Statens distriktsskötterskeskola			
Föreståndare.....	Ca 23 (Ao 17)	1	1
Biträdande föreståndare.....	Ce 20 (Ae 14)	1	1
Kanslibitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	1	1
		4	8

¹ Förordnad i Cg 13 (Ag 9).

Härtill anföres bl. a. följande.

Med hänsyn till de arbetsuppgifter, som skall åvila studierektorn, bör som kompetenskrav uppställas pedagogisk vetenskaplig utbildning och praktisk

erfarenhet av undervisningsverksamhet av liknande art. Studierektorn skall icke enbart sörja för en pedagogiskt fullgod undervisning samt administrera kursverksamheten. Den stora belastning kursundervisningen nu utgör för institutets vetenskapliga personal medför, att man måste eftersträva att studierektorn själv skall åtaga sig undervisning. Härför erfordras helst naturvetenskaplig utbildning i något ämne inom institutets arbetsområde. För att kunna påräkna en fullgod rekrytering för tjänsten, vilken torde komma att betraktas som en sluttjänst, bör befattningen placeras i Ce 29 (Ae 23). Utöver studierektorn, pressombudsmannen och personalen vid distrikts-sköterskeskolan erfordras för sektionen biträdespersonal för expeditions- och skrivgöromål samt för skötseln av biblioteket. Kontoristen å födoämnes-hygieniska avdelningen svarar nu för biblioteksgöromålen och har till förfogande härför ett halvtidsanställt kontorsbiträde. För att biblioteket skall bli tillfredsställande skött bör det närmaste ansvaret åvila en kontorist i Ce 13 (Ae 9), som tillika bör förestå sektionens expedition. Huruvida expeditionen bör vara gemensam för hela sektionen och alltså även för distrikts-sköterskeskolan, där det redan finns en kanslibitrådestjänst, är en praktisk fråga, vars lösande bör ankomma på institutets ledning.

Fackavdelningarnas organisation

Allmänhygieniska avdelningen

Verksamheten vid avdelningen kan med hänsyn till de använda vetenskapliga metoderna i huvudsak uppdelas i en fysiologisk och en bakteriologisk-epidemiologisk del. Inom den fysiologiska delen intar de klimathygieniska frågorna och av dem främst de bostadshygieniska en dominerande ställning. Avdelningen har hittills huvudsakligen varit upptagen av bakteriologiskt-hygieniska problem. I klimathygieniska frågor har en viss forskning bedrivits vid fysiologiska institutionen och klimatfysiologiska laboratoriet i Uppsala. Föreståndaren för nämnda laboratorium har varit laborator vid allmänhygieniska avdelningen och anlitas nu såsom expert av folkhälsoinstitutet. Vissa specialproblem inom klimathygienien har bearbetats på fysiologiska institutionen vid gymnastiska centralinstitutet samt den nyinrättade industrifysiologiska avdelningen där. Behov föreligger emellertid av ytterligare såväl grundforskning som målforskning inom bostadshygienien. Genom en sådan forskning kan vinnas betydande besparingar i investerings- och driftkostnader för bostadsbeståndet. Folkhälsoinstitutet bör enligt utredningens mening fungera som det centrala praktiskt-vetenskapliga undersöknings- och utredningsorganet på ifrågavarande område. Det är därför nödvändigt, att det bostadshygieniska forsknings- och utvecklingsarbetet vid institutet ges avsevärt större resurser än hittills. Med den utveckling, som ägt rum, finnes emellertid icke någon vetenskapsman, som kan behärska båda delarna av den allmänhygieniska avdelningens nuvarande verksamhetsområde. Utredningen förordar därför, att densamma uppdelas på två avdelningar, nämligen en *bostadshygienisk avdelning* för den fysiologiskt betonade delen av verksamheten och en *allmänhygienisk avdelning* för övriga uppgifter.

I samband med den föreslagna omorganisationen bör institutets arbete i vattenfrågor, vilket nu är uppdelat mellan allmänhygieniska och födoämneshygieniska avdelningarna, i sin helhet övertagas av den nya allmänhygieniska avdelningen. Vattenlaboratoriet vid födoämneshygieniska avdelningen bör således överföras till allmänhygieniska avdelningen. Därvid bör även all substratberedning för bakteriologiska undersökningar samlas vid den sistnämnda avdelningen, varigenom möjliggöres en minskning av den med substratberedning sysselsatta biträdespersonalen.

På allmänhygieniska avdelningen ankommer nu att meddela undervisning i de delar, som icke tillhör institutets övriga verksamhetsområden. Avdelningens särskilda befattning med undervisningsfrågorna kommer vid föreslaget inrättande av en utbildnings- och upplysningssektion att upphöra.

Utredningens förslag till personalstater för de nya avdelningarna upptar 25 resp. 11 befattningshavare. Den närmare fördelningen av personalen framgår av följande tablåer.

Allmänhygieniska avdelningen

	Lönegrad	Antal befattningshavare 1/7 1956 vid		Förslag	Anm.
		allmänhyg. avd.	vattenlaboratoriet		
Professor	Arvode 1 500 kr.	1	—	1	
Laborator	Ce 31 (Ae 24)	1	1	2	Därav 1 med ställföretr. arvode å 1 008 kr/år
Laboratorieläkare	Ce 29 (Ae 23)	1	—	1	
Assistent	Ce 25 (Ae 19)	—	2	1	1 överföres t. födoämneshyg. avd.
Assistent (m. hälsovårdstills. m. utbildn.)	Ce 23 (Ae 17)	1	—	1	
Assistent (för vattenundersökningar)	Ce 21 (Ae 15)	—	2	1	
Laboratorieassistent	Ce 17 (Ae 12)	—	—	1	
Första laboratoriebiträde	Ce 15 (Ae 10)	1	—	1	
Laboratoriebiträde	Ce 13 (Ae 9)	—	2	1	
Kanslibitråde	Ce 11 (Ae 7)	—	—	1	Överföres från födoämneshyg. avd.
Laboratoriebiträde	Ce 11 (Ae 7)	3	5	1	
Kontorsbiträde	Ce 8 (Ae 5)	1 ²	—	1	
Laboratoriebiträde	Ce 8 (Ae 5)	1	8	9	
Substrat- och diskbiträden	Ce 6 (Ae 4)	4	3	2	
Djurvårdare	Ce 6 (Ae 4)	1	—	1	
		16	23	25	
		39			

¹ Varav ett förordn. i Cg 11 (Ag 7).

Bostadshygieniska avdelningen

	Lönegrad	Antal befattningshavare 1/7 1956 vid allm. hyg. avd.	Förslag	Anm.
Professor.....	Co ³⁰ 14 (Bo 3)	—	1	
Laborator och överlärare.....	Ca 33 (Ao 26)	1	1	(på övergångsstat)
Laborator.....	Ce 31 (Ae 24)	—	(1)	(tjänsten ej tillsatt så länge laboratorn och överläraren är i tjänst)
Laborator.....	Ce 31 (Ae 24)	—	1	
Laborator.....	Arvode 19 464 kr.	1	—	
1:e byråingenjör.....	Ce 29 (Ae 23)	—	1	
Assistent.....	Ce 23 (Ae 17)	—	1	
Kontorist.....	Ce 13 (Ae 9)	1	1	
Laboratoriebiträde.....	Ce 13 (Ae 9)	1	1	
Kanslibitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	—	1	
Laboratoriebiträde.....	Ce 11 (Ae 7)	1	2	
Laboratoriebiträde.....	Ce 8 (Ae 5)	1	1	
		6	11	(+ 1 obesatt tjänst)

Personalplanerna kommenteras i huvudsak sålunda.

Föreståndaren för *allmänhygieniska avdelningen*, vilken måste vara professor, bör i sin meritering ha bakteriologi eller bakteriologisk hygien. Med hänsyn till avdelningens arbetsområde bör finnas två laboratorer, den ene med utbildning i bakteriologi och den andre med motsvarande utbildning i kemi, helst med kompletterande insikter i vatten- och avloppsteknik. En av laboratorerna bör förordnas att vara avdelningsföreståndarens ställföreträdare och härför åtnjuta särskilt arvode. Vidare fordras en laboratorieläkare samt en assistent med utbildning och erfarenhet som hälsovårdstillsyningsman. Den föreslagna minskningen av biträdespersonalen har föranletts av att antalet rutinmässiga vattenanalyser bör reduceras till vad som är erforderligt för avdelningens verksamhet i övrigt samt för metodutveckling och praktisk utbildning i vattenanalys. Av vattenlaboratoriets personal föreslås, att en av de två assistenterna i 25 (19) lönegraden överföres till födoämneshygieniska avdelningen. En ny befattning såsom laboratorieassistent ingår i förslaget. Det anses härigenom möjligt att reducera antalet assistenttjänster för vattenundersökningar i 21 (15) lönegraden från 2 till 1. Om professorn i hälsovårdslära blir chef för den nya allmänhygieniska avdelningen, kan man förutsätta, att han för kvalificerat biträdesarbete kommer att anlita kontoristen vid karolinska institutets hygieniska institution. Utredningen har därför icke föreslagit någon befattning för kansliskrivare eller kontorist vid allmänhygieniska avdelningen. Registrerings- och andra kontorsgöromål torde åtminstone tills vidare kunna anförtros ett kansli- och ett kontorsbiträde. För skötsel av avdelningens försöksdjur erfordras en djurvårdare.

Beträffande *bostadshygieniska avdelningen* framhålles, att avdelningsföreståndaren måste vara professor. Hans närmaste man i fråga om verksamhetens fysiologiska sida måste besitta mycket god vetenskaplig utbildning. Utredningen föreslår därför, att en laboratorstjänst inrättas. Då den på allmänhygieniska avdelningen nu tjänstgörande laboratorn och överläraren i Ca 33 (Ao 26) vid inrättande av en tjänst som studierektor får en avsevärd minskning av sina arbetsuppgifter, bör befattningen föras på övergångsstat. Den nuvarande innehavaren av tjänsten i fråga föreslås överförd till bostadshygieniska avdelningen, att fullgöra de uppgifter, som avses falla på den föreslagne laboratorn. Den nya laboratorstjänsten bör ej få besättas, så länge tjänsten i lönegrad 33 (26) uppehålles. För att såväl fysiologi som teknik skall vara representerade inom avdelningens ledning erfordras ytterligare en laborator. Härvid bör den nuvarande arvodestjänsten såsom laborator indragas. För att tillgodose behovet av teknisk sakkunskap bör därjämte inrättas en tjänst som förste byråingenjör. Därutöver bör finnas en assistent med utbildning som hälsovårdstillsyningsman och med praktisk erfarenhet av bostadshygieniskt arbete. Härigenom skulle institutets behov av sådan personal för fältundersökningar och för undervisningen bli tillgodosett, vilket nu ej är fallet. Behovet av kanslipersonal anses med hänsyn till avdelningens relativt ringa storlek kunna tills vidare tillgodoses genom inrättande av en kontorist- och en kanslibiträdesbefattning. Av laboratoriebiträdespersonal synes tills vidare oundgängligen erfordras endast 1 biträde i 13 (9) lönegraden, 2 i 11 (7) och 1 i 8 (5) lönegraden.

Yrkeshygieniska avdelningen

Beträffande den yrkeshygieniska verksamheten uttalas, att den icke på långt när har den kapacitet, som dess humanitära och samhällsekonomiska betydelse motiverar. Från representanter för industriledningar och för arbetstagare har framhållits, att industrien har ett stort icke tillfredsställt behov av yrkeshygieniska undersökningar, som i vad de gäller komplicerade problem måste bearbetas centralt, samt att utbildning måste anordnas för vissa personalgrupper inom företagen, t. ex. läkare och laboratoriebiträden. Särskilt den tekniska delen av den yrkeshygieniska organisationen anses på detta håll vara i behov av förstärkning. Även arbetarskyddsstyrelsen har understrukit behovet av en ökad insats. Det medför stora olägenheter för styrelsen och yrkesinspektionen, att institutet f. n. saknar möjligheter att i erforderlig omfattning och inom rimlig tid utföra undersökningar, som påkallas ur arbetarskyddets synpunkt. Inom yrkeshygieniska avdelningen har en beräkning verkställts rörande den tid avdelningen skulle behöva för att slutföra nu aktuella större arbetsuppgifter, i huvudsak enligt den av styrelsen godkända arbetsplanen. Härvid har förutsatts, att utöver löpande ärenden — vilka beräknas taga i anspråk 25 å 50 procent av avdelningens kapacitet — inga nya uppdrag skulle tillkomma under tiden. Beräkningen visar, att avdelningen med nuvarande personal skulle behöva 6 å 7 år för att slutföra de angivna större uppgifterna. Belastningen uppskattas till 9 år för den kemiska och tekniska personalen samt till 4 1/2 å 5 år för den medicinska personalen.

Utredningen har utgått ifrån att de yrkeshygieniska insatserna från statens sida principiellt bör begränsas till — förutom kontrollverksamhet, som står under arbetarskyddsstyrelsens ledning — följande uppgifter, nämligen att tillhandahålla resurser för företrädesvis kvalificerade praktiskt-vetenskapliga undersökningar på begäran av myndigheter och enskilda, att utveckla metoder och hjälpmedel samt utbilda personal för den perifera yrkeshygienen ävensom att meddela upplysning och rådgivning i yrkeshygieniska frågor.

I fråga om kvalificerade undersökningar och forskning har landet nu icke andra resurser än folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning, om man bortser från de egentliga forskningsinstitutionerna. Uppgifter av detta slag måste utföras vid organ, som är icke blott vetenskapligt väl kvalificerade utan även oberoende av enskilda intressen. De hygieniska institutionerna vid universitet och högskolor bestämmer i praktiken själva sitt arbetsprogram och skall därjämte med sin forskningsverksamhet täcka hela det hygieniska området. Man torde därför icke kunna räkna med att nuvarande och förutsedda forskningsinstitutioners insatser — i varje fall icke i fråga om praktiskt-vetenskapligt arbete — skall minska behovet av utbyggnad av folkhälsoinstitutets verksamhet.

Man har redan uppnått betydande resultat inom yrkeshygienens medicinska sektor, och en del yrkesskador samt yrkessjukdomar har klarlagts. Samtidigt har forskningen emellertid funnit nya yrkesrisker, i synnerhet sådana som tidigare förbisetts, därför att konsekvenserna därav i form av sjukdom eller skada framträtt först efter lång tid. Förefintligheten av dylika risker inverkar på den tekniska utformningen av skyddsåtgärder. De yrkeshygieniska problemen berör numera tekniskt mera komplicerade förhållanden än tidigare. Undan för undan har framträtt ett ökat behov av att genom korrigerande och rådgivning utnyttja den kannedom man fått om yrkesskador och yrkessjukdomar för att förebygga dem. Detta utgör ett stöd för industriens önskemål, att verksamheten skall ges en mera tekniskt betonad inriktning än nu.

Det är praktiskt taget uteslutet att kunna bygga upp och vidmakthålla erforderlig kapacitet och standard på yrkeshygienens område utan att näringslivet självt påtager sig en stor del av detta arbete. Härför krävs emellertid, att man där har tillgång till kvalificerad personal, som utöver sin egentliga fackutbildning erhållit speciell utbildning i yrkeshygien. Specialutbildning och fortbildning i anslutning därtill bör i vissa delar meddelas genom folkhälsoinstitutets försorg. Det är därför nödvändigt, att institutet beredes större möjlighet än hittills att ge specialundervisning i yrkeshygien åt inom näringslivet anställda industriläkare, industrisköterskor, skyddsenjörer och viss laboratoriepersonal. Angeläget är även, att fackförenings- och liknande funktionärer, som handhar arbetarskyddsfrågor, får sådan utbildning vid institutet.

En avsevärd ökning av institutets möjligheter att lösa de yrkeshygieniska uppgifterna bör ske. Att förlägga den utökade yrkeshygieniska verksamheten till en avdelning inom institutet skulle emellertid medföra, att denna avdelning bleve för stor för att kunna ledas på ett tillfredsställande sätt. Utredningen förordar därför, att utöver den nuvarande avdelningen i Solna inrättas en yrkeshygienisk avdelning i Göteborg. Då det skulle vara till gagn för arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen, om dessa myndigheter hade egna resurser att utföra mera rutinbetonade undersökningar — i första hand arbetsplatsundersökningar, vilka nu omhänderhas av institutet och vilkas verkställande ofta förrycker arbetet i övrigt på den yrkeshygieniska avdelningen — förordar utredningen vidare, att ett yrkeshygieniskt laboratorium inrättas inom arbetarskyddsstyrelsen. Inom den ram av förstärkning, som utredningen räknar med, bör för den högre personalens vidkommande förstärkningen till övervägande del avse nya tjänster för teknisk och kemisk personal.

Den yrkeshygieniska avdelningen i Solna föreslås uppdelad på tre facksektioner: en medicinsk, en teknisk och en kemisk. Vid beräkning av personalstyrkan har utredningen utgått från att avdelningen bör få möjlighet att i större omfattning än nu för speciella frågor anlita utomstående specialister, bl. a. vid de tekniska högskolorna, där angränsande problem ofta är aktuella. Personalen minskas från nuvarande 52 till 51 befattningshavare. Den närmare fördelningen av personalen framgår av tablån å s. 22.

För personalförslaget lämnas i huvudsak följande motivering.

Beträffande den gemensamma personalen framhålles, att ett första laboratoriebiträde nu är sysselsatt med räknearbeten och enklare statistiska uppgifter för hela avdelningens behov. Erfarenheten har visat, att avdelningens försök är av den art och omfattning, att kvalificerad räknehjälp och biträde med enklare statistiska uppgifter erfordras kontinuerligt. Utan den nu ifrågavarande befattningshavaren skulle man vara nödsakad att fördela dennes arbete mellan befattningshavare med annan och högre utbildning. För avdelningen innebär det icke obetydliga olägenheter, att en kvalificerad laboratoriebiträdestjänst blivit låst för statistiskt arbete. Utredningen föreslår därför anställande av en statistikassistent med lägre statistisk utbildning, varvid den nuvarande laboratoriebiträdestjänsten bör kvarstå vid medicinska sektionen.

Å medicinska sektionen bör en av laboratorerna vara ansvarig för verksamheten. Med hänsyn till föreslagna nya befattningar för läkare vid göteborgsavdelningen har det ansetts möjligt att minska solnaavdelningens medicinska sektion med en laboratorieläkare. Sjukskötersketjänsten, som tillkommit bl. a. med hänsyn till numera avslutade undersökningar rörande minderårigas användande i arbete m. m., torde kunna indragas. Bl. a. genom bortfallet av en laboratorieläkartjänst har det ansetts möjligt minska antalet laboratoriebiträden i Ce 8 (Ae 5) från 4 till 3.

Den kemiska sektionens behov av ökad kapacitet bör tillsvidare tillgodoses genom en dubblering av laboratorstjänsten till dess nuvarande laboratorn

	Lönegrad	1/7 1956	Förslag	Anm.
Chef och gemensam personal				
Professor.....	Co 14 (Bo 3)	1	1	
Statistikassistent.....	Ce 19 (Ae 13)	—	1	
Kansliskrivare.....	Ce 15 (Ae 10)	—	1	
Kontorist.....	Ce 13 (Ae 9)	1	—	
Kanslibitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	1	1	
Djurvårdare.....	Ce 10 (Ae 7)	1	1	
Kontorsbiträden.....	Ce 8 (Ae 5)	3	3	
Djurvårdare.....	Ce 6 (Ae 4)	2	2	
		9	10	
Medicinska sektionen				
Laborator.....	Ca 31 (Ao 24)	1	1	
Laborator.....	Ce 31 (Ae 24)	1	1	
Laboratorieläkare.....	Ce 29 (Ae 23)	3	2	
Förste lab.bitr.....	Ce 15 (Ae 10)	1	1	
Laboratoriebiträde.....	Ce 13 (Ae 9)	2	1	
».....	Ce 11 (Ae 7)	2	1	
».....	Ce 8 (Ae 5)	4	3	
Sjuksköterska.....	Ce 14 (Ae 9)	1	—	
Diskbiträde.....	Ce 6 (Ae 4)	1	1	
Hudkonsult.....	Arvode	1	1	
		17	12	
Kemiska sektionen				
Laborator.....	Ce 31 (Ae 24)	—	1	
».....	Ce 31 (Ae 24)	1	1	
Förste kemist.....	Ce 29 (Ae 23)	—	(1)	Vakant så länge nuvarande laboratorstjänsten är tillsatt
».....	Ce 27 (Ae 21)	1	1	
Assistent.....	Ce 25 (Ae 19)	1	1	
».....	Ce 23 (Ae 17)	1	1	
».....	Ce 21 (Ae 15)	2	2	
Laboratoriebiträde.....	Ce 13 (Ae 9)	2	2	
».....	Ce 11 (Ae 7)	3	3	
».....	Ce 8 (Ae 5)	5	5	
Diskbiträde.....	Ce 6 (Ae 4)	1	1	
		17	18	
Tekniska sektionen				
Laborator.....	Ca 31 (Ao 24)	1	1	
».....	Ce 31 (Ae 24)	—	1	
Förste avd.ingenjör.....	Ce 29 (Ae 23)	—	1	
Avdelningsingenjör.....	Ce 27 (Ae 21)	1	1	
Assistent.....	Ce 25 (Ae 19)	1	1	
».....	Ce 21 (Ae 15)	—	1	
».....	Cg 21 (Ag 15)	1	—	
Laboratoriebiträde.....	Ce 13 (Ae 9)	1	1	
».....	Ce 11 (Ae 7)	3	3	
».....	Ce 8 (Ae 5)	1	1	
		9	11	
Summa		52	51	

avgår. Utredningen har övervägt att föreslå inrättande av ytterligare en laboratorstjänst. Ett stadigvarande behov av förstärkning av den kvalificerade arbetskraften föreligger nämligen. Emellertid bör med hänsyn till att denna

sektion kan beräknas alltid ha en förhållandevis stor rutinverksamhet en förste kemisttjänst vara tillräcklig. Så länge den nuvarande laboratorn kvarstår i tjänst, bör den nya kemisttjänsten icke tillsättas.

Med hänsyn till det särskilt stora behovet av ökad kapacitet på det tekniska området föreslås inrättande av ytterligare en laboratorstjänst för den tekniska sektionen. En av laboratorerna bör ansvara för arbetet. Av nämnda skäl har utredningen funnit nödvändigt föreslå en ny befattning såsom förste avdelningsingenjör. Behovet av utredningar i dammfrågor (silikos m. m.) är f. n. mycket stort men torde efter genomförandet av vissa undersökningar av engångsnatur komma att minska om några år. Utredningen har därför ansett, att det därav föranledda ytterligare personalbehovet bör tills vidare tillgodoses med tillfälligt anställda. Ett bestående behov av en assistent i lönegrad 21 (15) föreligger, varför den nuvarande assistenttjänsten i Cg 21 (Ag 15) bör utbytas mot en sådan tjänst i Ce 21 (Ae 15).

Genom att inrätta en avdelning i Göteborg skulle erhållas kontakt med näringslivet i landets västra delar samt med universitetet i Göteborg, Chalmers tekniska högskola och en eventuell nordisk hälsovårdshögskola. Avdelningen bör inordnas i folkhälsoinstitutet och i kompetenshänseende vara fullt likställd med solnaavdelningen. Till göteborgsavdelningen bör snarast anknytas en central för industrihälsovård inom ett försöksdistrikt med ett antal frivilligt anslutna företag. I samband med verksamheten vid denna central bör bedrivas forskning angående mentalhygien på arbetsplatserna.

Personalplanen för göteborgsavdelningen upptager följande befattningshavare, nämligen 1 professor i Co 14 (Bo 3), 2 laboratorer i Ce 31 (Ae 24), 1 laboratorieläkare i Ce 29 (Ae 23), 1 avdelningsingenjör i Ce 27 (Ae 21), 1 förste kemist i Ce 27 (Ae 21), 1 assistent i Ce 23—25 (Ae 17—19), 1 sjuksköterska i Ce 14 (Ae 9), 1 kontorist i Ce 13 (Ae 9), 1 kanslibitråde i Ce 11 (Ae 7), 5 laboratoriebiträden i Ce 13, 11, 8 (Ae 9, 7, 5), 1 institutionsvaktmästare i Ce 12 (Ae 8) samt — såsom arvodesavlönade — 1 industriläkare, 1 psykiater, 1 hudkonsult och 1 konsult i invärtes medicin. Planen avser en första etapp. Sedan avdelningen i detta skick hunnit stabiliseras, torde en kraftig utbyggnad komma att visa sig nödvändig.

Arbetskyddsstyrelsens yrkeshygieniska laboratorium föreslås inordnat under styrelsens tekniska byrå såsom en särskild sektion. Vid laboratoriet skall vara anställda 1 byrådirektör i Ce 31 (Ae 24), 1 förste avdelningsingenjör i Ce 29 (Ae 23), 1 förste kemist i Ce 27 (Ae 21), 1 assistent i Ce 21 (Ae 15), 1 första laboratoriebitråde i Ce 15 (Ae 10), 1 laboratoriebitråde i Ce 11 (Ae 7) och 1 kanslibitråde i Ce 11 (Ae 7).

Födoämneshygieniska avdelningen

Utredningen anser en utbyggnad av avdelningen ofrånkomlig, även om näringsforskningen skulle utvidgas vid andra institutioner. På det toxikologiska området föreligger särskilt behov av förstärkning. Utredningen före-

slår, att en toxikologisk sektion inrättas, till vilken skall samlas det toxikologiska arbete, som nu utföres vid andra laboratorier inom avdelningen. Arbetet syftar till att klarlägga bl. a., huruvida i livsmedel förekommande tillsatser, såsom färgämnen och konserveringsmedel, rester av växtskyddsmedel och gödningsmedel samt ämnen, som ingår i livsmedelsemballage av olika slag, är skadliga. Utvecklingen på området går snabbt, och de nuvarande möjligheterna att göra erforderliga undersökningar på nya ämnen är otillräckliga. Sektionen är främst avsedd för djurförsök, i huvudsak av samma art som vid farmakologiskt arbete. Vid avdelningen skall i övrigt finnas — förutom gemensam personal och kostassistenter — en livsmedelskemisk och en biologisk sektion. Arbetsuppgifterna på det biologiska området har successivt kraftigt ökat; såsom mest betydelsefull framstår numera den mikrobiologiska verksamheten, omfattande t. ex. utredningar i matförgiftningsfall samt inspektion av lokaler för livsmedels tillredning, förvaring och försäljning. En viss personalförstärkning föreslås för den biologiska sektionen.

Personalen vid avdelningen utom vattenlaboratoriet skulle enligt förslaget öka från 55 till 62 befattningshavare. Den närmare fördelningen framgår av tablån å nästföljande sida.

Personplanen motiveras i huvudsak sålunda.

Den vetenskapligt utbildade personalen å toxikologiska sektionen bör till en början begränsas till en laborator och en assistent i Ce 27 (Ae 21). Den föreslagna biträdespersonalen motsvarar den, som nu tillhör föreståndarens laboratorium, ökad med ett laboratoriebiträde i Ce 11 (Ae 7) för att möta den arbetsökning som blir följderna av att två nya vetenskapliga tjänster tillkommer. Den nuvarande laboratorn å biologiska sektionen har övergått till institutet från Stockholms stads hälsovårdsnämnds laboratorium. Då han saknar human- och veterinärmedicinsk utbildning, är innehavaren av den till avdelningen knutna laboratorieläkartjänsten avdelningens högsta sakkunskap i fråga om human och veterinär bakteriologi. Med de anspråk, som måste kunna ställas på ett centralt undersökningsorgan på födoämneshygienens område i fråga om sådant kunnande, synes det ofrånkomligt, att avdelningen kan förfoga över en laborator med grundlig vetenskaplig utbildning inom human eller veterinär bakteriologi. Med hänsyn till den långa tid, som återstår till den nuvarande laboratorns pensionsavgång, föreslår utredningen, dels att en ny laboratorstjänst inrättas och dels att den nuvarande laboratorstjänsten föres på övergångsstat. Sistnämnda tjänst torde i sinom tid kunna ersättas med en kvalificerad assistent för den zoologiska och botaniska delen av laboratoriets verksamhet. Assistenten i Ce 25 (Ae 19) bör kvarstå för zoologiska och botaniska arbeten. Den slutliga lösningen av sektionens assistentfråga i vad angår den mikrobiologiska verksamheten bör anstå, till dess erfarenhet vunnits av personalbehovet i denna del. En av assistenttjänsterna vid vattenlaboratoriet överföres till biologiska sektionen för den närmaste ledningen av bakteriologiska rutinprov.

Vitaminavdelningen

Å denna avdelning har kontrollverksamheten jämte den forskningsverk-

	Lönegrad	1/7 1956	Förslag	Anm.
Chef och gemensam personal				
Professor.....	Co 14 (Bo 3)	1	1	
Laboratorieläkare.....	Ce 29 (Ae 23)	1	1	Från bakt. lab.
Assistent.....	Ce 21 (Ae 15)	1	1	
Kansliskrivare.....	Ce 15 (Ae 10)	—	1	
Kontorist.....	Ce 13 (Ae 9)	1 ¹	—	
Kanslibitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	3	2	1 kanslibitr. följer vattenlab.
Kontorsbitråde.....	Ce 8 (Ae 5)	3	2	1 tjänst indrages
Laboratoriebitråde.....	Ce 8 (Ae 5)	—	1	För djurhålln.
Djurvårdare.....	Ce 6 (Ae 4)	—	2	» »
Diskbitråde.....	Ce 6 (Ae 4)	—	1	» »
		10	12	
Toxikologiska sektionen				
Laborator.....	Ce 31 ⁻ (Ae 24)	—	1	
Assistent.....	Ce 27 ₁ (Ae 21)	—	1	
Första laboratoriebitråde.....	Ce 15 ₁ (Ae 10)	1	1	
Laboratoriebitråde.....	Ce 11 (Ae 7)	2	3	
».....	Ce 8 (Ae 5)	1	1	
		4	7	
Livsmedelskemiska sektionen				
Laborator.....	Ca 31 (Ao 24)	1	1	
Assistent.....	Ce 27 (Ae 21)	1	1	
Förste kemist.....	Ce 27 (Ae 21)	1	1	
Assistent.....	Ce 25 (Ae 19)	1	1	
Första laboratoriebitråde.....	Ce 15 (Ae 10)	1	1	
Laboratoriebitråde.....	Ce 13 (Ae 9)	2	2	
».....	Ce 11 (Ae 7)	6	6	
».....	Ce 8 (Ae 5)	6	6	
Diskbitråde.....	Ce 6 (Ae 4)	2	2	
		21	21	
Biologiska sektionen				
Laborator.....	Ca 31 (Ao 24)	1	1	Övergångsstat
Laborator.....	Ce 31 (Ae 24)	—	1	Bakteriolog
Assistent.....	Ce 25 (Ae 19)	1	2	Därav 1 överförs från vattenlab.
Första laboratoriebitråde.....	Ce 15 (Ae 10)	1	1	
Laboratoriebitråde.....	Ce 13 (Ae 9)	1	1	
».....	Ce 11 (Ae 7)	3	3	
».....	Ce 8 (Ae 5)	5	5	1 substratbitr.
Diskbitråde.....	Ce 6 (Ae 4)	6	6	3 »
		18	20	
Kostassistenter				
Kostassistent.....	Ce 25 (Ae 19)	1	1	
Bitr. kostassistent.....	Ce 21 (Ae 15)	1	1	
		2	2	
Summa		55	62	
Vattenlaboratoriet.....	—	23	—	
Totalt		78	62	

¹ Förordnad i Cg 15 (Ag 10)

samhet rörande analysmetoder, som erfordras för kontrollens utövande, numera kommit att taga en så stor del av kapaciteten i anspråk, att avdel-

ningen endast i obetydlig omfattning kunnat ägna sig åt andra arbetsuppgifter. De praktiskt-vetenskapliga undersökningarna utan samband med kontrollen har i regel gällt frågor av mindre omfattning och merendels avsett speciellt aktuella inventeringar av vitaminhalten i olika slag av födoämnen. Avdelningen har saknat resurser för att engagera sig i några större systematiska undersökningar på folkhälsoområdet. Likväl har ej heller kontrollverksamheten kunnat bedrivas i erforderlig utsträckning. Utredningen har i samarbete med avdelningen och de övervakande myndigheterna gjort en undersökning för att få fram det erforderliga minsta antalet kontrollanalyser. Undersökningen visar ett minimibehov av 4 025 analyser. Antalet under år 1954 verkställda analyser var 1 761. I båda fallen har bestämmningar av vitamin D₃, vilka utföres av statens husdjursförsök vid Ultuna, frånräknats. Då arbetsinsatsen vid olika analysmetoder är högst varierande, har man för att erhålla en tillförlitligare uppfattning av den erforderliga kapacitetsökningen även beräknat summan av de mot proven svarande analysavgifterna. Denna summa var för de år 1954 verkställda analyserna 219 000 kronor; för det angivna minimibehovet av prov skulle analysavgifterna utgöra 573 000 kronor.

Undersökningar har gjorts angående behovet av personal och lokaler m. m. enligt två organisationsalternativ. Enligt alternativ 1 bibehålles vid vitaminavdelningen kontrollverksamheten jämte erforderlig metodikutveckling — båda verksamheterna utökade för att tillfredsställa det förutsedda behovet — och genomföres en viss utbyggnad för att sätta avdelningen i stånd att utföra praktiskt-vetenskapliga undersökningar och forskning av allmän folkhälsoinstitutskaraktär inom vitaminområdet. Enligt alternativ 2 skulle avdelningen organiseras uteslutande för sistnämnda uppgifter. Alternativ 2 förutsätter, att vitaminkontrollen i sin helhet förläggas till annat håll. Alternativ 1 kräver enligt avdelningsföreståndaren gjord uppskattning en ökning av personalen från nuvarande 37 till 78 befattningshavare. Vid alternativ 2 skulle enligt föreståndarens beräkning personalantalet vid avdelningen böra bestämmas till 39. För den utbrutna kontrollorganisationen vid alternativ 2 skulle erfordras 52 befattningshavare. Lokalbehovet — vilket redan f. n. icke är tillgodosett på tillfredsställande sätt — beräknas vid alternativ 1 behöva ungefär fyrdubblas. Vid alternativ 2 skulle avdelningens utrymme behöva fördubblas, varjämte lokaler måste ställas till förfogande för den utbrutna kontrollorganisationen.

Utredningen framhåller, att, för att institutet icke inom en snar framtid skall komma att överskrida den storlek, som kan anses lämplig för en institution av detta slag, ur institutets synpunkt sekundära uppgifter måste avlastas. Enligt instruktionen har institutet att bestämma olika födoämnenas värde ur folknäringsynpunkt. Häri inryms en mångfald arbetsuppgifter avseende vitaminer, t. ex. en systematisk inventering av de oberedda födoämnenas halt av olika vitaminer, bestämmande av vitaminhalten i tillagade pro-

dukter och deras utnyttjande i kroppen, undersökningar rörande befolkningens vitaminstatus, bl. a. genom blod- och urinprov, utredning av frågan, huruvida den omfattande konsumtionen av vitaminpreparat är ur närings-synpunkt påkallad m. m. Vitaminavdelningen har även att verkställa praktiskt-vetenskapliga utredningar, som påkallas av statliga myndigheter.

Den kontroll av vitaminhalten i prover av livsmedel, läkemedel och fodermedel, som avdelningen instruktionsenligt har att verkställa, är en rutinbetonad analysverksamhet av kvalificerad art. Den rör sig på komplicerade områden, där forskningen är stadd i snabb utveckling, och till dessamma är ofta stora kommersiella intressen knutna. Kontrollens krav på resurser måste ovillkorligen tillgodoses, men det kan näppeligen göras gällande, att kontrollverksamheten har sin givna plats inom institutets ram vid sidan av den omfattande praktiskt-vetenskapliga verksamhet i övrigt på vitaminområdet, som institutet skall bedriva. Kontrolluppgifterna är vanligen brådskande och kommer därför att göra anspråk på prioritet i fråga om de tillgängliga personella och materiella resurserna. Vitaminkontrollen medför även ett betydande administrativt bestyr, varjämte en avsevärd arbetsbelastning uppkommer i samband med det ofrånkomliga internationella samarbetet inom kontrollområdet. Utredningen anser därför, att institutet helt måste befrias från vitaminkontrollen.

Emellertid kan utredningen icke avge något slutligt förslag om hur en kontrollverksamhet utanför institutets ram skall ordnas. Vitaminkontrollen har nära beröringspunkter med kontroll- och prövningsverksamheten inom vissa angränsande områden. Ett definitivt ställningstagande bör därför basera sig på ett motsvarande utredningsarbete även inom t. ex. jordbrukshögskoleutredningen, som inom sitt område, vilket även berör livsmedel och fodermedel, torde komma att taga ställning till frågor av denna art. Utredningen finner därför ofrånkomligt, att vitaminkontrollen tills vidare ligger kvar vid institutet.

Utredningen framlägger förslag om vitaminavdelningens organisation, sedan kontrollen avlyfts därifrån, samt för en övergångstid då kontrollen alltjämt handhas av institutet. För den slutliga organisationen beräknas 32 befattningshavare; antalet under övergångstiden upptages till 44, varvid förstärkningen av den nuvarande personalstyrkan är avsedd att sätta avdelningen i stånd att åtminstone i begränsad omfattning taga upp egentliga folkhälsouppgifter på vitaminområdet. Avdelningen förutsättes komma att arbeta på en kemisk-mikrobiologisk och en djurbiologisk sektion.

Den föreslagna personalstaten redovisas i tablån å s. 28.

Utredningen redovisar följande detaljmotivering.

De egentliga folkhälsouppgifterna på vitaminområdet är både ur näringshygieniska och ekonomiska synpunkter synnerligen angelägna. I betraktande av institutets trängande arbetsuppgifter på andra områden har utredningen i fråga om vitaminavdelningen dock sett sig nödsakad att be-

	Lönegrad	1/7 1956	Förslag	
			övergångsvis	slutlig organisation
Chef och gemensam personal				
Professor	Co 14 (Bo 3)	1	1	1
Laboratorieläkare	Ce 29 (Ae 23)	—	1	1
Kontorist	Ce 13 (Ae 9)	—	1	1
Kanslibitråde	Ce 11 (Ae 7)	1 ¹	1	1
		2	4	4
Kemisk-mikrobiologisk sektion				
Laborator	Ce 31 (Ae 24)	1	1	1
a) Kemisk arbetsgrupp:				
Förste kemist 25/27	Ce 27 (Ae 21)	—	1	—
Assistent 23/25	Ce 27 (Ae 21)	1	1	1
» 21/23	Ce 25 (Ae 19)	—	—	1
»	Ce 23 (Ae 17)	1	1	—
Första laboratoriebiträde	Ce 15 (Ae 10)	1	1	1
Laboratoriebiträde	Ce 13 (Ae 9)	1	1	1
»	Ce 11 (Ae 7)	6	7	4
»	Cg 11 (Ag 7)	1	1	—
»	Ce 8 (Ae 5)	1	2	1
Diskbiträde	Ce 6 (Ae 4)	2	2	2
		15	18	12
b) Mikrobiologisk arbetsgrupp:				
Assistent 21/23	Ce 23 (Ae 17)	—	1	1
»	Cg 21 (Ag 15)	1	—	—
Första laboratoriebiträde	Cg 15 (Ag 10)	1	1	1
Laboratoriebiträde	Ce 13 (Ae 9)	1	2	1
»	Ce 11 (Ae 7)	1	2	2
»	Cg 11 (Ag 7)	1	1	—
»	Ce 8 (Ae 5)	—	—	1
»	Cg 8 (Ag 5)	1	1	—
Diskbiträde	Ce 6 (Ae 4)	1	1	1
		7	9	7
Djurbiologiska sektionen				
Laboratorieassistent	Ca 19 (Ao 13)	1	1	1
Laboratoriebiträde	Ce 13 (Ae 9)	1	1	1
»	Ce 11 (Ae 7)	1	1	1
»	Ce 8 (Ae 5)	7	7	4
Diskbiträde	Ce 6 (Ae 4)	3	3	2
		13	13	9
Summa		37	44	32

¹ Förordnad i Cg 13 (Ag 9).

gränsa sitt förslag om avdelningens slutliga utformning till vad som kan anses ofrånkomligen nödvändigt för att avdelningen efter kontrollens bortlyftande skall kunna gripa sig an de väntande uppgifterna med vad som med hänsyn till vitaminområdets betydelse ur folkhälsosynpunkt får anses som ett minimum av kapacitet. Vid bedömningen av förslaget måste beaktas, att det icke är möjligt att med utsikt till fullgott resultat bearbeta vitaminproblem utan tillgång till dels personal med vetenskaplig utbildning inom såväl kemi och mikrobiologi som medicin och dels tillräcklig biträdesper-

sonal för det vidlyftiga analysarbete, som erfordras särskilt med hänsyn till att de praktiskt-vetenskapliga undersökningarna kräver stora analysserier för inventeringsarbeten av olika slag och för studier rörande de speciella analysmetoder, som användas för undersökningarna.

Beträffande den slutliga organisationen framhålles, att, så snart avdelningen i nämnvärd omfattning kan börja bearbeta folkhälsouppgifter, erfordras en läkare för att omhänderha bedömningen av medicinska spörsmål och biträda med sådana utredningar, som kräver medicinsk sakkunskap. Läkartjänsten bör även fungera som utbildningstjänst med hänsyn till behovet av läkare med speciell erfarenhet av vitaminfrågor. Läkaren redovisas bland den gemensamma personalen.

Det kemiska och det mikrobiologiska laboratoriearbetet förutsättes bli samlat till en sektion med en laborator som chef.

Sektionens övriga personal förutsättes bli indelad på en kemisk och en mikrobiologisk arbetsgrupp. Som närmaste ledare för den kemiska gruppen men med arbetets tyngdpunkt förlagd till uppgifter i samband med metodutveckling erfordras en assistent i Ce 25—27 (Ae 19—21) med vetenskaplig utbildning i kemi. Tjänsten bör betraktas som utbildningstjänst. Därjämte krävs en assistent i Ce 23—25 (Ae 17—19) med goda insikter i kemi och grundlig erfarenhet av kemiskt analysarbete samt med främsta uppgift att övervaka rutinverksamheten med serieanalyser o. d. Av laboratoriebiträden erfordras för den kemiska arbetsgruppen ett i Ce 15 (Ae 10) och ett i Ce 13 (Ae 9) för arbetsledande eller andra mera krävande uppgifter. Med hänsyn till behovet av stora analysserier kan behovet av övrig biträdespersonal icke sättas lägre än 4 laboratoriebiträden i Ce 11 (Ae 7) och 1 i Ce 8 (Ae 5). Slutligen behövs 2 diskbiträden.

Vid den mikrobiologiska arbetsgruppen bör den kvalificerade personalen begränsas till en assistent i Ce 21—23 (Ae 15—17), till dess närmare erfarenhet vunnits angående avdelningens behov av personal med vetenskaplig utbildning i mikrobiologi. Då stora analysserier erfordras, föreslås för gruppen 1 laboratoriebiträde i lönegrad 15 (10) och 1 laboratoriebiträde i Ce 13 (Ae 9) för arbetsledning och kvalificerade uppgifter samt 2 laboratoriebiträden i Ce 11 (Ae 7) och 1 laboratoriebiträde i Ce 8 (Ae 5). Därjämte erfordras 1 diskbiträde.

Den djurbiologiska sektionen måste liksom nu ha en egen avel av försöksdjur i sådan omfattning, att sektionens behov täckes. Det är nödvändigt att ha fullständig kontroll över avelsdjurens härstamning och kostförhållanden. Som närmaste ledare för djurförsöken bör liksom nu finnas en laboratorieassistent i Ca 19 (Ao 13). Av biträdespersonalen i övrigt beräknas 2 erfordras enbart för skötseln av avelsdjuren.

3. Lokalfrågan m. m.

Institutets lokaler har icke utökats sedan dess tillkomst. En följd härav är, att för praktiskt taget alla delar av institutet nu föreligger en avsevärd lokalbrist. I många fall hindrar den i hög grad ett effektivt utnyttjande av personal och andra resurser. Särskilt gäller detta yrkeshygieniska och vitaminavdelningarna. I flera fall har personal där måst anvisas arbetsplatser i korridorändar, och vidare har skrivplatser måst

anordnas i laboratoriet till förfång för laboratoriearbetet. Vid yrkeshygieniska avdelningen måste djurförsök och kemiska arbeten utföras i samma lokaler, vilket medför stora olägenheter. För undervisningen är lokalbehovet mycket trängande. Därjämte råder brist på arkiv-, förråds- och liknande lokaler. Utredningen har funnit, att betydande lokalökningar måste ingå som ett led i åtgärderna att uppnå en rationell inre organisation och ökad effektivitet samt bättre arbetsförhållanden för personalen.

Utredningen föreslår, att det nuvarande lokalutrymmet i Solna — vilket motsvarar 371 fönsterenheter (1 fönsterenhet = 8,75 kvadratmeter rumsyta) — utökas med 218 enheter. Härvid har förutsatts å ena sidan, att vissa av institutet f. n. disponerade utrymmen, vilka är avsedda för karolinska institutets hygieniska institution (13 fönsterenheter), kommer att tagas i anspråk av den nämnda institutionen, samt å andra sidan, att ökat utrymmesbehov (16 fönsterenheter) för distriktssköterskeskolan, vilken enligt utredningens mening bör utbrytas ur institutet, icke medtages i beräkningen. Av de 218 fönsterenheterna avses 70½ för laboratorier, 69 för tjänsterum och 78½ för sammanträdesrum, bibliotek, lunchrum, verkstäder, förråd m. m. Arbetarskyddsstyrelsens yrkeshygieniska laboratorium anses lokalt böra förläggas till folkhälsoinstitutets byggnader i Solna. Lokalbehovet härför uppskattas till 21 fönsterenheter. Den totala lokalutvidgningen skulle alltså avse 239 fönsterenheter. Härtill kommer ökat utrymmesbehov, 500 kvadratmeter, för djurhuset.

Av de nya utrymmena beräknas 76 fönsterenheter kunna vinnas genom påbyggnad av befintliga byggnader. Hur resterande behov skall tillgodose har utredningen ej sökt utröna; markutrymme finnes emellertid på institutets område.

Utredningen förordar vidare, att byggnadsstyrelsen erhåller i uppdrag att undersöka möjligheterna att å Solnaområdet anordna ett växthus för institutets räkning.

För den föreslagna avdelningen i Göteborg har utredningen funnit som ett provisorium lämpliga lokaler i jordvåningen i en byggnad, som tillhör Svenska institutet för konserveringsforskning. Sistnämnda instituts styrelse har för avsikt att disponera större delen av dessa lokaler för arkiv m. m. men med hänsyn bl. a. till lokalernas lämplighet för ett forskningslaboratorium föreslår utredningen, att byggnadsstyrelsen får i uppdrag att söka få lokalerna disponibla för folkhälsoinstitutets göteborgsavdelning. Om så ej kan ske, bör byggnadsstyrelsen söka få till stånd någon annan provisorisk lösning.

4. Kostnadsberäkningar

Den sammanlagda personalstyrkan vid institutet utgjordes i juli 1956 av 211 befattningshavare. Utredningens förslag innebär,

att antalet — vid bibehållande inom institutet av vitaminkontrollen och statens distriktssköterskeskola — skulle ökas till 241, vartill skulle komma 7 tjänstemän vid arbetarskyddsstyrelsens yrkeshygieniska laboratorium.

Verksamhetens utbyggnad föranleder en bestående höjning beträffande avlöning- och omkostnadsanslagen. Det ökade medelsbehovet per budgetår efter omorganisationens genomförande i dess helhet — med undantag för utbrytningen av vitaminkontrollen och distriktssköterskeskolan — beräknas för avlöningsanslaget till 730 000 och för omkostnadsanslaget till 175 000 kronor. Under omkostnadsanslaget har upptagits en post å 1 500 kronor för *stipendier* till tjänstemän vid deltagande i specialkurser. Avlöningskostnaden vid arbetarskyddsstyrelsens yrkeshygieniska laboratorium uppskattas till 126 000 kronor vartill kommer medel för omkostnader.

Byggnadskostnaden för den planerade utbyggnaden av lokalerna i Solna har preliminärt beräknats ej överstiga 3 miljoner kronor. Därtill kommer dock kostnader för ändrings- och reparationsarbeten i befintliga byggnader samt för yttre arbeten. Iordningställandet för den yrkeshygieniska avdelningen i Göteborg av ovannämnda lokaler beräknas kosta cirka 200 000 kronor.

För omorganisationens första budgetår föreslår utredningen anvisande av *dels* ett belopp å 100 000 kronor för projektering och andra förberedande arbeten, avseende institutets anläggning i Solna, *dels ock* hela det nyssnämnda beloppet å 200 000 kronor för iordningställande av lokalerna för göteborgsavdelningen.

Den föreslagna organisatoriska och personella upprustningen måste för att få full effekt åtföljas av en komplettering av fackavdelningarnas apparaturutrustning m. m. Avdelningsföreståndarna har föreslagit apparatanskaffning för omkring 760 000 kronor. Därutöver har för göteborgsavdelningen och för arbetarskyddsstyrelsens laboratorium räknats med apparatkostnader för 255 000 resp. 50 000 kronor. Utredningen anser, att i en del fall dyrbar utrustning bör kunna utbytas mot billigare, samt att man i avsevärt större omfattning bör räkna med att samarbeta med andra avdelningar och utomstående institutioner med avseende å utnyttjande av särskilt dyrbara apparater. Då utbyggnaden av institutet kommer att ske under en följd av år, kan vad som nu anmäls som trängande behov bli inaktuellt eller bära stå i efterhand i förhållande till nya önskemål. Utredningen har därför ansett sig icke bära framlägga någon specificerad uppgift angående upprustningen utan har ansett institutets styrelse bära få medel till sitt förfogande för de mest trängande behoven. Dessa uppskattas av utredningen till 550 000 kronor. Medel för arbetarskyddsstyrelsens yrkeshygieniska laboratorium bör begäras i statframställning. Kostnaden beräknas till 50 000 kronor.

Utöver apparatur erfordras möbler, kontorsutensilier, verkstadsutrustning m. m.

För omorganisationens första budgetår föreslås för Solna- och Göteborgs-avdelningarna en medelsanvisning å 200 000 kronor för apparatur och 37 000 kronor för möbler m. m.

IV. Yttranden över folkhälsoinstitutsutredningens betänkande

1. Allmänna synpunkter

Den allmänna ramen för institutets verksamhetsområde

De av utredningen framförda synpunkterna på den allmänna ramen för verksamheten har helt eller väsentligt godtagits av flera remissinstanser.

Sålunda uttalar *medicinalstyrelsen*, i överensstämmelse med utredningens uppfattning, att den i gällande instruktion angivna allmänna ramen för institutets verksamhet alltjämt har relevans. Ett bibehållande av de allmänna direktiven för verksamheten förordas vidare av *medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg*, *karolinska institutets lärarkollegium*, *tjänstemännens centralorganisation*, *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Sveriges läkarförbund*.

Emellertid har mot betänkandet även riktats åtskilliga anmärkningar. I vissa yttranden har den gjorda utredningen i här berörda hänseenden kritiserats såsom ofullständig och bristfällig. *Folkhälsoinstitutets styrelse* uttalar, att en viss kartläggning av ifrågakommande arbetsuppgifter, en systematisk inventering av arbeten, utförda å institutet, och en undersökning rörande andra organs möjligheter att utföra dessa arbeten borde ha skett. Först mot bakgrunden av en sådan utredning synes det möjligt att taga slutlig ståndpunkt till samtliga spörsmål om institutets ställning och uppgifter. Vissa *reservanter* inom institutets styrelse anser, att en klyvning av institutet bör närmare utredas, innan beslut fattas om den framtida organisationen.

Universitetskanslern uttalar, att ett flertal betydelsefulla frågor förbigåtts eller allenast föranlett vissa allmänt hållna reflexioner, samt tillstyrker en ingående överarbetning av förslaget. En sådan överarbetning förordas även av *Sveriges veterinärförbund*.

Medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg ingår vidare på frågan om sambandet med universiteten. Lundafakulteten erinrar, att statsmakterna planerar universitetsinstitutioner för hygien i Lund och Göteborg, samt framhåller, att det för dessa institutioner liksom för folkhälsoinstitutet blir av betydelse att kunna samverka med industri, bostadsbyggande, bostadskontroll, födoämneskontroll m. m. Göteborgsfakulteten uttalar, att erforderligt intimt samarbete mellan vissa sektioner inom institutet och de medicinska fakulteternas forskningsinstitutioner skulle underlättas och inte sifieras, om de sektioner, vilka icke huvudsakligen är inriktade på offentlig kontrollverksamhet, förlades i anslutning till de medicinska lärosätena. Hä

igenom skulle även rekryteringen av vetenskapligt bildad personal underlättas. Frågan om ett sådant organisatoriskt samband borde närmare utredas. Jämväl *medicinska fakulteten i Uppsala* förordar utredning om folkhälsoinstitutsavdelningarnas ställning till universitet och högskolor.

Forskningsarbetet

Även utredningens allmänna uttalanden ifråga om forskningen har vunnit anslutning i åtskilliga remissyttranden. Flera remissinstanser betonar dock starkare än utredningen, att viss grundforskning bör bedrivas vid institutet. *Medicinalstyrelsen* anför, att det icke är möjligt att vid en institution av folkhälsoinstitutets typ göra en horisontell gränsdragning mellan abstrakt grundforskning och praktiskt inriktad målforskning. Varje praktiskt problem måste lösas på vetenskaplig bas, och i den mån denna grund icke blivit lagd genom tidigare forskningar behövs ofta en djupgående penetrering av grundforsknings karaktär. Huruvida denna del av problemet skall bearbetas vid det praktiskt-vetenskapliga institutet eller uppdragas åt en institution av annan typ måste avgöras från fall till fall. Det torde emellertid många gånger vara rationellt att behandla frågan i dess helhet på ett och samma ställe. Styrelsen understryker vikten av att tillfälle till självständig forskning beredes vid institutet anställda vetenskapsidkare och andra forskare. Även *medicinska fakulteten i Lund* framhåller, att gränsdragningen mellan målforskning och grundforskning lätt kan bli godtycklig. Fakulteten betonar vidare i detta sammanhang, att institutet är landets centralinstans i hygieniska frågor. Möjligheten att lägga en hämsko på vad som kan anses som grundforskning måste enligt fakultetens mening inverka oförmånligt bl. a. på personalrekryteringen. *Karolinska institutets lärarkollegium* accepterar i stort sett utredningens uttalanden ifråga om forskningen. Kollegiet säger sig emellertid vilja ytterligare betona vikten av att grundforskning bedrivs vid folkhälsoinstitutet, helst som detta i sin helhet tjänstgör såsom karolinska institutets hygieniska institution. *Sveriges akademikers centralorganisation* tar avstånd från utredningens alltför snäva begränsning av forskningsarbetets inriktning. Institutets ändamål tillgodoses på bästa sätt, om forskningsuppslag får fullföljas, även om detta skulle leda utanför frågeställningar, som man utifrån begärt svar på. Även för personalrekryteringen är det nödvändigt, att forskningen erhåller stor frihet. *Sveriges läkarförbund* hänvisar till att institutet torde vara det forum i vårt land, där grundforskning bäst kan ske inom verksamhetsområden, som hör institutet till.

Försvarets sjukvårdsstyrelse framhåller, att gränsdragningsfrågorna, när det gäller forskning, mot de hygieniska och bakteriologiska universitetsinstitutionerna samt statens bakteriologiska laboratorium icke uppmärksammas.

Decentraliseringsfrågor m. m.

Att institutets kapacitet främst bör användas för mera krävande uppgifter och att decentralisering av rutinundersökningar så långt möjligt bör ske förordas t. ex. av *statens sakrevision, karolinska institutets lärarkollegium, kommerskollegium, medicinalstyrelsen, Sveriges kemiska industrikontor, Skånes handelskammare, tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Sveriges läkarförbund och Sveriges naturvetareförbund*. Medicinalstyrelsen framhåller, att en decentralisering i vissa fall även bidrager till bättre undersökningsresultat på grund av de kortare transporttiderna för proven. Styrelsen understryker vidare, att folkhälsoinstitutet bör bedriva metodikforskning och upplysningstjänst, utbilda undersökare samt ha huvudansvaret för att en riksomfattande organisation av lokala laboratorier kommer till stånd. För att en decentraliserad undersökningsverksamhet skall kunna bedrivas efter riksgiltiga linjer — vilket är av vikt särskilt ifråga om provningar, vilka kan ge anledning till administrativt ställningstagande eller rättsligt bedömande — kan man anförtro permanenta metodikkommittéer att uppdraga eller koordinera metodiknormerna.

Såväl medicinalstyrelsen som andra remissmyndigheter ger hänvisningar på lokala laboratorier av olika slag, till vilka vatten- och livsmedelsanalyser samt analyser av yrkeshygienisk betydelse skulle kunna överföras.

Institutets styrelse framhåller, att genomförbarheten av framlagda förslag om avlastning från institutet av detalj- och rutinarbeten är beroende av att uppgifterna kan överlämnas åt andra organ. I vad mån så låter sig göra är till största delen outrett.

Försvarets sjukvårdsstyrelse påpekar, att gränsdragningsfrågorna i förhållande till de regionala laboratorierna icke berörts. Svårigheter kan tänkas uppkomma att förmå kommuner och enskilda att övertaga någon större del av institutets rutinanalyser, därest icke taxorna någorlunda motsvarar kostnaderna. Utredningen har emellertid icke behandlat taxefrågorna. Ej heller beröres sekretessbestämmelserna, vilka också motverkar decentralisering. Även *medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg* samt *karolinska institutets lärarkollegium* anser, att decentraliseringsspörsmålet borde utredas ytterligare.

Uttalanden göres även beträffande decentralisering av speciella ärendegrupper.

Karolinska institutets lärarkollegium och *folkhälsoinstitutets styrelse* påpekar, att decentraliseringsfrågan beträffande *vattenundersökningarna* icke lösts i betänkandet. *Försvarets sjukvårdsstyrelse* anser, att det borde ha utretts, huruvida vattenkontrollen, vilken f. n. i första hand knappast synes vara av hygienisk karaktär utan av allmänt teknisk lämplighetskaraktär, överhuvud bör kvarligga hos institutet.

Vidkommande uppgifter på *yrkeshygienens* område har *medicinska fakulteten i Lund* och *medicinalstyrelsen* erinrat om den möjlighet till decentralisering, som erbjudes genom de yrkesmedicinska centralernas verksamhet. *Medicinska fakulteten i Lund* anför, att yrkeshygienen liksom övrig hälsovård är en landstingens och de fria städernas angelägenhet. Med teknisk yrkeshygienisk sakkunskap utrustade yrkesmedicinska enheter inom hälso- och sjukvårdsområdena kommer att i stigande utsträckning inrättas med speciell anknytning till centrallaboratorierna vid de av medicinalstyrelsen planerade rayonsjukhusen. Det synes naturligt, att i första hand dessa organ tillhandagår med kombinerad yrkesmedicinsk och yrkeshygienisk service. Utvecklingen av de lokala organen bör gynnas. Folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning bör fungera som centralt forskningsorgan med uppgift att bistå de regionala enheterna vid utredningar, som kräver speciallaboratorier och specialiserade forskare. *Medicinalstyrelsen* fäster uppmärksamheten vid att det i många fall är genom medicinska iakttagelser på vård sökande som man kommer yrkeshygieniska fel och försummelser — även av rent teknisk natur — på spåren. Det behövliga utredningsarbetet på arbetsplatsen i dessa fall är ofta enkelt och rutinbetonat men i regel brådskande. En snabb undersökning skulle underlättas, om de yrkesmedicinska centralerna t. ex. genom samarbete med yrkesinspektionen kunde få tillgång till tekniskt utbildad personal. Härigenom skulle arbetsbördan för de centrala institutionerna kunna lättas. Å andra sidan uttalas av *medicinska fakulteten i Göteborg*, att det profylaktiska arbetet på arbetsplatserna bör omhändersas av en yrkeshygienisk institution och att skadefallen bör behandlas på sjukhusens specialkliniker.

Enligt *försvarets sjukvårdsstyrelse* torde de yrkeshygieniskt-toxikologiska frågorna i vissa delar komma att beröra den verksamhet, som bedrivs av de rättsmedicinska och radiofysiska institutionerna m. fl. Forskningen rörande riskerna av vissa växtskyddsmedel har beröring med försvarets forskningsanstalts och veterinärmedicinska anstaltens område.

Arbetarskyddsstyrelsen anser det principiellt önskvärt, att den yrkeshygieniska verksamheten utbrytes från folkhälsoinstitutet och övertages av ett fristående yrkeshygieniskt institut. Yrkeshygienen anses numera intaga en vidare plats inom det förebyggande arbetarskyddet än det tekniska olycksfallsskyddet. Den eliminering av de yrkeshygieniska riskerna, som åligger arbetarskyddsverket, förutsätter en intim samverkan mellan yrkeshygieniker och skyddstekniker. Den praktiska yrkeshygieniska verksamheten vid folkhälsoinstitutet har betydligt närmare samband med annan arbetarskyddsverksamhet än med institutets uppgifter beträffande allmänhygien och födoämneshygien. Det kan ifrågasättas, huruvida icke den yrkeshygieniska verksamheten borde inordnas i arbetarskyddsverket. Då farhågor uttalas för att vid en institution inom arbetarskyddsverket forskningsverksamheten och därmed sammanhängande

rekryteringsfrågor samt kontakten med andra vetenskapliga institutioner skulle åsidosättas för direkt praktiskt inriktade åtgärder av omedelbar betydelse för verkets dagliga arbete, bör dock den yrkeshygieniska verksamheten förläggas till ett fristående institut. Ett sådant institut skulle kunna få en efter samhällskraven helt avpassad organisation och skulle med kraft kunna framföra sina speciella synpunkter. Styrelsen framhåller emellertid, att en sådan utbrytning av den yrkeshygieniska verksamheten från folkhälsoinstitutet av praktiska skäl icke torde kunna genomföras inom en nära framtid. Även *svenska arbetsgivareföreningen* anser, att det skulle vara mest gagneligt för den yrkeshygieniska verksamheten, att densamma utflyttas från folkhälsoinstitutet. Detta mål kan dock förverkligas först på tämligen lång sikt. *Landsorganisationen* yttrar, att det i och för sig skulle ha förtjänat att närmare övervägas, huruvida icke tiden vore mogen för ett fristående institut för yrkeshygien och yrkesmedicin. Genom en sådan kombination skulle bl. a. möjligheter beredas för klinisk behandling av aktuella fall, vilket skulle vara av stor betydelse även för det förebyggande arbetet. Även *statens organisationsnämnd* och *en reservant inom medicinalstyrelsen* framför tanken på ett eventuellt utbrytande av den yrkeshygieniska verksamheten. Enligt organisationsnämnden skulle dock ett sådant fristående organ — underställt arbetarskyddsstyrelsens ledning — lokalt anslutas till folkhälsoinstitutet för att möjliggöra ett närmare samarbete och för gemensamt utnyttjande av vissa resurser.

Vad angår uppgifterna på *födoämneshygieniska avdelningen* ifrågasätter *medicinska fakulteten i Göteborg*, *medicinalstyrelsen* och *styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium* huruvida icke institutets uppgift enligt 92 § 4 mom. livsmedelsstadgan att lämna anvisningar rörande utförandet av undersökningar angående livsmedelsprov m. m. borde överföras till administrativ myndighet (*medicinalstyrelsen*, *veterinärstyrelsen*).

Sveriges läkarförbund anser, att alla kontrolluppgifter, som enligt livsmedelsstadgan åvilar institutet, bör överföras till *medicinalstyrelsen*. *Veterinärstyrelsen* däremot finner lämpligt, att meddelande av anvisningar m. m. enligt 92 § 4 mom. livsmedelsstadgan ankommer på folkhälsoinstitutet, då därigenom en enhetlig undersökningsmetodik och ensartade normer för undersökningsresultatens bedömande underlättas.

Sveriges lantbruksförbund anför, att institutets uppgift att godkänna utminuteringsapparater för mjölk och automater för livsmedel torde kunna överföras till statens maskinprovningar och dess mejeriavdelning.

Styrelsen för veterinärhögskolan framhåller, att den inspektion av livsmedelsbutiker m. m., som i betänkandet föreslås tillkomma folkhälsoinstitutet, sedan gammalt utövats av under *medicinalstyrelsen* och *veterinärstyrelsen* sorterande inspektionsorgan. *Sveriges veterinärförbund* gör ett liknande påpekande.

Sveriges kemiska industrikontor anser, att margarinarukontrollen i

framtiden icke behöver taga i anspråk lika stora resurser som hittills. Man kan tänka sig att delegera rutinundersökningar till andra laboratorier. Lämpligare är dock, att det föreskrivna antalet margarinprov minskas från fyra till ett eller högst två från varje fabrik.

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium upptager frågan om förhållandet mellan institutets födoämneshygieniska avdelning, å ena, samt vissa bakteriologiska laboratorier, å andra sidan. Styrelsen anför, att ifråga om matförgiftningsfall veterinärhögskolans institution för födoämneshygien, statens veterinärmedicinska anstalt, statens bakteriologiska laboratorium samt de humanbakteriologiska och veterinärmedicinska laboratorierna ute i landet besitter betydligt större erfarenhet än folkhälsoinstitutet. De avancerade bakteriologiska undersökningar, som kan krävas, bör utföras på bakteriologiska fackinstitutioner. De mikrobiologiska undersökningarna vid folkhälsoinstitutet bör koncentreras på att bestämma de mikrobiella föroreningarna i livsmedel såsom en indikator på deras allmänhygieniska beskaffenhet utan speciell hänsyn till förekomsten av sjukdomsalstrande mikroorganismer.

Försvarets sjukvårdsstyrelse anför, att folkhälsoinstitutet knappast synes rustat för att kunna helt fullgöra sitt åliggande att utarbeta och pröva metoder för bakteriologisk-hygienisk livsmedelsanalys såvitt gäller patogena bakterier eller virus, varför en redovisning för uppgifterna och avgränsningsmöjligheterna på detta område varit önskvärd. Vidare borde ha klarlagts avgränsningen mot andra institutioner ifråga om växtskyddsmedlens toxikologi. Också *styrelsen för veterinärhögskolan* uttalar, att utredningen ingenting nämnt om samarbete eller arbetsfördelning med andra institutioner. *Sveriges veterinärförbund* ifrågasätter, om icke en mera detaljerad utredning om främst den biologiska sektionens arbetsuppgifter bort komma till stånd. *Lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö* anmärker på att odontologiska frågor föga berörts i betänkandet.

De remissinstanser, vilka yttrat sig ifråga om *vitaminkontrollen*, förordar i allmänhet, att kontrollen stannar kvar vid folkhälsoinstitutet. Yttranden av denna innebörd har avgivits av *institutets styrelse, medicinska fakulteten i Lund, kommerskollegium, medicinalstyrelsen, Sveriges kemiska industrikontr, Skånes handelskammare, kooperativa förbundet och svenska laboratrisföreningen*. Institutets styrelse anför, att delegering av vitaminanalyser till perifera laboratorier icke kan ske på grund av analysernas svårighetsgrad samt den snabbt fortgående utvecklingen av metodiken. Genom en uppdelning av kontrollen på olika statliga organ skulle risk uppkomma för bristande enhetlighet vid ärendenas handläggning. En uppdelning vore även irrationell och oekonomisk. Om däremot hela vitaminverksamheten inlemmas i ett stort institut får den andel i allehanda gemensamma resurser. Metodikforskning, ledning av djurexperiment och i stor utsträckning även personal härför kan vara gemensamma. Vid den mikrobiologiska

analysverksamheten kan samma stammar av mikroorganismer användas, och samma avel kan leverera försöksdjur till såväl forskning som kontroll. Vidare kan många standardlösningar för vitaminbestämningar vara gemensamma, liksom förbrukningsartiklarna till stor del är likartade. Den ömsesidiga kontakten mellan befattningshavarna inom de båda verksamhetsfälten är av stor betydelse för effektiviteten och funktionsdugligheten liksom den vetenskapliga standarden av institutets verksamhet i dess helhet. Om vitaminkontrollen får fungera som ett självständigt arbetande laboratorium inom vitaminavdelningen, skulle arbetsbelastningen för avdelningens föreståndare minskas, samtidigt som kontrolluppgifterna kunde fullgöras utan intrång på forskningsverksamheten. Styrelsen har beräknat, att för vitaminavdelningen och ett fristående kontrolllaboratorium skulle erfordras sammanlagt 14 fler befattningshavare än vid en samförläggning. Liknande synpunkter framföres i andra av de avgivna yttrandena.

Statens jordbruksnämnd är av den uppfattningen, att valet mellan en utbrytning och fortsatt anknytning till institutet är beroende på vilka uppgifter som tillägges institutet ifråga om forskningen. En utbrytning torde bli erforderlig, om institutet skall inriktas på allmän näringsforskning; i annat fall bör nuvarande ordning bibehållas. *Karolinska institutets lärarkollegium* understryker det önskvärda i att vitaminavdelningen förstärkes med personella och materiella resurser för näringsfysiologisk forskning rörande vitaminproblem och finner med hänsyn härtill utredningens förslag på långt sikt om vitaminkontrollens utbrytande böra hälsas med tillfredsställelse.

Vad i betänkandet anförts angående *kontroll* från folkhälsoinstitutets sida över laboratorier, till vilka uppgifter överföres eller överförts från institutet, har föranlett genmälen från *medicinska fakulteten i Göteborg*, *veterinärstyrelsen*, *styrelsen för veterinärhögskolan*, *medicinalstyrelsen*, *styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium*, *Sveriges läkarförbund* och *Sveriges veterinärförbund*, vilka remissinstanser företräder den uppfattningen, att kontrollen i allmänhet bör ligga på vederbörande administrativa myndigheter. Medicinska fakulteten i Göteborg framhåller därjämte, att institutet icke bör åläggas att utöva offentlig kontroll på de områden, inom vilka det tillkommer institutet att för enskilda företag och organisationer åtaga sig utredningsuppdrag. *Styrelsen för veterinärhögskolan* anför, att kontroll kan ifrågakomma endast beträffande privata laboratorier men ej beträffande statliga och kommunala, vilka står under kontroll av vederbörande myndigheter. *Statens jordbruksnämnd* anser, att, då undersökningar enligt 66 § livsmedelsstadgan av charkuterivaror delegeras till privata laboratorier, folkhälsoinstitutet bör svara för kvaliteten av undersökningarna och ha erforderliga möjligheter till kontroll av laboratorierna.

2. Organisation

Institutets ledning och administration m. m.

Statens organisationsnämnd finner angeläget, att organisationen sker så, att personal, laboratorier, materiel och försöksdjur m. m. i största möjliga utsträckning utnyttjas gemensamt. Det torde icke vara nödvändigt, att varje avdelning utgör en avskild enhet inom institutet. Särskilt torde en samordning kunna ske beträffande arbeten av mer eller mindre rutinmässig karaktär.

Styrelsen

Förslaget om minskning av antalet ledamöter i styrelsen från 11 till 5 biträdades av *statskontoret*, *statens sakrevision*, *veterinärstyrelsen* — som dock anser att en av ledamöterna bör representera veterinärmedicinsk sakkunskap — *kooperativa förbundet* — som dock ifrågasätter om ej en representant för livsmedelsindustrien bör ingå i styrelsen — *tjänstemännens centralorganisation* och *Sveriges naturvetareförbund*. Även *styrelsen för veterinärhögskolan* accepterar den föreslagna minskningen, samtidigt som styrelsen framhåller såsom önskvärt, att institutets styrelse har sådan sammansättning, att den kan överblicka och bedöma de för folkhälsan ur hygienisk synpunkt viktigaste frågorna. Veterinärmedicinsk sakkunskap bör vara företrädd i styrelsen.

Medicinalstyrelsen anser det snarare ha varit till fördel än nackdel för institutet, att i ledningen funnits kontaktmän till de administrativa myndigheter, med vilka institutet har samarbete. Det kan emellertid erbjuda svårigheter att samla en så stor styrelse till effektivt arbete. På grund härav och då med hänsyn till institutets mångsidiga verksamhet hittills många berörda parter varit hänvisade att på andra sätt än genom representation i styrelsen kommunicera med institutets ledning torde dock en minskning till förslagsvis tre ledamöter — inklusive institutets föreståndare — vara att föredraga. Vid sidan av en sådan styrelse bör ett folkhälsoinstitutets råd inrättas med representanter för olika intressen.

Kommerskollegium har i princip ingen erinran mot att antalet ledamöter minskas något. *Sveriges läkarförbund* finner en nedskärning befogad; styrelsens numerär bör emellertid avvägas med tanke på att myndigheter och organisationer, som har intresse i institutets verksamhet, blir representerade. *Medicinska fakulteten i Göteborg* ifrågasätter, om det föreslagna antalet är tillräckligt. Det är av vikt, att de myndigheter och större organisationer, vilka har ett mera framträdande intresse av institutets verksamhet, är representerade. *Skånes handelskammare* finner icke tillräckliga motiv ha förebragts för en reducering av ledamotsantalet till fem. *Medicinska fakulteten i Lund* och *landsorganisationen* förordar 7 ledamöter. Fakulteten framhåller därvid, att det för institutet måste vare ett livs-

behov att i styrelsen ha flera inom arbetsområdet orienterade personer, som äro obundna av intressentorganisationer.

Enligt *arbetarskyddsstyrelsen* är den föreslagna styrelsen ej bättre ägnad att tillgodose institutets intressen än den nuvarande. Hela styrelsen bör emellertid icke ha beslutanderätt i alla frågor; i instruktionen bör angivas vilka ledamöter som skall deltaga i varje särskild avdelnings ärenden. *Sveriges veterinärförbund* önskar en sammansättning av styrelsen, vilken är så allsidig som möjligt. *Karolinska institutets lärarkollegium*, *folkhälsainstitutets styrelse* och *Sveriges lantbruksförbund* anser den nuvarande ordningen vara att föredraga framför den i betänkandet föreslagna. Institutets styrelse uttalar, att den föreslagna styrelsen ej skulle komma att förete den allsidighet som krävs för de betydelsefulla urvals- och avvägningsavgörandena beträffande undersöknings- och forskningsuppgifter. Under styrelsen bör en särskild direktion inrättas för ärenden, med vilka styrelsen finnes ej böra taga befattning, och för beredning av styrelseärenden. I direktionen skall, förutom några styrelseledamöter och institutets chef, även avdelningsföreståndarna ingå. Undersöknings- och forskningsarbetet skall följas av personer, som styrelsen inom sig utser särskilt för varje avdelning. Sålunda utsedda personer bör enligt beslut av styrelsen kunna bilda utskott, åt vilka skall kunna uppdragas beslutanderätt å styrelsens vägnar.

Flera av de nu angivna remissinstanserna har nämnt olika verksamhetsområden, som bör vara representerade inom styrelsen, t. ex. lantbruket, livsmedelsindustrien, livsmedelshandeln, fodermedelstillverkningen, livsmedelskonsumenterna, livsmedelsforskningen och den veterinärmedicinska sakkunskapen.

Sveriges kemiska industrikontor anser det kunna diskuteras, att varje avdelning skulle få en egen styrelse. Ordförandena i avdelningsstyrelserna skulle jämte överdirektören bilda en »överstyrelse» eller direktion. Styrelsen bör i så fall bestå av ungefär samma antal personer som för närvarande. *Sveriges civilingenjörsförbund* föreslår, att i stället för en styrelse inrättas särskilda avdelningsråd. *Arbetarskyddsstyrelsen*, *vissa reserveranter inom folkhälsainstitutet styrelse* och *svenska arbetsgivareföreningen* — vilka alla ansett frågan om den yrkeshygieniska verksamheten böra på längre sikt lösas genom att ett fristående yrkeshygieniskt institut skapas — förordar, att under övergångstiden avdelningens ledning skall omhändrhas av en särskild styrelse. Institutsstyrelsens befogenheter med avseende å yrkeshygieniska avdelningen måste därvid på visst sätt inskränkas.

Föreståndaren

Förslaget om inrättande av en fristående verkchefstjänst tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *arbetarskyddsstyrelsen*, *statens sakrevision*, *veterinärstyrelsen*, *styrelsen för veterinärhögskolan*, *kommerskol-*

legium, medicinalstyrelsen, styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium, majoriteten av styrelsen för folkhälsoinstitutet, tjänstemännens centralorganisation, Sveriges naturvetareförbund, Sveriges professorers förening, Sveriges veterinärförbund, Sveriges kemiska industrikontor, Sveriges lantbruksförbund, kooperativa förbundet och landsorganisationen. Av statens organisationsnämnd uttalas, att avdelningschefernas nuvarande administrativa arbetsuppgifter bör överföras till en särskild befattningshavare med administrativ erfarenhet.

I fråga om kompetenskraven är meningarna delade. Veterinärstyrelsen, styrelsen för veterinärhögskolan, medicinalstyrelsen, styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium, folkhälsoinstitutets styrelse och Sveriges akademikers centralorganisation anser, att institutchefen bör ha vetenskaplig utbildning inom ämne hörande till institutets verksamhetsområde. Såsom skäl härför anföres, att han eljest icke skulle kunna fullgöra i betänkandet angiven funktion att samordna och leda fackavdelningarnas undersöknings- och forskningsarbete. En reservant inom styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium anser, att särskilda kompetenskrav ej bör uppställas. Sveriges professorers förening uttalar, att det icke synes nödvändigt, att chefen är vetenskapsman, om han blott är skicklig administratör med förståelse för det vetenskapliga arbetets särskilda förhållanden. Överdirektörens verksamhet bör emellertid härvid begränsas till de rent administrativa uppgifterna, vilka torde vara fullt tillräckliga för en chef, som icke är avdelningsföreståndare.

Medicinska fakulteten i Göteborg — som föreslår, att ett kollegium inrättas, bestående av avdelningsföreståndarna och laboratorerna — ifrågasätter, om icke en inom detta kollegium vald ordförande borde få ställning som institutets administrativa chef och utåt företråda institutet. Med hänsyn till de stora administrativa arbetsuppgifterna vill emellertid fakulteten icke helt avvisa tanken på en särskild föreståndarebefattning. På innehavaren av denna bör enligt fakultetens bestämda mening uppställas kravet på en allsidig hygienisk utbildning och professors kompetens.

Ett bibehållande av nuvarande ordning med en av avdelningsföreståndarna som chef för institutet ifrågasättes eller förordas av statskontoret, medicinska fakulteten i Lund, karolinska institutets lärarkollegium, vissa reservanter inom styrelsen för statens institut för folkhälsan och Sveriges läkarförbund. Härvid uttalas av Sveriges läkarförbund, att endast en befattningshavare, som själv äger utomordentliga erfarenheter av vetenskapligt arbete och kvalificerat utredningsarbete, har förutsättningar att överblicka och samordna de olika avdelningarnas verksamheter.

Beträffande löneställningen m. m. för en fristående chefsbefattning anses av vissa remissmyndigheter — arbetarskyddsstyrelsen, statens sakrevision, medicinska fakulteten i Lund och folkhälsoinstitutets styrelse — att befattningen bör vara en förordnandetjänst. Statskontoret har den mening,

att en överdirektörstjänst med huvudsakligen administrativ inriktning bör vara en fullmaktstjänst men en överdirektör, som avses vara vetenskapsman, tillsättas på förordnande. *En reservant inom statskontoret* anser tjänsten under alla förhållanden böra vara förordnandetjänst. Högre lönegrad än den 15 (4) på löneplan 2 (B) påyrkas av *Sveriges naturvetareförbund* och *Sveriges civilingenjörsförbund*.

De remissinstanser, vilka föredrar den nu gällande ordningen i fråga om chefskapet för institutet — *statskontoret, medicinska fakulteten i Lund, karolinska institutets lärarkollegium* och *Sveriges läkarförbund* — tillstyrker, att för administrativa göromål skapas en särskild administrativ tjänst (byrådirektör eller intendent). *Medicinska fakulteten i Göteborg* — som ifrågasatt, att institutets chef skulle utses inom ett av avdelningsföreståndarna och laboratorerna bildat kollegium — finner en sådan anordning kräva, att en högre administrativ tjänst, förslagsvis byrådirektör, inrättas. *Styrelsen för veterinärhögskolan* understryker, att den vetenskapligt skolade institutschefen bör ha tillgång till kvalificerade befattningshavare för löpande administrativa ärenden. *Styrelsen för folkhälsoinstitutet* föreslår, att en kansliavdelning kommer till stånd under chefskap av en byrådirektör. Även *arbetarskyddsstyrelsen* ifrågasätter en sådan anordning. *Tjänstemännens centralorganisation* tillstyrker inrättande av en kanslichefstjänst. Med avseende å den administrativa befattningshavarens löneställning föreslår *statskontoret* 31 (24) lönegraden, *institutets styrelse* lägst 31 (24) lönegraden och *medicinska fakulteten i Lund* 37 (B 1) lönegraden. *Sveriges läkarförbund* karakteriserar tjänsten såsom närmast svarande mot de större sjukhusens intendentur.

Avdelningsföreståndarna m. m.

Avdelningsföreståndarnas ställning beröres i en del av remissyttrandena, varvid uppmärksammas frågorna om samordningen mellan allmänhygieniska avdelningen och karolinska institutet samt yrkeshygieniska avdelningens förbindelse med arbetarskyddsstyrelsen.

Medicinska fakulteten i Göteborg ifrågasätter lämpligheten av att ens under en övergångstid på en person överlåta ansvaret för två så arbets-tyngda och betydelsefulla verksamhetsgrenar som karolinska institutets hygieniska institution och allmänhygieniska avdelningen. *Medicinalstyrelsen* uttalar, att personalunionen med karolinska institutet visserligen kan medföra vissa fördelar för folkhälsoinstitutet men att såväl avdelningsarbetet som den akademiska undervisningen i vissa avseenden blir lidande på föreningen. Professorn såsom avdelningsföreståndare blir så hårt anlitad för praktiskt och praktiskt vetenskapligt arbete, att hans rent vetenskapliga verksamhet eftersättes. Svårigheterna ökas genom den vidgade undervisningsskyldigheten enligt den nya undervisningsplanen. Då de sökande till professuren måste prövas med hänsyn till ledarskapet för en

praktiskt arbetande avdelning, kan detta medföra, att en i teoretisk hygien väl meriterad sökande kan bli utesluten ur konkurrensen. En skilsmässa mellan de båda tjänsterna bör därför genomföras. *Sveriges läkarförbund* framför delvis samma synpunkter och föreslår, att samordningen upphör. Den kan dock accepteras under en övergångstid. *Karolinska institutets lärarkollegium* anser, att, om en högt kvalificerad biträdande avdelningsföreståndare anställs, nackdelarna med samordningen skulle minska, medan fördelarna kvarstår. Frågan är emellertid ej tillräckligt utredd. En skyndsam utredning i frågan bör ske. *Folkhälsoinstitutets styrelse* uttalar, att olägenheterna med den rådande personalunionen icke kan anses minska genom den föreslagna delningen av allmänhygieniska avdelningen. Bl. a. kommer den omständigheten, att vattenlaboratoriet tillföres allmänhygieniska avdelningen, att verka i motsatt riktning. Samordningen innebär å andra sidan vissa fördelar för folkhälsoinstitutet, t. ex. möjligheten att utnyttja hygieniska institutionens personella och materiella resurser. Även om styrelsen f. n. är mest böjd för att anse personalunionen böra upphöra, vill styrelsen dock ej taga slutlig ställning härtill förrän efter en allsidig utredning. *Svenska laboratörsföreningen* är icke helt övertygad om att en separation skulle vara lycklig bl. a. med hänsyn till önskvärdheten av nära kontakt mellan de båda institutionerna.

I fråga om förhållandet till *arbetarskyddsstyrelsen* anför denna, att ett upphävande av personalunionen skulle vara synnerligen olyckligt. *Landsorganisationen* uttalar, att en kontinuerligt fungerande kontaktman visserligen bör finnas men att det icke synes nödvändigt, att avdelningschefen själv fungerar som sådan.

Beträffande kompetenskraven för avdelningsföreståndarna har *medicinska fakulteten i Göteborg* den uppfattningen, att medicinsk utbildning bör vara ett oeftergivligt villkor beträffande föreståndarna för allmän- och yrkeshygieniska avdelningarna. *Medicinska fakulteten i Lund* föreslår läkar-kompetens för allmänhygieniska avdelningens föreståndare. *Arbetarskyddsstyrelsen* finner nuvarande kompetenskrav för yrkeshygieniska avdelningens föreståndare böra bibehållas. *Sveriges läkarförbund* anser, att för båda avdelningarna bör fordras legitimation som läkare eller veterinär. *Karolinska institutets lärarkollegium* finner naturligt, att allmän- och yrkeshygieniska avdelningarna har läkare som chefer. Å andra sidan skulle det förmodligen vara av värde för rekryteringen av t. ex. tekniker och kemister, om möjlighet finnes för dem att befordras till avdelningsföreståndare. Kollegiet vill på grund härav, under förutsättning att kravet på vetenskaplig skicklighet strängt följes, icke motsätta sig utredningens förslag. *Sveriges naturvetareförbund* och *tjänstemännens centralorganisation* tillstyrker, att läkarlegitimationskravet utgår beträffande föreståndarna för allmän- och yrkeshygieniska avdelningarna.

I fråga om födoämneshygieniska avdelningen och vitaminavdelningen

uttalar *Sveriges veterinärförbund*, att det nuvarande kravet på att chefen för födoämneshygieniska avdelningen skall vara näringsfysiolog icke längre är befogat utan bör överflyttas att gälla vitaminavdelningens chef. Däremot måste chefen för födoämneshygieniska avdelningen ha födoämneshygienisk utbildning inom de tre föreslagna sektionernas ämnesområden och speciell kompetens inom åtminstone ett av dem. *Medicinska fakulteten i Lund* är av den åsikten, att föreståndaren för födoämneshygieniska avdelningen bör ha endera läkare- eller veterinärutbildning.

Av vissa remissinstanser föreslås, att vid institutet skall finnas ett fackkollegium för samarbete mellan institutets chef och avdelningsföreståndarna. Förutom dessa skulle i kollegiet eventuellt ingå även sektionschefer och laboratorer. *Sveriges läkarförbund* anser, att ett föreståndarkollegium skulle utgöra ett lämpligt organ för nämnda samarbete. Kollegiet skulle äga att hos styrelsen avgiva förord vid utseende av föreståndare för institutet. Ett ställningstagande i fackfrågor skulle ske bättre i ett specialistkollegium än i styrelsen. *Veterinärstyrelsen* uttalar, att alla ärenden av mera allmän eller väsentlig betydelse bör bli föremål för överläggning inom detta kollegium, innan de föredrages inför institutets styrelse. *Medicinska fakulteten i Lund* förordar, att fackkollegiets yttranden skall bifogas styrelsens beslut. *Medicinska fakulteten i Göteborg* och *karolinska institutets lärarkollegium* ifrågasätter, huruvida icke institutets yttranden i fackärenden borde avgivas av ett sådant kollegium och alltså icke av styrelsen. *Sveriges akademikers centralorganisation* förordar likaledes ett fackkollegium, som skall övertaga styrelsens fackligt-vetenskapliga funktioner. *Sveriges professorers förening* erinrar, att en motsvarande anordning finnes vid statens skogsforskningsinstitut och där fyllt en viktig funktion för samarbetet. *Landsorganisationen* uttalar, att ett rådsorgan åtminstone beträffande den yrkeshygieniska avdelningen troligen skulle kunna ha en praktisk funktion att fylla.

Vissa lönefrågor m. m.

Med avseende å de för avdelningarna gemensamma utbildnings- och lönegradsfrågorna gör *folkhälsainstitutets styrelse* det allmänna påpekandet, att betänkandet nästan helt förbigått frågor om tjänstemännens utbildning och kvalifikationer samt endast i undantagsfall framlagt förslag till lönejusteringar. Underlåtenheten är ägnad att lända institutet till stort men. Till följd av otillfredsställande lönesättningar har personal redan tidigare lämnat institutet, och betänkandet har fått till följd ytterligare avflyttning. Även *Sveriges akademikers centralorganisation* och *tjänstemännens centralorganisation* understryker behovet av lönejusteringar. Sistnämnda organisation uttalar tillika, att den i likhet med utredningen finner riktigt att högre än formell kompetens värdera en be-

fattningshavares erfarenhet och under tjänstgöringstiden förvärvade kunskaper för genomförandet av vissa arbetsuppgifter.

Löneställningen för laboratorerna anses av flera myndigheter vara otillfredsställande. *Folkhälsoinstitutets styrelse* föreslår, att tjänsterna placeras i 34 (26) lönegraden. För sektionschef bör därjämte särskilt arvode utgå. Flera av laboratorbefattningarna har sedan flera år varit permanent vakanta till följd av brist på kompetenta sökande. Befattningarna är för lågt lönegradsplacerade ej blott i förhållande till motsvarande befattningar vid universitet och högskolor utan även i jämförelse med likartade tjänster vid andra institutioner, t. ex. statsagronom- och statshortonomtjänster, laboratorstjänster vid Alnarp och laboratorstjänster vid försvarets forskningsanstalt. För befattningarna bör i princip fordras docentkompetens eller på annat sätt styrkt vetenskaplig skicklighet. Därjämte bör fordras lämplighet och erfarenhet av praktiskt-vetenskapligt arbete. Vid tjänsternas tillsättande bör lämpligt sakkunnigförfarande tillämpas. Även *tjänstemännens centralorganisation* erinrar om de högre lönegradsplaceringarna vid andra praktiskt-vetenskapliga institutioner, därvid krav på disputationssprov icke föreligger. Enligt instruktionen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök skall vid tillsättandet av statsagronomtjänster hänsyn tagas även till erfarenhet vunnen vid praktisk verksamhet inom befattningens område. Differentierad löneställning för laboratorstjänsterna bör ej förefinnas i andra fall än då laboratorstjänst klart avviker ifråga om arbetsuppgifternas kvalitet i förhållande till övriga laboratorstjänster. *Medicinska fakulteten i Lund* anför, att åtminstone några av laboratorerna bör tillsättas medelst sakkunnigförfarande och deras löneställning sättas i paritet med universitetslaboratorernas. Fakulteten framhåller bl. a., att, om laborator skall åläggas att under avdelningsföreståndarens tillsyn handlägga vissa ärenden på eget ansvar, bör befattningshavaren ha en oomtvistlig kompetens. *Karolinska institutets lärarkollegium* förordar även sakkunnigförfarande och anser löneförmånerna böra jämföras med dem, som gäller för universitets- och högskolelaboratorer. Frågan är av den vikt, att den icke bör skjutas på framtiden. *Medicinska fakulteten i Göteborg* anför, att det för det vetenskapliga arbetet är synnerligen viktigt, att så många som möjligt av ifrågavarande befattningshavare förvärvat kompetens motsvarande doktorsgrad eller docentställning. Laboratorstiteln bör reserveras för tjänster med samma kompetenskrav och löneställning som gäller för laboratorer vid universitetet och karolinska institutet. Enligt *veterinärstyrelsen* bör särskild vikt fästas vid att sektionscheferna är vetenskapligt högt kvalificerade och dessa befattningshavare bör därför få förmånligare löneställning än övriga laboratorer samt ha s. k. förstärkt docentkompetens. *Sveriges naturvetareförbund* betonar särskilt behovet av förbättrad löneställning för sektionscheferna. Även *Sveriges akademikers centralorganisation* och *Sveriges läkarförbund* anser, att lönesättningarna för laboratorerna bör förbättras. *Sveriges civilingenjörs-*

förbund finner lönesättningen för de tekniska laboratorerna klart otillfredsställande.

Statens lönenämnd ifrågasätter, om tillräckliga skäl föreligger för införande av särskilt arvode till en av laboratorerna vid allmänhygieniska avdelningen i hans egenskap av ställföreträdare för avdelningsföreståndaren. Det är icke lämpligt att — såsom utredningen föreslagit beträffande medicinska och tekniska sektionerna vid yrkeshygieniska avdelningen i Solna — införa en olika ansvarsfördelning mellan laboratorer vid samma sektion och i samma lönegrad. Det förstnämnda förslaget avstyrkes även av *statskontoret*.

Statskontoret förutsätter, att högskoleutbildning kommer att uppställas som villkor för innehav av föreslagna befattningar som *förste byråingenjör*.

Institutets styrelse förordar, att *förste kemist* placeras i 29 (23) i stället för såsom f. n. 27 (21) lönegraden. *Sveriges akademikers centralorganisation* uttalar, att avlöningsförhållandena för förste kemisterna är otillfredsställande medan *statskontoret* ifrågasätter, om icke oförändrad lönegrad bör tillämpas.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller, att med hänsyn till ansvarsfördelningen de av utredningen framförda allmänna synpunkterna ifråga om kompetenskraven bör kunna medföra högre lönesättning särskilt för *assistenter* med lägre formell kompetens. Samtliga assistenttjänster i 21 (15) lönegraden bör göras till befordringstjänster; utbildningstjänster bör alltså icke här förekomma. Utbildningstjänster bör hållas utanför den ordinarie personalstaten. *Sveriges naturvetareförbund* finner en höjd lönegradsplacering nödvändig för assistenter med filosofiska examina. *Sveriges akademikers centralorganisation* anser lönesättningen för assistenterna otillfredsställande.

Enligt *tjänstemännens centralorganisation* förefinnes skäl för att åtminstone beträffande de mer kvalificerade *laboratoriebiträdena* ej alltför hårt fasthålla vid proportionsprincipen. Varje laboratoriesektion bör i enlighet med utredningens förslag tilldelas ett laboratoriebiträde med uppgift att leda den övriga personalen m. m. Vilken lönegrad som därvid bör tillämpas kan centralorganisationen icke nu taga ställning till. Placering som *tekniskt biträde* bör ifrågakomma för vissa diskbiträden. *Svenska laboratrisföreningen* understryker betydelsen av att laboratorieuppgifterna inom institutet i största möjliga mån delegeras från akademiskt utbildade till andra befattningshavare. En delegering av uppgifter till laboratoriebiträdespersonalen måste emellertid påverka denna personals löneställning. Föreningen anser kategorien laboratoriebiträden i lönegraden 4—8 (1—5) böra avskaffas. Såsom skett vid universitetsinstitutionerna bör laboratrisbefattning ej hänföras till lägre lönegrad än den 11 (7). Ett antal laboratrisbefattningar i 17 (11) och 19 (13) lönegraden bör inrättas. Kompetenskrav för laboratrisbefattningar bör fastställas.

Kansliet och övrig gemensam personal

Ingen erinran mot utredningens förslag göres rörande personalens antal och fördelning på arbetsgrupper. Däremot har vissa erinringar framförts mot föreslagna lönegradsplaceringar. Sålunda förordar *folkhälsoinstitutets styrelse* uppflyttning av kassören från 15 (10) till 19 (13) lönegraden, av materialförvaltaren från 14 (9) till 16 (11) lönegraden och av instrumentmakaren från 14 (9) till 16 (11) lönegraden. *Tjänstemännens centralorganisation* föreslår likaledes för kassören 19 (13) lönegraden samt förordar, att en av de två kontorsbiträdestjänsterna ändras till kanslibitträdestjänst. *Statskontoret* anser, att det för reparatorsgöromålen är tillfyllest med en reparatorstjänst i 13 (9) lönegraden. Sistnämnda lönegrad föreslås även av *statens lönenämnd*, som därjämte för biträdet åt överdirektören icke vill tillstyrka högre placering än i 13 (9) lönegraden (kontorist). *En reservant inom lönenämnden* förordar för överdirektörens biträde 15 (10) lönegraden.

Undervisnings- och upplysningsverksamheten

Förslaget om en särskild undervisnings- och upplysningssektion tillstyrkes eller lämnas utan erinran av de remissinstanser, som yttrat sig i ämnet. *Kooperativa förbundets* utlåtande ger dock uttryck för en viss tveksamhet.

Beträffande sektionens *uppgifter* anser *folkhälsoinstitutets styrelse*, att distriktssköterskeutbildning alltjämt bör ske vid institutet, vilket även i fortsättningen skall ha hand om utbildningen i hälsovård och socialhygien för stora grupper av hälsovårdstjänstemän. *Medicinalstyrelsen* däremot är höjd för uppfattningen, att distriktssköterskeutbildningen, vari bör ingå utbildning för sjuksköterskor i öppen barnavård, bör kunna överflyttas till ett statligt institut för högre utbildning av sjuksköterskor. Samordning av sjuksköterskeundervisningen med övrig utbildning vid folkhälsoinstitutet har ej varit praktiskt genomförbar. I avbidan på erforderlig utredning i frågan torde distriktssköterskeskolan under de närmaste åren få bibehållas vid institutet. *Svenska delegationen av nordiska kommittén för hälsovårdsutbildning* upplyser, att utbildningen vid den tilltänkta hälsovårdshögskolan enligt kommitténs mening åtminstone till en början bör begränsas till hälsovårdstjänstemän, verksamma på det regionala planet och tillhörande grupperna tjänsteläkare, tjänsteveterinärer, sanitäringenjörer och sjuksköterskor. Kommittén räknar med att ett intimt samarbete i undervisningsfrågor kommer till stånd mellan högskolan och folkhälsoinstitutet.

En reservant inom folkhälsoinstitutets styrelse finner upplysningsfrågan ej tillräckligt utredd. *Medicinalstyrelsen* föreslår, att frågan om en intensifierad hälsovårdspropaganda inom en central samordnande ledning upptages till skyndsamt utredning.

Med avseende å *personalförslaget* finner *statskontoret* uppsättningen för stor. Möjligheterna att reducera biträdespersonalen torde särskilt böra under-

sökas. *Medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg* anser det böra övervägas att till undervisningen fast knyta en hälsovårdsinspektör. Samma förslag framföres av *medicinalstyrelsen*, som även anser det behövt med ytterligare en lärarkraft vid distriktssköterskeskolan. Behovet av en sådan förstärkning av skolans personal understrykes också av *tjänstemännens centralorganisation*. *Sveriges naturvetareförbund* föreslår, att en särskild bibliotekarie anställs.

Svenska delegationen av nordiska kommittén för hälsovårdsutbildning understryker vikten av att chefstjänsten vid undervisnings- och upplysningssektionen besättes med en kraft, som har vetenskaplig kompetens i hygien-socialmedicin och som dessutom har goda förutsättningar att meddela undervisning och administrera verksamheten. Befattningen bör placeras i en med professors- eller möjligen laboratorbefattning likvärdig löneställning. *Sveriges naturvetareförbund* uttalar, att föreslagen placering i 29 (23) lönegraden är för låg. Lön som laborator föreslås av *medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg*, *karolinska institutets lärarkollegium*, *medicinalstyrelsen* och *folkhälsoinstitutets styrelse*, vilka myndigheter framhåller vikten av att befattningshavaren har god hygienutbildning. *Tjänstemännens centralorganisation* ifrågasätter möjligheterna till en fullgod rekrytering av tjänsten med föreslagen lönegradsplacering.

Medicinska fakulteten i Lund uttalar, att ersättning för undervisning bör utgå till vid folkhälsoinstitutet anställda, såvida icke av anställningsvillkoren framgår, att preciserad undervisningsskyldighet föreligger.

Statens lönenämnd anser, att i stället för en föreslagen kanslibiträdets-tjänst vid sektionen bör anställas ett skriv- och kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

För distriktssköterskeskolans del föreslår *tjänstemännens centralorganisation* dels placering i lönegrad av tjänsterna som föreståndare och biträdande föreståndare enligt samma normer som vid jämförliga utbildningsanstalter, dels höjning av en kanslibiträdets-tjänst (förordnande i Cg 13) till Ce 13 (Ae 9).

Fackavdelningarnas organisation

Allmänhygieniska avdelningen

Förslaget om uppdelning av avdelningen har fått stöd av *bostadsstyrelsen*, *byggnadsstyrelsen*, *medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg*, *karolinska institutets lärarkollegium*, *medicinalstyrelsen*, *styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium*, *svenska delegationen av nordiska kommittén för hälsovårdsutbildning*, *svenska arbetsgivareföreningen*, *tjänstemännens centralorganisation*, *Sveriges läkarförbund*, *Sveriges civilingenjörsförbund* och *kooperativa förbundet*. Även en reservant inom *folkhälsoinstitutets styrelse* tillstyrker uppdelning. *Byggnadsstyrelsen* understryker,

att arbetsuppgifterna inom hithörande områden kan förväntas bli omfattande. En reducering av institutets åligganden genom en framtida ökad delegering av uppgifter skulle innebära större resurser för kvarvarande arbetsuppgifter, till fördel icke minst för lösandet av de ständigt nya problem av hygienisk natur, som den ökande tätbebyggelsen medför. Den nu föreslagna utbyggnaden av institutet föregriper icke en sådan framtida delegering. Medicinalstyrelsen vitsordar behovet av intensifierad forskning på det fysiologiskt-hygieniska området, där stora ekonomiska fördelar står att vinna. *Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium* framhåller, att i och med inrättandet av en epidemiologisk avdelning vid laboratoriet detta fått möjlighet att utvidga sin verksamhet på det bakteriologisk-epidemiologiska området. Då folkhälsoinstitutet torde komma att koncentrera sitt huvudintresse till den hygieniskt betonade delen av detta område och då bakteriologiska laboratoriet ej inom överskådlig tid torde kunna täcka denna del, tillstyrker styrelsen den föreslagna utökningen av institutets avdelningar.

Medicinska fakulteten i Uppsala delar uppfattningen, att snara åtgärder är påkallade för att främja en fysiologiskt inriktad bostadshygienisk forskning. Emellertid ifrågasättes, om icke den rationella lösningen av såväl frågan om inrättande av en professur i hygien vid universitetet i Uppsala som skapandet av en bostadshygienisk avdelning vid institutet vore att organisera denna avdelning som en del av en väsentligen fysiologiskt inriktad hygienisk institution i Uppsala. Arrangemanget skulle innebära, att hygienprofessuren bindes till den fysiologiska delen av ämnet med skyldighet för innehavaren att förestå den till institutionen förlagda bostadshygieniska avdelningen av folkhälsoinstitutet. En universitetsinstitution för hygien måste för en framgångsrik verksamhet inom både forskning och undervisning ha intim kontakt med aktuella praktiska problem. Med hänsyn till byggnads- och utrustningsfrågor måste före planeringen av en hygieninstitution ställning tagas till frågan om arten av den forskningsverksamhet, som där skall bedrivas. En union mellan de båda institutionerna synes komma att innebära stora fördelar även ur folkhälsoinstitutets synpunkt, bl. a. genom väsentligt ökade möjligheter till god forskningsutbildning och rekrytering. Fakulteten upplyser, att kostnaderna för en klimatkamaranläggning — vilken är nödvändig för av utredningen angivna forskningsuppgifter — torde uppgå till cirka 500 000 kronor.

Majoriteten inom styrelsen för folkhälsoinstitutet yttrar, att det, särskilt om personalunionen med karolinska institutet skulle upphöra, kan ifrågasättas, om den föreslagna uppdelningen av allmänhygieniska avdelningen är nödvändig eller ens rationell. Frågan bör därför ytterligare utredas. Härför talar även, att genom betänkandet ingen klarhet vinnes angående möjligheterna att få vissa fysiologiska problem lösta på andra håll. Även *svenska laboratrisföreningen* är av den mening, att, om en separation med karo-

4 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 83*

linska institutet skulle genomföras, det kan anses diskutabelt med en uppdelning av avdelningen.

Statskontoret, som erinrar om den verksamhet på det bostadshygieniska området, vilken bedrivs vid Uppsala universitets klimatlaboratorium, finner tillräckliga skäl åtminstone ej f. n. föreligga för en uppdelning av allmänhygieniska avdelningen.

Försvarets sjukvårdsstyrelse bedömer institutets uppdelning på en allmänhygienisk m. fl. avdelningar såsom opraktisk. Det kan ifrågasättas, om det icke vore mera ändamålsenligt att anknyta uppdelningen i olika avdelningar till den vetenskapliga indelningen i bakteriologi, fysiologi, toxikologi.

Utredningens förslag att ärenden rörande vatten och avlopp helt skall omhändershas av allmänhygieniska avdelningen tillstyrkes av de remissinstanser, som yttrat sig i frågan. Ej heller förslaget om överförande av substratberedningen till allmänhygieniska avdelningen har föranlett någon erinran. *Tjänstemännens centralorganisation* ifrågasätter dock, om det icke vore ändamålsenligare att inrätta en fristående substratsektion för hela institutet.

Beträffande personalbehovet å allmänhygieniska och bostadshygieniska avdelningarna innehåller remissyttrandena — utöver vad nu redovisats — i huvudsak följande.

Folkhälsoinstitutets styrelse — som anser en omedelbar uppdelning av den nuvarande allmänhygieniska avdelningen icke böra ske — framhåller likväl, att avdelningens kapacitet är otillfredsställande särskilt beträffande de fysiologiska frågorna. I avbidan på ytterligare utredning om avdelningens organisation framlägger styrelsen intet slutligt förslag om personalen. För att i någon mån minska fördröjningen av avdelningens upprustning föreslår styrelsen, att omedelbart inrättas ett par nyckeltjänster, nämligen en teknisk laboratorstjänst och en tjänst som förste kemist. Det är vidare synnerligen angeläget, att assistenttjänsten omändras till en avdelningsingenjörsbefattning. Oberoende av om uppdelning kommer till stånd eller ej, behövs en kraftig ytterligare förstärkning av personalen för bostadshygienisk verksamhet. Då decentraliseringsfrågan rörande vattenundersökningarna icke lösts, och då vattenlaboratoriet enligt utredningens förslag skall tillföras nya, välmotiverade uppgifter är det helt uteslutet att i samband med överflyttningen minska vattenlaboratoriets kapacitet. Laboratoriet bör dessutom förstärkas med en biokemist.

Den nya allmänhygieniska avdelningen bör enligt *karolinska institutets lärarkollegium* erhålla dermatologisk sakkunskap genom utökning av den deltidsanställda hudkonsultens tjänstgöringstid med förslagsvis tre veckotimmar. I sin verksamhet i övrigt bör hudkonsulten vara knuten till karolinska institutet. Kollegiet motsätter sig den föreslagna kvantitativa minskningen av kanslipersonalen på den allmänhygieniska avdelningen. Lärarkollegiet uttalar vidare, att en minskning av vattenlaboratoriets kapacitet ej

kan ifrågakomma, förrän decentraliseringsproblemet blivit löst. *Medicinalstyrelsen* finner det orealistiskt att räkna med att den kvalificerade personalen på laboratoriet skulle kunna reduceras samtidigt som rutinlaboratoriet övergår till forskningslaboratorium. *Försvarets sjukvårdsstyrelse* anför, att vid vattenlaboratoriet icke finnes någon medicinskt utbildad befattningshavare trots att den alldeles övervägande hygieniska aspekten på vattenundersökningar är medicinskt-bakteriologisk. *Sveriges naturvetareförbund* finner anmärkningsvärt, att assistenten i Ce 25 (Ae 19) med biologisk utbildning föreslås indragen. Enligt *Sveriges civilingenjörsförbund* bör det nya organet för vattenfrågor göras mera fullständigt ur teknisk synpunkt, särskilt som rutinanalyserna är avsedda att minskas och verksamheten skall läggas efter mera utvecklingsbefrämjande linjer. På grund härav erfordras i varje fall ytterligare minst en högskoleutbildad ingenjör, förslagsvis i förste avdelningsingenjörs ställning, och en teknisk konsulentbefattning (för vattenverkens räkning), vilken skulle besättas med en kemiingenjör i löneställning motsvarande den tekniske laboratorn. Det synes oklokt att beröva vattenavdelningen den biolog, som f. n. är specialist på vattenbiologi.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller såsom orimligt, att personalen för substratberedning reduceras, trots att vattenlaboratoriet skall överföras till allmänhygieniska avdelningen.

Till den bostadshygieniska avdelningen bör enligt *karolinska institutets lärarkollegium* knytas en kvalificerad kemist. *Sveriges civilingenjörsförbund* har den uppfattningen, att de fysiologiska frågorna fått för stor dominans på den bostadshygieniska avdelningen. En kvalificerad civilingenjör bör placeras på den ena laboratoristjänsten.

Rörande befattningshavarnas lönegradsplacering har *folkhälsoinstitutets styrelse*, såsom framgår av det föregående, föreslagit, att den nuvarande assistenttjänsten å allmänhygieniska avdelningen ändras till tjänst som avdelningsingenjör. Samma förslag framföres av *Sveriges civilingenjörsförbund*, som även finner olämpligt, att lönesättningen för laboratoriebiträdena vid det nya vattenlaboratoriet blir sämre än vid det gamla, trots mer avancerade uppgifter. *Tjänstemännens centralorganisation* delar åsikten, att den nuvarande assistenttjänsten på allmänhygieniska avdelningen bör uppflyttas. Organisationen anser vidare, att laboratorieassistenten i 17 (12) lönegraden bör utbytas mot en assistent i 23 (17) lönegraden, avsedd för en kemist. Laboratoriepersonalen på den nya allmänhygieniska avdelningen bör utökas med en 13(9)-tjänst och fyra 11(7)-tjänster samt minskas med två tjänster i 8 (5) lönegraden. Såsom ledare för substratberedningsarbetet bör avses en förman i 17 (12) lönegraden. Det kan ifrågasättas, om ej behov föreligger att inrätta laboratoriebiträdestjänster för substratberedningen. Den föreslagna assistenttjänsten i 23 (17) lönegraden vid bostadshygieniska avdelningen synes böra placeras i 25 (19) lönegraden i likhet med hälsovårdsinspektören vid försvarets sjukvårdsanstalt.

Sveriges naturvetareförbund framför såsom sin uppfattning, att assistenterna vid vattenlaboratoriet bör få en höjd löneställning. *Karolinska institutets lärarkollegium* motsätter sig föreslagen kvalitativ minskning av kanslipersonalen på den nya allmänhygieniska avdelningen. *Statens lönenämnd* kan icke tillstyrka, att i kansliorganisationen för bostadshygieniska avdelningen — utöver föreslagen kontoristtjänst — ingår högre biträdestjänst än i reglerad befordringsgång.

Yrkeshygieniska avdelningen

Behovet av en upprustning av den yrkeshygieniska verksamheten betonas särskilt av *arbetarskyddsstyrelsen*, *karolinska institutets lärarkollegium*, *medicinalstyrelsen*, *folkhälsainstitutets styrelse*, *svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges naturvetareförbund* och *landsorganisationen*.

Arbetarskyddsstyrelsen framhåller härvid bl. a., att utvecklingen på arbetslivets område inneburit, att de yrkeshygieniska problemen ökat kraftigt i såväl antal som betydelse. I arbetarskyddsverkets dagliga arbete utgör frågor om arbetslokalers anordnande, ventilering, belysning, värmeförhållanden, personlig skyddsutrustning, arbetsställningar, buller, damm, gaser, hälsofarliga ämnen m. m. en stor del av arbetsuppgifterna. För att kunna fylla sin uppgift är arbetarskyddsverket beroende av att erforderliga såväl mera omfattande praktiskt-vetenskapliga undersökningar som undersökningar på enskilda arbetsplatser och rörande enstaka misstänkta ämnen kan utföras. Styrelsen har f. n. inga möjligheter att med egna resurser utföra annat än mycket enkla undersökningar på arbetsplatser, utan är hänvisad till yrkeshygieniska avdelningen vid folkhälsainstitutet. Yrkeshygieniska avdelningen kan f. n. icke fullgöra sina uppgifter utan att erhålla ökade personella och materiella resurser. En förstärkning erfordras för solnaavdelningen även om en avdelning i Göteborg och ett laboratorium vid arbetarskyddsstyrelsen inrättas.

Medicinalstyrelsen uttalar, att den yrkeshygieniska organisationen icke på långt när har den kapacitet, som verksamhetens humanitära och samhällsekonomiska betydelse motiverar. Betydande nya insatser krävs därför. Sålunda behövs ett fortlöpande forsknings- och utbildningsarbete av betydande mått, varvid i högre grad än hittills jämväl bör beaktas arbetsfysiologiska och industripsykologiska problem inom arbetslivet. Detta är så mycket mera angeläget som industrien är stadd i kraftig expansion samt ställd inför nya, ur hygienisk synpunkt viktiga situationer.

Svenska arbetsgivareföreningen uttalar, att förstärkningen av den yrkeshygieniska verksamheten främst bör beröra den tekniska grenen av verksamheten.

Sveriges läkarförbund vitsordar även behovet av en upprustning av den yrkeshygieniska verksamheten men framhåller samtidigt, att utredningen

icke lämnat någon tillfredsställande kalkyl över det ytterligare behovet redan nu eller inom den närmaste framtiden av ökade resurser. En närmare utredning om behovet av yrkeshygienisk service efterlyses av *medicinska fakulteten i Lund*. Fakulteten delar dock uppfattningen, att det finnes ett stort lokalt behov av sådan service. Folkhälsoinstitutet bör vara det centrala forskningsorganet. Forskning erfordras bl. a. rörande olycksfallens psykiska orsaker. Arbetet med de centrala registren över dammskadade och över farliga industripreparat, vilka register icke kunnat föras under senare år, bör åter upptagas.

Vad angår *organisationens utformning* har inrättandet av en *avdelning i Göteborg* tillstyrkts eller godtagits av *medicinska fakulteten i Göteborg*, *Svenska institutet för konserveringsforskning*, *medicinalstyrelsen*, *en reservant inom folkhälsoinstitutets styrelse*, *svenska delegationen av nordiska kommittén för hälsovårdsutbildning*, *svenska arbetsgivareföreningen*, *Sveriges civilingenjörsförbund* och *Sveriges naturvetareförbund*. *Medicinalstyrelsen* anser dock, att avdelningen icke — utom interimistiskt — bör inrymmas inom folkhälsoinstitutets förvaltning. Samordning bör i stället sökas med Göteborgs universitet eller med den planerade nordiska hälsovårdshögskolan i Göteborg. *Medicinska fakulteten i Göteborg* betonar vikten av ett intimt samarbete mellan de kliniska disciplinerna och den föreslagna yrkeshygieniska avdelningen, vilket samarbete skulle underlättas, om avdelningen anknötes till fakulteten såsom en särskild institution. Innan definitivt beslut fattats om den föreslagna professuren i hygien vid universitetet och om den tilltänkta hälsovårdshögskolan torde dock avdelningen böra inrättas i enlighet med vad i betänkandet förordats.

Förslaget om inrättande av ett *yrkeshygieniskt laboratorium inom arbetarskyddsstyrelsen* tillstyrkes eller godtages av *medicinalstyrelsen*, *majoriteten inom folkhälsoinstitutets styrelse* och *Sveriges naturvetareförbund*. *Medicinalstyrelsen* framhåller emellertid, att verksamheten — vilken såsom förslaget innehåller bör vara begränsad till huvudsakligen tekniska ting — bör taga hänsyn till medicinska synpunkter. En viss garanti härför erhålles genom samarbetet med arbetarskyddsstyrelsens läkare. *Arbetarskyddsstyrelsen* och *vissa reservanter inom folkhälsoinstitutets styrelse* — vilka föreslår, att folkhälsoinstitutets yrkeshygieniska avdelning provisoriskt förses med en särskild avdelningsstyrelse — anser, att det vid bifall till detta förslag icke är erforderligt med ett särskilt laboratorium hos arbetarskyddsstyrelsen. Om däremot nämnda förslag icke genomföres, måste styrelsen ha möjlighet att utföra vissa undersökningar på eget laboratorium.

Yttranden, som avstyrker eller ställer sig tveksamma i fråga om ett mera omedelbart inrättande av en göteborgsavdelning, har avgivits av *arbetarskyddsstyrelsen*, *statskontoret*, *statens organisationsnämnd*, *statens sakrevision*, *medicinska fakulteten i Lund*, *majoriteten inom folkhälsoinstitutets styrelse*, *Skånes handelskammare*, *tjänstemännens centralorganisa-*

tion, Sveriges läkarförbund, svenska laboratrisföreningen och landsorganisationen. En motsvarande hållning till förslaget om ett yrkeshygieniskt laboratorium vid arbetarskyddsstyrelsen intages av statskontoret, statens organisationsnämnd, statens sakrevision, medicinska fakulteten i Lund, karolinska institutets lärarkollegium, vissa reservanter inom folkhälsoinstitutets styrelse, svenska arbetsgivareföreningen, tjänstemännens centralorganisation och svenska laboratrisföreningen.

Såsom skäl för den avvisande inställningen till de båda nämnda förslagen framhålles bl. a., att det icke är välbetänkt att splittra den statliga verksamheten på området, att risk föreligger för dubbelarbete, att den förordade organisationen måste föranleda ökade kostnader för personal, utrustning och lokaler, samt att någon nämnvärd avlastning av arbete från den yrkeshygieniska avdelningen i Solna likväl icke kommer till stånd. Vidare anföres att de resurser för utrustning, vilka står till buds, får en mera rationell användning vid och åtminstone i en första etapp bör utnyttjas för förstärkning av den yrkeshygieniska avdelningen i Solna. Bristande arbetsledning vid avdelningen i Solna är ej att befara, om avdelningsföreståndaren får kvalificerade medarbetare. Då verksamheten drives på olika håll, kan undersökningsresultaten eller i varje fall bedömningen av dessa komma att brista i enhetlighet samt kompetenskonflikter uppkomma. Behovet av decentralisering kan lämpligen tillgodoses genom små underavdelningar avsedda för det praktiska fältarbetet i olika delar av landet och eventuellt anknutna till yrkesmedicinska mottagningar eller avdelningar. Med avseende å förslaget om en göteborgsavdelning uttalas även, att det är tvivelaktigt, om undersökningen av en yrkeshygienisk risk bör begränsas geografiskt innan problemet är så utforskat, att bekämpandet av den aktuella risken övergått till en ren rutinfråga, att den administrativa frågan icke är genomarbetad, att med prövningen av förslaget bör anstå i avbidan på resultatet av övervägandena rörande en nordisk hälsovårdshögskola i Göteborg, samt att förutsättningarna för en anknytning till Göteborgs universitet bör undersökas. Vidare upplyses av Svenska institutet för konserveringsforskning, att detta inom en nära framtid torde behöva taga en del av de föreslagna lokalerna i anspråk för egen del. Enligt arbetarskyddsstyrelsen har lokalerna av yrkesinspektionen ansetts icke godtagbara. Även majoriteten av folkhälsoinstitutets styrelse finner den föreslagna lösningen av lokalfrågan oantagbar.

Beträffande laboratoriet vid arbetarskyddsstyrelsen framhålles, att antalet av de undersökningar, som av arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen begärts hos yrkeshygieniska avdelningen, enligt diarierna varit relativt begränsat, att arbetarskyddsstyrelsen tidigare icke sysslat med forskningsuppgifter och att den föreslagna verksamheten är främmande för styrelsen, att uppgifterna bör lösas genom samverkan mellan tekniker, kemister och läkare men icke kan överlämnas till ett laboratorium med föreslagen sammansätt-

ning, att standardiserade metoder för »rutinmässiga» arbetsplatsundersökningar ännu icke kunnat utarbetas av folkhälsoinstitutet annat än i förhållandevis liten utsträckning, att arbetarskyddsstyrelsens tekniska byrå redan har ej mindre än fem avdelningar, att det skulle bli svårt att rekrytera personal med erforderlig kompetens till ett så litet laboratorium som det här avsedda, att arbetarskyddets behov av yrkeshygienisk service till sin huvuddel bör tillgodoses genom de regionala yrkesmedicinska enheterna och deras laboratorier, sedan dessa blivit utbyggda, att ett laboratorium vid arbetarskyddsstyrelsen i allt fall — för att den vetenskapliga utvecklingen beträffande t. ex. analys- och mätmetoder skall kunna följas samt för resursernas samordning — bör fackmässigt underställas yrkeshygieniska avdelningen vid folkhälsoinstitutet, samt att resultatet av en år 1956 tillstätt utredning om vissa organisationsfrågor angående arbetarskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen m. m. bör avvaktas. Såsom en utväg för att arbetarskyddsstyrelsen skall få undersökningar utförda så skyndsamt som möjligt förordas, att ifrågavarande ärenden hänföres till en avgränsad organisatorisk enhet inom den yrkeshygieniska avdelningen.

Byggnadsstyrelsen, som endast yttrat sig om de föreslagna lokalerna för göteborgsavdelningen, uttalar, att dessa icke motsvarar de krav, som normalt anses böra ställas på arbetslokaler, i vilka personal skall vistas stadigvarande. Det kan starkt ifrågasättas, om en användning av lokalerna under en kort övergångstid är ekonomiskt försvarligt. *Svenska delegationen av nordiska kommittén för hälsovårdsutbildning* har å andra sidan pekat på möjligheten att för avdelningen provisoriskt taga i anspråk vissa lokaler, som nu disponeras av universitetet, men vilka kommittén fått löfte att förhyra för den planerade hälsovårdshögskolan.

Sveriges civilingenjörsförbund uttalar angående laboratoriet vid arbetarskyddsstyrelsen, att, då styrelsen ej tidigare sysslat med forskningsarbete, det synes egendomligt att nu föreslå ett laboratorium där.

Förslaget om inrättande av en *hälsovårdscentral* vid yrkeshygieniska avdelningen i Göteborg avstyrkes av *arbetarskyddsstyrelsen* och *svenska arbetsgivareföreningen*, vilka anser uppgifterna för en sådan central böra ankomma på en enskild organisation eller enskilda företag. Även *svenska laboratrisföreningen* ifrågasätter, om icke här är fråga om en uppgift för arbetsgivarna. *Medicinalstyrelsen* anser en sådan verksamhet i Göteborg böra organiseras i anslutning till den medicinska sjukhusorganisationen, såsom skett i fråga om yrkesmedicinska centralen i Stockholm, vilken är anknuten till karolinska sjukhuset.

Behovet av en *mentalhygienisk* verksamhet vid institutet vitsordas av *arbetarskyddsstyrelsen*. Någon erinran emot utredningens förslag har icke framförts i något yttrande.

Beträffande organisationen av *den yrkeshygieniska avdelningen i Solna* har *arbetarskyddsstyrelsen*, *vissa reservanter inom folkhälsoinstitutets sty-*

relse och svenska arbetsgivareföreningen förordat, att så länge den yrkeshygieniska avdelningen kvarligger vid folkhälsoinstitutet, avdelningens ledning skall omhändrivas av en särskild styrelse. Enligt arbetarskyddsstyrelsen bör arbetsmarknadens parter, vilka har den ojämförligt största kännedomen om vilka yrkeshygieniska risker som förekommer i praktiken, erhålla det avgörande inflytandet över avdelningen.

Förslaget om uppdelning av den yrkeshygieniska avdelningen i en kemisk, en medicinsk och en teknisk sektion tillstyrkes av de remissinstanser, som yttrat sig i frågan.

Sveriges civilingenjörsförbund anser, att organisationen skulle bli mera arbetsduglig, om de kemiska och tekniska sektionerna ställdes under en gemensam teknisk ledning fristående från den medicinska sektionen. Den senare skulle inriktas på vetenskapligt yrkesmedicinska problem. Någon kontakt mellan läkare vid yrkeshygieniska avdelningen, å ena, samt arbetstagare och patienter, å andra sidan, erfordras icke efter de yrkesmedicinska klinikernas tillkomst. Chefen för den kemisk-tekniska avdelningen bör vara överingenjör.

Rörande personalbehovet vid en eventuell avdelning i Göteborg uttalar statskontoret, att anställandet av en psykiater och en konsult för invärtes medicin torde kunna uppskjutas. Arbetarskyddsstyrelsen anser antalet biträdestjänster vid göteborgsavdelningen väl lågt.

Arbetarskyddsstyrelsen finner det även tveksamt, om en personal på sju man är tillräcklig för det föreslagna laboratoriet vid styrelsen.

För solnaavdelningen förordar Sveriges naturvetareförbund en förstärkning med en laborator och en förste kemist å den kemiska sektionen. Tjänstemännens centralorganisation anser, att sjukskötersketjänsten vid solnaavdelningen bör bibehållas.

Folkhälsoinstitutets styrelse föreslår för solnaavdelningen såsom en första etapp en personalstat med 69 befattningshavare. Ur denna personal bör dock vissa befattningshavare sammanföras till ett laboratorium inom arbetarskyddsstyrelsen för rutinmässig verksamhet för dess räkning. Den närmare personalfördelningen bör bli beroende av ytterligare överväganden. Såsom en omedelbar personalförstärkning för avdelningen föreslår styrelsen inrättande av en tjänst såsom laborator och en tjänst såsom förste avdelningsingenjör. Härigenom skulle upplärning och träning av yrkeshygienisk personal kunna ske.

Med avseende å lönegradsfrågorna anser statskontoret, att föreslagna arvoden för de deltidsanställda läkarna vid göteborgsavdelningen blivit för högt beräknade. Ämbetsverket ifrågasätter, huruvida icke den föreslagna befattningen som förste kemist vid solnaavdelningen bör upptagas i 27 (21) lönegraden. Statens lönenämnd föreslår, att arvoden till industriläkaren och psykiatern i Göteborg fastställas till 18 000 resp. 12 000 kronor per år. Nämnden kan icke tillstyrka föreslagen uppflyttning av en

kontoristtjänst vid yrkeshygieniska avdelningen i Solna. *Tjänstemännens centralorganisation* anser den föreslagna assistenttjänsten i 23 (17) lönegraden för solnaavdelningen böra placeras i 27 (21) lönegraden. Föreslagen minskning av antalet laboratoriebiträden vid solnaavdelningen bör icke gå ut över de högre laboratoriebiträdestjänsterna.

Sveriges civilingenjörsförbund förordar, att chefen för den av förbundet föreslagna kemisk-tekniska avdelningen skall vara överingenjör i Cp 14 (Bp 3).

Arbetskyddsstyrelsen anser, att chefen för ett eventuellt laboratorium vid styrelsen bör hänföras till 33 (26) lönegraden. Även *Sveriges civilingenjörsförbund* finner den av utredningen föreslagna lönegradsplaceringen för nämnda tjänst otillfredsställande. *Sveriges naturvetareförbund* anför, att kompetenskraven för den föreslagna tjänsten som förste kemist i 27 (21) lönegraden vid ifrågasvarande laboratorium bör begränsas till högre kemisk utbildning så att tjänsten kommer att stå öppen för såväl akademiker som civilingenjörer.

Statens lönenämnd förordar viss minskning av arvodena till industriläkare och psykiater.

Folkhälsoinstitutets styrelse har i sin personalplan placerat laborator i 34 (26) lönegraden med särskilt arvodestillägg för laborator, som är sektionschef. Vidare har istället för vissa assistenttjänster upptagits kemistbefattningar. Tre laboratoriebiträden har höjts till laboratorieassistenter i 17 (12) resp. 19 (13) lönegraden.

Födoämneshygieniska avdelningen

Omfattningen av verksamheten vid avdelningen beröres av bl. a. *statens jordbruksnämnd*, som erinrar, att den av de nordiska regeringarna tillsatta kommittén för näringsforskning enhälligt avstyrkt, att det nu inrättas ett gemensamt nordiskt näringsforskningsinstitut. Kommittén finner det önskvärt, att de nordiska länderna var för sig utbygger och rationaliserar sina inhemska resurser. Nämnden anser det böra övervägas, om icke folkhälsoinstitutet i väsentligt högre grad än som föreslås av utredningen bör ägna sig åt allmän näringsforskning, och ifrågasätter om icke ytterligare utredning härom bör göras. Även *Sveriges lantbruksförbund* finner det böra övervägas, om icke folkhälsoinstitutet i högre grad än nu är fallet eller föreslås av utredningen bör ägna sig åt allmän näringsforskning. Förbundet anser vidare, att växtskyddsmedlens skadliga inverkan på djur borde uppmärksammas av institutet. Ävenså borde övervägas, om icke margarinvarukontrollen skulle kunna utökas. *Svenska kommittén för nordisk näringsforskning* erinrar om att förslag framkommit om inrättande av ett halvstatligt näringsforskningsinstitut i Sverige. Kommittén uttalar, att även vid en utvidgning av folkhälsoinstitutets kapacitet, som skulle möjliggöra upptagande av mera kvalificerade forskningsuppgifter, behovet av en

speciellt på näringsforskning inriktad institution icke avlastas. Då folkhälsoinstitutet har en mångfald andra arbetsuppgifter, föreligger det risk för att nämnda forskning icke blir en förstahandsuppgift inom institutet. Näringsforskningen skulle bäst tillgodoses genom ett halvstatligt institut. *Medicinska fakulteten i Uppsala* understryker vikten av att födoämneshygieniska avdelningen beredes ökade möjligheter till kvalificerad metodikforskning samt till livsmedels-toxikologisk forskning. Fakulteten anser emellertid, att organisationen av folkhälsoinstitutet i vad mån därav beröres näringsforskning i vidare mening bör definitivt prövas först när frågan om tillkomsten av ett särskilt näringsforskningsinstitut avgjorts. Samma synpunkter anföres av *medicinska fakulteten i Göteborg*. *Medicinska fakulteten i Lund* uttalar, att definitivt förslag beträffande avdelningen för vitamin- och födoämneshygien ej kan avges förrän frågan om näringsforskningsinstitutet avgjorts.

Den föreslagna **o r g a n i s a t i o n e n** av avdelningen — med en ny sektion för toxikologi — bedömes av remissinstanserna som i stort lämplig. Betydelsen av en toxikologisk sektion betonas särskilt av *de medicinska fakulteterna i Uppsala, Lund och Göteborg, lärarkollegiet vid karolinska institutet, styrelsen för veterinärhögskolan, kommerskollegium, folkhälsoinstitutets styrelse, Sveriges kemiska industrikontor, Skånes handelskammare och kooperativa förbundet*.

Medicinska fakulteterna i Lund och Göteborg samt *Sveriges kemiska industrikontor* ifrågasätter, om den föreslagna personalen å toxikologiska sektionen är tillräcklig. *Tjänstemännens centralorganisation* uttalar, att någon saklig motivering icke förebragts för förslaget att föra laboratorn å biologiska sektionen på övergångsstat. *Folkhälsoinstitutets styrelse* godtäger utredningens personalberäkning för avdelningen. Styrelsen anser dock, att den nuvarande laboratorstjänsten å biologiska sektionen icke bör — som utredningen föreslagit — föras på övergångsstat utan bibehållas tills vidare i nuvarande lönegrad. Frågan om ändring av tjänsten bör upptagas först vid nuvarande tjänsteinnehavarens avgång.

Statens lönenämnd anser beträffande **l ö n e g r a d s p l a c e r i n g a r n a** tillräckliga skäl ej anförda för föreslagen uppflyttning av nuvarande kontonisten å födoämneshygieniska avdelningen. *Tjänstemännens centralorganisation* föreslår uppflyttning av dels förste kemisten å livsmedelskemiska sektionen från 27 (21) till 29 (23) lönegraden, dels assistenten å biologiska sektionen från 25 (19) till 27 (21) lönegraden. *Folkhälsoinstitutets styrelse* tillstyrker betänkandets lönegradsplaceringar i den mån ändring ej påkallas av vad styrelsen anført rörande de för fackavdelningarna gemensamma lönegradsfrågorna. Vidare bör, såsom nyss anförts, den nuvarande laboratorn å biologiska sektionen bibehållas vid oförändrad löneställning.

Kompetenskraven för den nye laboratorn å biologiska sektionen diskuteras i några yttranden. Härvid framhålles, att befattningshavaren bör besitta, förutom human- och veterinärbakteriologisk utbildning, goda insikter rö-

rande livsmedlens produktion och hantering samt praktisk erfarenhet av hygienisk livsmedelskontroll m. m. Denna uppfattning framföres av *folkhälsoinstitutets styrelse, styrelsen för veterinärhögskolan, veterinärstyrelsen* och *Sveriges veterinärförbund*. Enligt de två sistnämnda remissinstanserna bör befattningshavaren vara veterinär eller ha motsvarande kunskaper. *Tjänstemännens centralorganisation* anser å andra sidan, att befattningen icke bör knytas till viss examen.

Lärarkollegierna vid tandläkarhögskolorna i Stockholm och Malmö förordar, att en särskild odontologisk avdelning inrättas.

Vitaminavdelningen

Behovet av en förstärkning av resurserna ifråga om vitaminforskning och vitaminkontroll understrykes av *medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund, karolinska institutets lärarkollegium, statens jordbruksnämnd, medicinalstyrelsen, folkhälsoinstitutets styrelse, svenska kommittén för nordisk näringsforskning, Sveriges kemiska industrikontor, Skånes handelskammare, Sveriges lantbruksförbund* och *tjänstemännens centralorganisation*. *Karolinska institutet* framhåller härvid, att, om för folkhälsan betydelsefulla vitaminproblem skall kunna studeras ens i begränsad utsträckning, en avsevärd ytterligare utökning av vitaminavdelningen måste ske utöver vad utredningen föreslagit. *Folkhälsoinstitutets styrelse* betonar, att kraftigt ökade resurser krävs för forskning rörande vitaminspörsmål av central betydelse för folkhälsan. Styrelsen anser den i betänkandet angivna personalstaten för vitaminavdelningen böra betydligt utvidgas. *Tjänstemännens centralorganisation* uttalar, att den för övergångstiden avsedda personalförstärkningen ej torde räcka till för att behandla de mer omfattande forskningsuppgifter, som av utredningen angivits såsom ytterst angelägna. Övergångstiden bör göras så kort som möjligt.

Ifråga om kontrollverksamheten finner *folkhälsoinstitutets styrelse* behovet av en väsentligt ökad kapacitet på ett övertygande sätt dokumenterat genom utredningens material. *Sveriges lantbruksförbund* uttalar, att den föreslagna lösningen av vitaminkontrollen är synnerligen otillfredsställande för animalieproduktionen och foderkontrollen. Livsmedelsindustrien har för närvarande stora svårigheter att få erforderliga vitaminbestämningar utförda och behovet tenderar att öka. Förbundet framhåller, att kontrollen helt bör betalas av näringslivet. *Statens jordbruksnämnd* anför, att en kontroll i rimlig omfattning av fodervarornas uppgivna vitaminhalt i nuvarande läge icke lämpligen kan eftersättas eller utbytas mot övervakning i summarisk form. Den av utredningen förordade provisoriska utvidgningen av vitaminavdelningen omfattar icke avdelningens kapacitet för kontrollundersökningar.

I en del yttranden dryftas möjligheten att begränsa kontrollverksamheten. Sålunda anför *medicinska fakulteten i Lund*, att rutinprovens antal bör håll-

las inom rimliga gränser. Detta skulle kunna ske dels genom att man i större utsträckning begagnar sig av undersökningsresultaten från läkemedelsindustriens egna kontrolllaboratorier, dels genom översyn av gällande föreskrifter angående hur ofta kontrollprov behöver utföras. Beträffande forskningen torde mycket stora och krävande problem få lämnas till länder med särskilt stora resurser. Fakulteten anser likväl, att en avsevärd förstärkning av vitaminavdelningens resurser, utöver vad utredningen föreslagit, är nödvändig. *Skånes handelskammare* är tveksam, om kontrollen behöver få den omfattning, som utredningen på längre sikt tänker sig. Handelskammaren erinrar bl. a., att jordbrukshögskoleutredningens arbete berör hithörande spörsmål. Vissa firmor har egna laboratorier. Importen av fodertran sker så gott som undantagslöst mot officiell analysattest rörande varans vitaminhalt. Man bör i personalhänseende kunna stanna vid den föreslagna provisoriska personalförstärkningen, dock med någon ökning av biträdespersonalen. Även *Sveriges kemiska industrikontor* uttalar, att rutinprovets antal bör hållas inom rimliga gränser. Industrikontoret ger anvisningar angående begränsning av vitaminkontrollen i vissa hänseenden: ej kontroll av apoteksberedningar samt i övrigt kontroll framför allt av relativt dyrbara vitaminer samt av vissa tillverkare. Industrikontoret påpekar emellertid samtidigt, att i andra fall kontrollbehovet kan bli större än enligt utredningens beräkningar. Industrikontoret ansluter sig därför till utredningens uppfattning om de erforderliga resurserna. I anslutning till industrikontorets yttrande framför *kommerskollegium* tanken, att i vitamineringskungörelsen föreskrivet minsta antal kontrollundersökningar skall sänkas från två gånger till en gång årligen.

Statskontoret kan icke stödja förslaget om provisorisk förstärkning av vitaminavdelningens personal.

Beträffande avdelningens organisation har *medicinalstyrelsen* uttalat, att garantier bör skapas för att kontrollverksamheten icke gör obehörigt intrång på forskningen. Styrelsen föreslår, att i sådant syfte en särskild underavdelning för kontrollen inrättas. En dylik organisation förordas även av *folkhälsoinstitutets styrelse*, *svenska laboratrisföreningen*, *Sveriges kemiska industrikontor*, *Skånes handelskammare* och *kooperativa förbundet*. Enligt det förslag, som institutets styrelse avgivit, skulle underavdelningen arbeta som ett självständigt laboratorium inom avdelningens ram med en egen chef, förslagsvis benämnd direktör, vilken skulle handlägga kontrollärendena på eget ansvar.

Antalet befattningshavare på vitaminavdelningen beräknas av *folkhälsoinstitutets styrelse* till 74. Förslaget innefattar samma resurser för forskningssektionen som utredningen föreslagit för avdelningens slutliga organisation, varjämte upptagits ett laboratoriebiträde för extra metodikforskning i anledning av samförläggningen med vitaminkontrollen. Förslaget får betraktas som ett minimum. För vitaminkontrolllaboratoriet har räknats med

samma personella resurser som avdelningsföreståndaren redovisat för utredningen. Ifråga om laboratoriebiträden överensstämmer detta förslag med vad utredningens expert beräknat. För en djurbiologisk arbetsgrupp avses samma antal anställda som det vitaminavdelningen nu förfogar över för djurexperiment. *Sveriges kemiska industrikontor* föreslår, att inom vitaminavdelningen anställas en planeringsingenjör för att tillse att avdelningens resurser utnyttjas på bästa sätt.

Statens lönenämnd kan icke tillstyrka, att å vitaminavdelningens kansli skall, utöver föreslagen kontoristtjänst, finnas högre biträdestjänst än ett skriv- och kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. *Tjänstemännens centralorganisation* anser angeläget, att samtliga Cg-tjänster på avdelningen blir extra ordinarie. *Svenska laboratörföreningen* föreslår, att chefen för den arbetsenhet, som skall handha vitaminkontrollen, placeras i Ca 37 (Bo 1). *Folkhälsoinstitutets styrelse* har samma förslag. För laborator och sektionschef bestämmas löneställningen i enlighet med de allmänna regler, som styrelsen i annat sammanhang förordat.

3. Lokalfrågan m. m.

Byggnadsstyrelsen framhåller beträffande den föreslagna utvidgningen av lokalerna att de markområden inom stockholmsområdet, vilka är lämpliga och disponibla för utbyggnad av vetenskaplig forskning och högre undervisning, är så begränsade, att ett utnyttjande för andra ändamål endast bör komma till stånd efter noggrant övervägande, bl. a. med hänsyn till kraven på kontakt med besläktade verksamhetsfält. Särskilt synes det angeläget att strängt hushålla med marken i anslutning till karolinska institutet, för vilket omfattande utbyggnadsbehov kan förutses. Ett ianspråktagande av mark för utbyggnad av folkhälsoinstitutets nuvarande anläggning bör ske endast i den mån så är oundgängligen nödvändigt. En strävan bör vara att förlägga sådan verksamhet, som kan bedrivas utan direkt kontakt med institutets huvuddel, till annan plats.

Rörande upprustningen med apparatur uttalar *statens sakrevision*, att förslagen förefaller väl avvägda. Anledning finnes förmoda, att en minskning kan medföra risk för att institutet icke uppnår den med omorganisationen avsedda kapaciteten. *Arbetarskyddsstyrelsen* anser den beräknade kostnaden för utrustande av laboratoriet vid arbetarskyddsstyrelsen vara ett minimibelopp.

V. Vissa ytterligare undersökningar

I åtskilliga remissyttranden har framhållits, att vissa i betänkandet upptagna frågor icke blivit fullständigt utredda. Med anledning härav har inom inrikesdepartementet av byråchefen därstädes S. E. Holmqvist verkställt en överarbetning av vissa delar av utredningens förslag. Kompletterande undersökningar har därvid utförts beträffande möjligheterna

att decentralisera uppgifter från institutet samt i frågan om utformningen av ledningen för institutet och organisationen av de olika avdelningarna. Statens organisationsnämnd har biträtt vid överarbetningen särskilt beträffande institutets ledning och administration. En redogörelse för de förslag och synpunkter som framkommit vid undersökningarna lämnas i det följande.

1. Decentraliseringsfrågor

Vattenundersökningar

Totalantalet mottagna prov vid födoämneshygieniska avdelningens vattenlaboratorium — som huvudsakligen utför rutinanalyser och handlägger vissa tekniska vattenfrågor — uppgick budgetåren 1954/55 och 1955/56 till 7 953 resp. 7 747. Antalet prov 1955/56 fördelade sig enligt följande:

Vattenledningsvatten:	
råvatten.....	98
distribuerat vatten.....	459
Annat vatten:	
dricks- och hushållsvatten (brunnar m.m.).....	2 062
badvatten (bassäng).....	1 042
» (friluft).....	541
övriga vatten (sjöregleringar m.m.).....	3 545
	7 747

Undersökningarna av vattenledningsvatten verkställs i enlighet med förordningen den 19 juli 1941 (nr 654) om kontroll av vattenledningsvatten.

Laboratoriet har vidare, delvis i samarbete med allmänhygieniska avdelningen, företagit besiktningar och i samband därmed avgivit yttranden beträffande vattenverk, enskilda vattentäkter, bad- och avloppsvattenfrågor. Under flera år har undersökningar pågått rörande den bakteriologiska beskaffenheten av vattnet i Öresund. Större undersökningar har utförts för planering av avloppsvattenbehandling samt rörande riskerna för grundvattenförorening genom visst träimpregneringsmedel. Vidare har ett större antal undersökningar angående petroleumförorenade vattentäkter och marklager utförts. Den erforderliga metodiken för bestämmande av små mängder petroleumföroreningar i vatten (genom infrarödspektrometer) har utarbetats vid laboratoriet. Även andra undersökningar har pågått för utfinnande av metoder att bestämma flyktiga kolväten i vatten. Arbeten har påbörjats att med infrarödspektrometer fastställa de i vatten förekommande naturliga organiska ämnenas art med speciell hänsyn till luktfrågorna, varvid de tekniska saneringsanordningarnas effekt på lukt borttagningen särskilt studeras. Vidare har man sökt finna lämpliga anrikningsförfaranden för närmare identifiering av organiska vattenföroreningar. Undersökning har skett angående verkan av ett enzympreparat för att påskynda

processerna i slamavskiljare. Slutligen har bl. a. utförts vissa allmänna undersökningar rörande bassängbad.

Antalet inkomna ärenden angående vatten och avlopp samt bad till allmänhygieniska avdelningen — som handhar utredningar om smittämns överföring genom vatten — har under budgetåren 1953/54, 1954/55 och 1955/56 utgjort resp. 49, 33 och 26. Den vetenskapliga verksamheten rörande vattenfrågorna har avsett bl. a. klorens inverkan på vissa bakterier, förekomsten i vissa avloppsvatten av tuberkulös smitta, prövning av praktiskt användbara metoder för effektiv bakteriologisk rening av avloppsvatten, speciellt från infektionssjukhus, undersökningar över polions och den epidemiska hepatitens epidemiologi samt undersökningar över graden av förorening i friluftsbaden inom landet. Vidare har ett antal stadsplaneförslag granskats.

Vad de på uppdrag grundade *rutinundersökningarna* beträffar har — såsom också framhållits i betänkandet — en stor del redan kunnat överföras till vissa lokala laboratorier. Av de cirka 8 000 vattenanalyser, som fortfarande utföres vid vattenlaboratoriet bedömes cirka 3 000 på grund av sin beskaffenhet böra kvarligga vid institutet. Övriga analyser är av det slag att de kan delegeras. Enligt en av chefen för vattenlaboratoriet gjord undersökning kan de lokala laboratorierna inom en snar tid beräknas få en kapacitet, som är tillräcklig för att övertaga de analyser, som behöver decentraliseras. Laboratorierna har även förklarat sig villiga att mottaga analyserna.

Inskränkningen i analysverksamheten beräknas kunna genomföras omkring årsskiftet 1958/59. En begränsning av de för Stockholms stad utförda vattenundersökningarna — f. n. cirka 2 400 — torde dock fordra en längre avvecklingsperiod.

Vid genomförande av den föreslagna inskränkningen i vattenlaboratoriets verksamhet kan personalen, som f. n. består av 23 befattningshavare, minskas med en assistent i Ae 19 och 5 laboratoriebiträden.

Livsmedelsprov

Av totalantalet under budgetåret 1956/57 utifrån till födoämneshygieniska avdelningen inkomna livsmedelsprov utgjordes 727 av kemiska och 993 av biologiska analyser. Härtill kom kontrollanalyser enligt särskilda författningar, bl. a. margarinarukontrollen.

De inkomna proven för kemiska analyser fördelade sig på omkring 40 varugrupper. En analysverksamhet av ungefär denna omfattning torde alltså kunna bära utövas vid institutet för att detta skall kunna hålla kontakt med vad som sker på livsmedelsområdet och få nödig erfarenhet av tillämpade standardmetoder för undersökningar.

Beträffande de biologiska proven har laboratorn å avdelningens biologiska laboratorium anfört följande.

Under år 1956 undersöktes vid laboratoriet 2 313 prov. Av dessa utgjordes 1 279 av sådana prov, som icke hänförde sig till systematiska undersökningar, metodprövningar och andra forskningsuppgifter.

Huvuddelen av de prov, som inkommer utifrån, är emellertid av skilda orsaker ej lämpad att delegera. Institutet får sålunda genom prov inlämnade av hälsovårdsnämnder eller andra uppdragsgivare värdefulla upplysningar om olika livsmedels sammansättning och beskaffenhet ute i marknaden. Denna kontakt bör ej brytas. För att kunna utarbeta undersökningsmetodik och lämpliga bedömningsnormer måste laboratoriet vidare ofta i så stor utsträckning som möjligt använda sig av insänt provmaterial. Till sist kan många gånger undersökningen vara av den art, att lämpligt delegeringslaboratorium ej kan rekommenderas. Hit hör t. ex. botaniskt-mikroskopiska undersökningar. De för delegering lämpade proven är sådana, som bör kunna undersökas enligt standardiserade rutinmetoder. Även bedömningen av undersökningsresultaten bör kunna ske enligt gängse tillämpade normer. Så snart metodiken för en viss undersökningstyp genomarbetats till en sådan rutinkaraktär, har huvudparten av inlämnade prov av denna art delegerats. Det kan enligt dessa grundsatser beräknas, att av de under år 1956 undersökta proven sammanlagt 285 (12,3 procent) under nuvarande förhållanden skulle ha kunnat delegeras. I första hand gäller det här bakteriologiska rutinundersökningar av vissa livsmedel, främst glass, för vilka metodiken nu kan anses tillräckligt genomprövad.

Vid överläggning inom institutet har uttalats att, även om arbetsbesparingen vid en minskning av de biologiska rutinproven med cirka 300 per år icke motsvarar hela arbetskraften för ett laboratoriebiträde, det likväl skulle vara möjligt att genom viss samordning av rutinarbetet indraga en laboratoriebiträdestjänst.

Yrkeshygieniska undersökningar

Ett överförande av yrkeshygieniska analyser från institutet till andra organ kan övervägas huvudsakligen beträffande analyser å biologiskt material. Av dessa anses vissa analyser med hänsyn till den nuvarande bestämningsmetodens svårighetsgrad, kunna utföras endast vid laboratorier med kvalificerade resurser.

Av de biologiska proven utföres numera analyser av koloxid i blod och porfyrinanalyser i stor omfattning vid sjukhusen. Efter hand torde de flesta av de f. n. vid institutet utförda analyserna av ifrågavarande slag kunna delegeras till de självständiga icke statliga analyslaboratorier, vilka förutsatts skola övertaga rutinanalyserna å vatten. Bedömningen av resultaten måste dock göras vid institutet eller av läkare.

Institutet torde få vara berett att mottaga ett mindre antal av sådana prov. Under antagande att ett hundratal koloxidprov och ett lika stort antal porfyrinprov årligen kommer att omhändertagas beräknas arbetskraftbesparingen till ett halvt laboratoriebiträde.

Undersökningar vid allmänhygieniska avdelningen utöver vattenundersökningar.

Vid denna avdelning handlägges inga egentliga rutinärenden (t. ex. rena analyser), som skulle kunna tänkas decentraliserade till andra organ. Ärendena är i stället utredningsuppdrag, remisser och förfrågningar — i det övervägande antalet fall från olika myndigheter.

2. Institutets ledning och administration m. m.

Statens organisationsnämnds förslag m. m.

Nämndens medverkan vid överarbetningen av folkhälsoinstitutsutredningens betänkande har huvudsakligen avsett den administrativa verksamheten vid institutet. I enlighet med Kungl. Maj:ts medgivande tillämpas viss försöksorganisation vid institutet fr. o. m. den 1 september 1957 tills vidare. Försöksorganisationen har i huvudsak inneburit att styrelsen befriats från handläggningen av vissa administrativa ärenden, att styrelsens övervakande verksamhet vid institutet underlättats genom ytterligare förberedelser för styrelsens sammanträden m. m., att ett arbetsutskott inrättats som från styrelsen övertagit beslutanderätten i vissa administrativa ärenden och förberett styrelseärendena, att ett föreståndarkollegium bildats för handläggning av vissa fackfrågor och medverkan i det interna samordningsarbetet, att institutets chef i första hand ägnat sig åt institutets skötsel och i andra hand i viss utsträckning svarat för egen fackavdelning, samt att kansliets chef mera aktivt biträtt institutets chef och avdelningar samt beslutat i vissa ärenden, främst personal- och kameralärenden.

Organisationsnämnden har följt försöksverksamheten och en representant för nämnden har varit närvarande vid styrelsens, arbetsutskottets och kollegiets sammanträden.

På grund av att arbetsutskottet övertagit handläggningen av vissa ärenden m. m. har styrelsens sammanträdestid kunnat frigöras för en mera aktiv ledning av institutets verksamhet. Styrelsen har därigenom kunnat erhålla en fylligare information om verksamheten, varvid avdelningsföreståndarna lämnat redogörelser för de olika avdelningarnas organisation, verksamhet och arbetssätt.

Beträffande föreståndaren har försöksverksamheten inneburit, att hans fackavdelning försetts med en biträdande avdelningsföreståndare och att vissa administrativa göromål överförts till kansliets chef. Föreståndaren har under försöksorganisationen ägnat två femtedelar av den sammanlagda tiden åt föreståndargöromålen. Vissa av de organisationsfrågor som föreståndaren handlagt har haft direkt samband med försöksverksamheten.

Med hänsyn till det anförda finner nämnden f. n. icke skäl föreligga för inrättande av en särskild fristående befattning som överdirektör och chef

5 — *Bihang till riksdagens protokoll 1958. 1 saml. Nr 83*

för institutet. Denna fråga torde eventuellt böra få förnyad aktualitet, sedan den slutliga organisationen fastställts och genomförts.

Slutligen betonar nämnden nödvändigheten av att i instruktionen anges, att innehavaren av föreståndarbefattningen i första hand skall ägna sig åt ledningen och samordningen av institutets verksamhet och därvid ägna särskild uppmärksamhet åt planeringsfrågor, även de av mera långsiktig natur. Han bör vidare leda och utveckla institutets utåtriktade upplysningsverksamhet samt leda förberedelsearbetet för styrelsens och arbetsutskottets sammanträden.

Föreståndarkollegiet — vars främsta uppgift har varit att medverka i det interna samordningsarbetet — har även behandlat vissa fackfrågor och administrativa ärenden. Kollegiet har däremot icke fattat några beslut. Organisationsnämnden finner inrättandet av ett föreståndarkollegium lämpligt.

Institutets kansliavdelning förestås under föreståndarens ledning av en förste byråsekreterare. Denne har enligt gällande instruktion i huvudsak att bereda och i den omfattning styrelsen bestämmer föredraga kamerala och administrativa ärenden, ansvara för kassarörelsens skötsel, biträda vid upphandling och i vissa fall själv besluta därom, vara styrelsens sekreterare, utöva tillsyn över institutets egendom och dess skötsel samt vara förman för avdelningens personal.

Under försöksverksamheten har förste byråsekreteraren tillagts beslutanderätten främst i fråga om vissa personal- och kameralärenden, som kansliet hittills endast förberett. Denna delegering har befunnits lämplig. Det formella ansvaret bör dock åvila föreståndaren. Kansliets chef avses därjämte mera aktivt än hittills biträda föreståndaren och avdelningarna vid ärendenas handläggning, förbereda och vara föredragande i styrelsen och dess arbetsutskott i de flesta administrativa ärendena samt såsom ledamot ingå i föreståndarkollegiet ävensom ombesörja dessa organs sekreterargöromål.

Såsom den ende befattningshavaren med administrativ utbildning svarar kansliets chef i första hand för de formella synpunkterna. Fackavdelningarnas personal måste vid sitt ställningstagande i olika frågor i detta avseende förlita sig på den administrativa tjänstemannen. Det är också av betydelse, att institutet tillföres kontinuitet i förvaltningsarbetet och tjänsten bör därför lönesättas så att den får karaktären av sluttjänst.

Med hänsyn till det anförda och till de arbetsuppgifter som sålunda åligger kansliets chef bör en byrådirektörstjänst i Ao 26 inrättas. Den nuvarande tjänsten som förste byråsekreterare bör utgå.

För att kansliavdelningens chef skall kunna lösa sina utökade administrativa uppgifter på ett tillfredsställande sätt och aktivt biträda institutets föreståndare måste ett kvalificerat biträde tillföras avdelningen, i första hand för att ansvara för och leda det kamerala arbetet. Dessa uppgifter beräknas taga minst halva dennes arbetstid. Med hänsyn till att den av ut-

redningen föreslagna undervisnings- och upplysningssektionen icke torde komma till stånd synes det ur organisatorisk synpunkt lämpligt att det administrativa arbetet med institutets undervisningsverksamhet omhändershas av den föreslagna befattningshavaren. Göromålen ifråga beräknas samsätta honom under halvtid. Tjänsten bör benämnas kamrer och placeras i Ae 19.

Nämnden finner, att det nuvarande förfaringssättet i frågor om bl. a. personalredovisning, avlöningsuträkning, diarieföring och dispositionsbokföring kan förenklas. En rationalisering av blanketter och arbetsrutiner synes kunna medföra icke obetydliga lättnader i arbetet med åtföljande tidsbesparing. Av utredningen föreslagna befattningshavare — en kassör, ett kanslibitråde och två kontorsbiträden — torde därför vara tillräckliga för ifrågasvarande arbete, även om en viss ökning i arbetsmängd kommer att äga rum.

För det löpande arbetet med institutets bibliotek — som bör hänföras till kansliavdelningen — tillstyrkes, att en biblioteksbiträdestjänst i Ae 9 inrättas.

Inom institutet finns två expeditivskifter. Förutom post-, bank- och andra expeditivskiftsärenden omhänderhar dessa stencildragning och framställning av fotostatkopior. Arbetsbelastningen är f. n. stor. Budsändning inom institutet förutsättes skola ske med vissa bestämda tidsintervaller. Med hänsyn härtill bör givas möjlighet att arvodesanställa ett biträde för budsändningar inom och utom institutet samt såsom biträde till vaktmästare. Vaktmästaren i Ag 7 bör erhålla pensionsberättigande tjänst.

Organisationsnämnden anser, att besparingar i arbete och personal kan erhållas, om en *skrivcentral* inrättas. F. n. ombesörjer varje avdelning sin egen maskinskrivning. Något samarbete avdelningarna emellan förekommer icke. Kansliet ombesörjer utskrift av styrelse- och föreståndarärenden förutom egna ärenden. Det kan icke vara rationellt att ha fem från varandra helt avskilda skrivexpeditioner. En snedbelastning uppstår lätt vid sjukdom, semester o. dyl. Inom institutet är f. n. sammanlagt minst 10 befattningar i lönegraderna 5—9 avsedda för maskinskrivningsarbete. Ett sammanförande av denna personal till ett arbetsställe erbjuder större möjligheter att bättre utnyttja personal och maskiner, att enhetligt utforma blanketter, utskrifter m. m. Samtidigt underlättas utbildningen i maskinskrivning. Centralisering erbjuder gynnsamma förutsättningar för bl. a. en kvantitativ och kvalitativ prestationsövervakning. Nämnden föreslår sålunda, att en skrivcentral inrättas.

Den tid, som stått till nämndens förfogande för en genomgång av de med maskinskrivning förenade uppgifterna, har varit för knapp för ett exakt konstaterande av det erforderliga personalbehovet. Härtill kommer, att det f. n. icke är möjligt att förutsäga i vilken utsträckning arbetet vid institutet kommer att öka. De för maskinskrivningsarbete avsedda befattningarna är nu icke till fullo utnyttjade. Då centralisering i förevarande fall måste medföra besparing i arbetskraft bör åtta biträden, inklusive föreståndarinna —

en kontorist — placeras å skrivcentralen. Med hänsyn till behovet av språkkunnig personal och för vikariat på avdelningarnas kontoristbefattningar bör bland centralens biträdesbefattningar ingå tre kanslibitråden. Bland personalen bör även finnas stenografer.

Arbetet inom skrivcentralen bör ingående studeras. Om så visar sig erforderligt, bör centralen tillföras personal i första hand genom ianspråktagande av nu lediga befattningar. Vissa skrivarbeten, i synnerhet sådana av större omfattning, bör vid hög arbetsbelastning utlämnas till privat skrivbyrå för att icke onödigtvis belasta centralen.

Centralförrådet — som förestås av en materialförvaltare i lönegrad 9 (förordnad i Ag 11) med biträde av 2 förrådsbitråden, varav 1 extra — fungerar som inköps- och serviceorgan för institutet. Övervakningen av städningsspersonalen och anskaffande av vikarier för denna synes med fördel kunna omhänderhas av materialförvaltaren. Med hänsyn till arbetsuppgifterna synes en uppflyttning till 11 lönegraden vara välmotiverad. Därjämte bör det extra anställda förrådsbiträdet erhålla pensionsberättigande tjänst.

Vid institutets *verkstad* tjänstgör en instrumentmakare i Ao 9 med förordnande i 11 lönegraden såsom arbetsledare, en finmekaniker i Ae 8 och två extra anställda snickare i samma lönegrad.

Instrumentmakaren svarar för maskin- och materialutrustning samt materialanskaffning. Verkstaden betjänar institutets olika laboratorier med nytillverkningar och reparationer av apparater för forsknings- och undersökningsändamål samt med förekommande arbeten för institutet i dess helhet, i den mån detta anses fördelaktigare än beställningar på annat håll. Då anspråken på verkstaden vuxit och en effektivisering ansetts påkallad har folkhälsoinstitutetsutredningen föreslagit, att verkstaden ställes under ledning av en ingenjör i Ae 17.

Organisationsnämnden anser, att den av utredningen föreslagne ingenjörens möjligheter att bistå avdelningarna med råd och assistens knappast torde bli av större omfattning än vad som redan nu lämnas av verkstaden. Institutet har f. n. tillgång till personal med högre teknisk kompetens än vad den föreslagne ingenjören föreslås ha. Vid nykonstruktion torde i första hand böra anlitas inom institutet redan befintlig teknisk personal eller någon konstruktionsfirma. Den i laboratoriearbetet sysselsatta personalen torde dessutom besitta större erfarenhet av och kunskap om möjligheterna till anskaffande av redan färdig apparatur än vad den föreslagne ingenjören kan beräknas komma att besitta. Nämnden finner därför skäl icke föreb dragta för inrättandet av ingenjörsbefattningen i fråga.

De arbetsuppgifter, som hittills utförts under ledning av den på verkstaden tjänstgörande instrumentmakaren i Ao 9, motiverar en höjning av befattningen till Ao 11. Befattningshavaren synes på ett fullt tillfredsställande sätt kunna uppfylla de fordringar i tekniskt avseende, som krävs vid nytill-

verkning och omarbetning samt reparationsarbete av apparater inom institutet.

De två snickarna bör erhålla pensionsberättigande tjänster.

För tillsyn över motorer, kyl- och lufttrycksanläggningar samt elektriska ledningar föreslås, att en arvodesbefattning som maskinist utbytes mot en tjänst som montör i Ae 9.

För *kansliavdelningen i dess helhet* förordas i enlighet med organisationsnämndens förslag och övriga under överarbetningen framkomna synpunkter följande personalplan. (Jämför tablån å s. 13.)

1 byrådirektör	Ao 26
1 pressombudsman (halvtid, arvode)	15 084
1 biblioteksbiträde	Ae 9
<i>Kansli och kassa</i>	
1 kamrer (halvtid kansli, halvtid undervisning)	Ae 19
1 kassör	Ae 13
1 kontorist	Ae 9
1 expeditiionsvakt	Ao 7
1 »	Ae 7
4 kanslibiträden	Ae 7
8 kontorsbiträden	Ao 5
1 telefonist	Ao 5
1 kontorsbud (arvode)	7 200
<i>Verkstäder</i>	
1 verkmästare	Ao 11
1 reparatör (montör)	Ae 9
2 hantverkare (snickare)	Ae 8
1 institutionsvaktmästare	Ae 8
<i>Centralförråd</i>	
1 materialförvaltare	Ae 11
2 förrådsmän	Ae 7
30	

I planen avses 9 biträden för skrivcentralen, medan organisationsnämnden beräknat 8 befattningar. En viss marginal finnes alltså för eventuellt efter omorganisationens genomförande uppkommande ytterligare personalbehov.

Beträffande *fackavdelningarnas administration* förordar organisationsnämnden, att vid varje avdelningsexpedition placeras en kontorist i Ae 9 för register- och diarietföring samt vissa skrivarbeten m. m.

3. Fackavdelningarnas organisation

Allmänhygieniska avdelningen

I fråga om avdelningens *organisation* har övervägts att göra en indelning i sektioner efter den hygieniska verksamhetens art — t. ex. allmänhygien, vattenhygien, bostadshygien — eller att indela avdelningen efter de grundvetenskaper som erfordras. Det förstnämnda alternativet skulle i viss mån medföra en dubbling av personal och andra resurser. Sålunda torde exempelvis teknisk personal vara behövlig vid både en allmänhygienisk, en bostadshygienisk och en vattenhygienisk sektion. Det andra alternativet

binder icke behandlingen av ett ärende till en viss sektion. Den tekniske laboratorn bör exempelvis biträda vid handläggningen av tekniska frågor i samband med såväl luftsmitta och vattenrening som bl. a. buller och belysning. I enlighet härmed förordas, att avdelningen uppdelas på en bakteriologisk, en kemisk-teknisk och en fysiologisk-toxikologisk sektion. För rutinundersökningar å vatten bör dock såsom en i viss mån självständig arbetsenhet inrättas ett särskilt laboratorium. Härjämte bör finnas viss gemensam personal.

Hur ärenden av olika slag skulle fördelas på sektioner framgår av följande schema.

<i>Bakt.sektion</i>	<i>Kem.-tekn. sektion</i>	<i>Fys.-tox. sektion</i>
vatten (rutinanalys)	vatten (rutinanalys)	
vatten och avlopp	vatten och avlopp	vatten och avlopp
luftsmitta	luftsmitta	
desinfektion	desinfektion	desinfektion
renhållning	renhållning	renhållning
skadedjursbekämpning	skadedjursbekämpning	skadedjursbekämpning
	buller	buller
belysning och strålning	belysning och strålning	belysning och strålning
värme, fukt, ventilation	värme, fukt, ventilation	värme, fukt, ventilation
	koloxid m.m.	koloxid m.m.
	air-pollution	air-pollution

Vid överläggningar inom institutet har avdelningsföreståndaren framfört bl. a. följande synpunkter på *personalavvägningen*.

Varje grundvetenskap — bakteriologi, kemi, teknik och fysiologi — bör vara företrädd av två högre befattninghavare, av vilka en i laboratorers ställning. Den gemensamma personalen bör närmast ledas av en avdelningsingenjör.

Såsom folkhälsoinstitutsutredningen föreslagit bör en av de två assistenterna i Ae 19 (kemisten) vid nuvarande vattenlaboratoriet överföras till allmänhygieniska avdelningen. De rutinemässiga vattenanalyserna bör såsom f. n. ledas av två assistenter i Ae 15. Även bland den gemensamma personalen bör ingå en assistent.

För allmän rutinverksamhet i samband med löpande ärenden bör avses minst två laboratoriebiträden. Metodikforskningen i vattenfrågor kräver laboratoriebiträdes hjälp för såväl den bakteriologiska som den kemisk-tekniska sektionen. Härtill kommer behovet av laboratoriebiträdes hjälp för metodikforskning inom andra områden. Sammanlagt bör för metodikforskningen beräknas 4 biträdestjänster, av vilka 2 på den bakteriologiska och 2 på den kemisk-tekniska sektionen. För övrig forskning är det icke möjligt att beräkna biträdesbehovet efter vissa uppgifter. I stället bör man utgå ifrån att varje befattninghavare i 21 lönegraden eller högre behöver ha tillgång till ett biträde; den högre personalens kapacitet kan härigenom utnyttjas på bästa sätt. Inom laboratoriebiträdesgruppen bör en befattninghavare uppflyttas till laboratorieassistent.

F. n. finns för substratberedning och disk vid allmänhygieniska avdelningen, vattenlaboratoriet och födoämneshygieniska avdelningens biologiska sektion 5, 3 resp. 7 biträden, av vilka senare dock ett biträde ansetts böra kvarstanna på födoämneshygieniska avdelningen. Sammanlagda antalet biträden, som sysselsättes med göromål, vilka skall överföras till allmänhygieniska avdelningen, är alltså 14. Genom sammanförande av sub-

stratberedningen till en enhet och disken till en enhet torde en viss personalbesparing kunna göras. Emellertid måste de stora krav på noggrannhet och omdöme vid beredningen av substrat, vilka redan nu ställas, ytterligare skärpas, när substratberedningen sammanföres till en enhet samt tillika större vikt skall läggas vid metodikforskningen och en rent bakteriologisk sektion inrättas vid födoämneshygieniska avdelningen. Det är därför nödvändigt — vilket även framhållits av utredningen — att substratavdelningen ledes av en väl kvalificerad befattningshavare med erforderliga kunskaper i kemi. Detta tillgodoses genom anställande av en preparator i Ae 9. Den preparatorn underställda personalen beräknas till 6 substratbiträden. Diskgöromålen bör ombesörjas av 4 biträden. Sammanlagda antalet befattningshavare i de två arbetsgrupperna uppskattas alltså till (1 + 6 + 4) 11, vilket innebär en minskning med 3 biträden.

Liksom nu bör en djurvårdare finnas.

Personalbehovet vid allmänhygieniska avdelningen blir väsentligen det samma vare sig förbindelsen med karolinska institutet bibehålles eller upplöses. De två alternativen skiljer sig endast därutinnan, att, om samordningen bibehålles, en biträdande avdelningsföreståndare med högre kvalifikationer måste finnas på allmänhygieniska avdelningen, medan behovet av en sådan befattningshavare bortfaller, om samordningen slopas och avdelningen alltså får en heltidsanställd professor såsom ledare.

Vid tillämpning av nu angivna principer och med inräknande av 5 biträden för rutinundersökningar å vatten skulle avdelningen bära utrustas med 50 befattningshavare.

Härjämte bör till avdelningen knytas en deltidstjänst såsom dermatolog och en såsom sociologkonsult (vardera 3 timmar per vecka).

Då någon särskild undervisningssektion förutsättes icke komma till stånd, måste vissa gemensamma undervisningsuppgifter omhändertagas av allmänhygieniska avdelningen. Även distriktssköterskeskolan bör redovisas på avdelningen med oförändrad personal.

Enligt överläggningar inom institutet skulle de gemensamma undervisningsuppgifterna kunna ombesörjas av en av laboratorerna inom allmänhygieniska avdelningen under förutsättning att hjälp med administrativa göromål — schemauppläggning m. m. — lämnas av det för institutet gemensamma kansliet. Någon ökning av personalen anses alltså icke erforderlig för detta ändamål.

Vid fortsatt personalunion med karolinska institutet förordas följande personalplan för allmänhygieniska avdelningen.

Gemensam personal

1 professor	arvode
1 biträdande avdelningsföreståndare	Be 1
1 avdelningsingenjör	Ae 21
1 assistent (3-års förordnande)	Ae 17
1 laboratorieassistent	Ae 12
1 kontorist	Ae 9
1 preparator	Ae 9
4 laboratoriebiträden	Ae 7—5
1 första biträde	Ae 5
6 substratbiträden	Ae 7—4
3 biträden	Ae 4
1 djurvårdare	Ae 4

Bakteriologisk sektion

1 laborator och sektionschef	Ae 26 + arvode
1 laboratorieläkare	Ae 23
4 laboratoriebiträden	Ae 9—5

Kemisk-teknisk sektion

1 laborator och sektionschef	Ae 26 + arvode
1 laborator	Ae 26
1 förste byråingenjör	Ae 23
1 förste kemist	Ae 23
1 assistent (3-års förordnande)	Ae 19
1 första laboratoriebiträde	Ae 10
4 laboratoriebiträden	Ae 7—5

Vattenlaboratorium

2 assistenter	Ae 15
5 laboratoriebiträden	Ae 9—5

Fysiologisk-toxikologisk sektion

1 laborator och sektionschef	Ae 26 + arvode
1 laborator	Ao 26
2 laboratoriebiträden	Ae 9—7

Distriktssköterskeskolan

1 föreståndare	Ao 17
1 biträdande föreståndare	Ae 14
1 kanslibiträde	Ae 7

52

I förhållande till avdelningsföreståndarens förslag har minskning skett med 1 laboratoriebiträde.

Avdelningsföreståndaren har beträffande vissa av tjänsterna lämnat följande motivering.

Biträdande avdelningsföreståndare. Då personalunionen enligt detta alternativ skall bibehållas, får professorn fortfarande betydande arbetsuppgifter utanför folkhälsoinstitutets ram. Olägenheterna kommer att bli större än nu på grund av att den nya allmänhygieniska avdelningen blir större och skall handlägga flera ärenden än tidigare. Folkhälsoinstitutets utredningen har visserligen föreslagit, att en av laboratorerna mot ett visst tilläggsarvode skall tjänstgöra som avdelningsföreståndarens ställföreträdare. Med den storlek och de arbetsuppgifter den nya avdelningen får kommer emellertid en sådan anordning icke att bli tillfredsställande. En från de olika sektionerna fristående biträdande föreståndare är nödvändig. Professorns roll kommer nämligen rimligtvis att som regel inskränkas till planläggning och kontroll i stora drag av verksamheten. Den biträdande avdelningsföreståndaren skall samordna de olika sektionernas verksamhet och resurser. Avdelningens funktionsduglighet bygger till stor del på att denna tjänst inrättas. Befattningen föreslås placerad i lönegrad Be 1, och samma kompetenskrav bör gälla som för professor.

Avdelningsingenjör (Ae 21) och *assistent* (Ae 17) (tillhörande gemensamma personalen). Båda befattningshavarna bör ha utbildning som hälsovårdstillsyningsman. Då en mycket stor del av det löpande arbetet består av inspektioner i samband med befarade olägenheter av sanitär natur, är det av största vikt att ha tillgång till befattningshavare med stor erfarenhet från praktiskt hygieniskt arbete. Detta har också uppmärksammats av folkhälsoinstitutets utredningen, som föreslagit två assistentbefattningar. I förslaget upptages emellertid en assistent och en avdelningsingenjör. Angelägenheten av att en befattning som avdelningsingenjör inrättas har tidigare framhållits av styrelsen för institutet.

Förste kemisten (kemisk-tekniska sektionen). Kemilaboratorn kan beräknas att till allra största delen av sin tid bli engagerad med vatten- och avloppsfrågor. För lösandet av problem inom andra delar av kemin, t. ex. air-pollution, tvätt- och rengöringsmedel samt skadedjursbekämpningsmedel, krävs en högt kvalificerad kemist med specialinriktning på sådana frågor.

Assistent i Ae 19 (kemisk-tekniska sektionen). Såsom utredningen föreslagit bör en av de två nu befintliga assistenttjänsterna i Ae 19 (kemisten) vid vattenlaboratoriet ingå i den nya avdelningen. Innehavaren är f. n. sysselsatt med speciella forskningsuppgifter över föroreningen av vattentäkter genom olika petroleumprodukter. Även för framtiden är det nödvändigt med en särskild forskningsassistent.

Assistenter i Ae 15 (rutinlaboratoriet för vatten). De rutinmässiga vattenanalyserna bör som nu ledas av två assistenter i Ae 15. Folkhälsoinstitutsutredningen har föreslagit — dock utan närmare motivering — att den ena befattningen skulle ändras till en tjänst i 12 lönegraden. Båda får emellertid likartade arbetsuppgifter, den ene på det bakteriologiska och den andre på det kemiska området. Vid sjukdom, semester m. m. bör de vidare kunna vikariera för varandra vid ärendenas expediering. Den tid, som icke åtgår till det löpande arbetet, skall ägnas åt metodikforskning. Det är nämligen av största betydelse att avdelningen får resurser att pröva nya metoder för vattenundersökningarna.

Vattenlaboratoriets rutinavdelning bör självständigt kunna handlägga de rent rutinmässiga analyserna för att icke onödigtvis belasta den mera kvalificerade personalen vid sektionerna. Vidare synes det önskvärt med ett intimt samarbete mellan den bakteriologiska och den kemiska delen av laboratoriet. En av assistenterna bör därför utses att närmast leda arbetet och svara för samordningen av kemiska och bakteriologiska analyser. För att garantera, att analyserna utföres på ett invändningsfritt sätt, måste dock den bakteriologiska delen av verksamheten vara underställd den bakteriologiska sektionen och den kemiska delen den kemisk-tekniska sektionen.

Av föreståndaren framhålles vidare, att den föreslagna uppdelningen av personalen icke bör få betraktas såsom absolut bindande. Smärre arbetsgrupper bör kunna bildas för speciella uppgifter. I vissa fall bör personal kunna flyttas från en sektion till en annan för kortare eller längre tid.

Förslaget om inrättande av en avdelningsingenjörstjänst har upprepats i styrelsens anslagsframställning för budgetåret 1958/59 i den form, att den nuvarande hälsovårdsassistenttjänsten föreslås ombildad till tjänst såsom förste hälsovårdsassistent och lärare i Ae 21. Till motivering härför uttalas.

Hälsovårdsassistentens arbetsuppgifter har undan för undan ökat och erhållit ändrad karaktär, sedan tjänsten inrättades 1946. Befattningshavaren måste i allt större utsträckning självständigt utföra nödvändiga fältundersökningar, bedöma erhållna resultat samt utarbeta förslag till utlåtanden från institutet. Arbetsuppgifterna ställer stora krav på vederbörandes teoretiska kunskaper och praktiska erfarenhet samt nödvändiggör bl. a. att han ständigt måste sätta sig in i nya problem och ta del av nya undersökningsmetoder samt sakkunnigt bedöma dessa med anpassning, så-

vitt rör utländska erfarenheter, till förhållandena i vårt land. Han har också att genom egna praktiskt-vetenskapliga arbeten bearbeta aktuella svenska problem samt genom publicering i svenska tidskrifter lämna bl. a. hälsovårdsnämnder och hälsovårdsinspektörer meddelanden rörande vid institutet verkställda undersökningar samt de nyare erfarenheter och rön, som gjorts på annat håll och som är av aktuellt intresse.

Hälsovårdsassistentens kunskaper och erfarenheter har vidare i allt större utsträckning tagits i anspråk för den undervisning, som äger rum vid avdelningen. Han medverkar vid planläggningen av kursverksamheten samt tjänstgör som lärare vid kurser för blivande hälsovårdsinspektörer, distriktssköterskor, tjänsteläkare och ämbetsläkare ävensom vid andra kurser, bl. a. de, som anordnas av länens hälsovårdsförbund. Genom den beslutade utökningen av tjänsteläkarkurserna kommer hälsovårdsassistentens arbetstid att ytterligare skjutas över på undervisningssidan. Hälsovårdsassistenten är vidare avdelningens tekniska expert beträffande bostadshygieniska problem. Tjänsten bör få karaktär av sluttjänst.

En jämförelse av personalförslaget med nuvarande stat visar oförändrat personalantal. (Jämför tablåer å s. 17 och 18.) Emellertid har decentraliseringen av rutinanalyserna å vatten och sammanförandet av vissa göromål för substratberedning och disk medfört en personalbesparing av (6 + 3) 9 befattningshavare. För avdelningen i övrigt skulle den nya personalplanen innebära en förstärkning av arbetskapateten, motsvarande 9 befattningshavare (En biträdande avdelningsföreståndare, en laborator, en 1:e byråingenjör, en 1:e kemist, en assistent samt laboratoriebiträdespersonal.)

I jämförelse med betänkandet innebär förslaget en ökning med 9 befattningshavare. Av denna ökning belöper sig på biträdespersonalen för vattenundersökningar, substratberedning och disk sammanlagt 6 befattningshavare.

I betänkandet anges den nu befintliga laboratoriebiträdespersonalen för de uppgifter å den nuvarande avdelningen, vilka skall övertagas av den nya allmänhygieniska avdelningen, till 5; för vattenlaboratoriet redovisas 15 biträden. Ifrågavarande personal vid den nya allmänhygieniska avdelningen omfattar sammanlagt 12 befattningshavare. Då enligt utredningen minskningen av biträdespersonalen föranletts av den förordade reduktionen av vattenrutinundersökningarna, bör alltså av de 12 biträdena i den nya personalplanen (12—5) 7 vara avsedda för vattenrutinen. Man har härvid förmodligen räknat med att biträdesbehovet skulle minskas i ungefär samma proportion som rutinanalyserna. Av de nuvarande 15 biträdena sysselsattes emellertid endast 10 med rutinanalyser. I enlighet med förut gjorda beräkningar bör för vattenundersökningar avses sammanlagt 10 biträden, vilket innebär en uppräknig av betänkandets personalantal med 3.

I betänkandet redovisas såsom personal för substratberedning och disk i nuvarande organisation 4 biträden vid allmänhygieniska avdelningen och 3 biträden vid vattenlaboratoriet. Utredningens förslag beträffande den nya

allmänhygieniska avdelningen upptager 2 substrat- och diskbiträden. Det förefintliga och det föreslagna antalet substrat- och diskbiträden vid födoämneshygieniska avdelningens biologiska sektion anges till 7. Mot en nuvarande personal på (4 + 3 + 7) 14 befattningshavare svarar alltså enligt betänkandet en personal på (2 + 7) 9 befattningshavare i den nya organisationen. Att genom sammanförandet av denna personal till en avdelning det totala personalantalet skulle kunna nedbringas till omkring två tredjedelar torde få anses vara uteslutet, allra helst som institutets verksamhet i övrigt förutsättes få ökad omfattning. Substratberedningen inom den nya arbetsenheten skulle även bli mera kvalificerad än nu. Möjligt är, att utredningen i sitt förslag förbisett behovet av biträden i anledning av vattenundersökningarna. I det föregående har räknats med att den nu till 15 personer uppgående personalen för substratberedning och disk — varvid ett laboratoriebiträde å allmänhygieniska avdelningen lagts till det av utredningen angivna personalantalet — skulle kunna reduceras till 12, varav 1 biträde på födoämneshygieniska avdelningens biologiska sektion och 11 biträden på allmänhygieniska avdelningen. Detta innebär en ökning i förhållande till betänkandet med 3 befattningshavare.

De tre återstående tjänster, som skulle tillkomma utöver utredningens förslag, är en förste kemist och två laboratoriebiträden.

Yrkeshygieniska avdelningen

I huvudsaklig överensstämmelse med det organisationsförslag som folkhälsoinstitutets styrelse framlagt i sitt remissvar förordas en förstärkning av den yrkeshygieniska avdelningen i Solna. En närmare redogörelse för avdelningens arbetsuppgifter enligt förslaget lämnas i det följande.

Det synes lämpligt att fördela arbetet på tre sektioner, en kemisk, en medicinsk och en teknisk.

Den kemiska sektionen har till uppgift att analysera inkommande prover samt bedriva kontinuerlig metodforskning och kemisk-toxikologisk forskning.

För analysarbetet erfordras ett *servicelaboratorium*, som även skall ha till uppgift att utbilda yrkeshygieniker för bl. a. det perifera arbetet inom yrkeshygien och yrkesmedicin. För analysarbetet är det även nödvändigt, att ett särskilt *metodforskningslaboratorium* organiseras, som kontinuerligt kan bearbeta de ofta mycket speciella kemisk-analytiska problemen inom yrkeshygien. På grund av kemins och fysikens snabba utveckling kan oavbrutet bättre metoder inom den analytiska kemien skapas. Av särskild betydelse är klarläggningen av t. ex. frågorna om hygieniska gränsvärden samt bedömningen av analysvärden i blod och urin. Det mångskiftande kemiska arbetet förutsätter personal med biologisk-, organisk-, analytisk- och fysikalisk-kemisk utbildning samt ett *laboratorium* för *kemisk-toxikologisk* forskning.

Den medicinska sektionen har att ge besked om förgiftningsrisker med olika industriella substanser. Ofta krävs härvid snabba besked. För upprätthållandet av aktuella kunskaper om sammansättningen av olika

specialiteter och om dessas giftighet bör föras ett *specialitetsdeklarationsregister*. Även i övriga frågor bör tillgång finnas till kvalificerad sakkunskap i yrkeshygieniska frågor över hela linjen (*allmän yrkeshygienisk konsultation*). Beträffande silikossjukdomens förebyggande bör med hänsyn bl. a. till denna sjukdoms långvariga och smygande uppträdande föras ett *centralt register över silikosfall*, varigenom en grundval för den silikosprofylaktiska forskningen och för det tekniska silikosprofylaktiska arbetet kunde skapas.

Som en särskild del av sektionens verksamhet bör behandlas *yrkesdermatologiska frågor*. Beträffande sådana föreligger en påfallande brist i vårt land på resurser för praktiskt-vetenskapliga undersökningar, vilken behöver fyllas i samarbete med någon dermatologisk klinik.

Den tekniska sektionen skall vara ett kvalificerat rådgivande organ, som skall samla och snabbt kunna omsätta tekniska erfarenheter och framsteg till konkreta förslag rörande förebyggande, eliminering och kontroll av ohälsorisker i arbete. De centrala uppgifterna innefattar f. n. arbetsplatsundersökningar och forskningsuppgifter i anslutning härtill, analysmetodik, yrkeshygienisk konsultation samt utbildning av industrihygieniker.

Arbetsplatsundersökningarna innefattar såväl en kritisk bedömning av de hygieniska förhållandena som provtagning och analysering av olika slags luftföroreningar, mätning av buller, vibration, skadlig strålning etc.

De erhållna resultaten sammanställs, värderas och bedömes, varpå förslag till lämpliga åtgärder i det enskilda fallet utarbetas. Principiellt viktiga fynd kan leda till vissa forskningsuppgifter i syfte att utarbeta mera generell tillämpbara förslag till avhjälpande av riskerna. Även undersökningar över reaktionsmekanismer och bildningsbetingelser kan ingå. Ett kontinuerligt metodikarbete erfordras. Sektionen skall samtidigt vara landets centrala organ för konsultation rörande lämpliga fältanalysmetoder. För dessa uppgifter fordras ett *laboratorium för gaser och lösningsmedel*, ett *damm-laboratorium* — med särskild hänsyn till silikosbekämpningen — samt ett *laboratorium för eliminationsmekanik* (ventilation, bullerbekämpning etc.).

För att tillgodose de nämnda uppgifterna föreslås följande personalplan, vilken i förhållande till nuläget innebär en ökning med 2 laboratorer, en 1:e avdelningsingenjör, en avdelningsingenjör, 3 1:e kemister, en kemist, en assistent, laboratoriebiträdespersonal m. m. (Jämför tablån å s. 22.)

Gemensam personal

1 professor.....	Bo 3
1 statistikassistent.....	Ae 13
1 kontorist.....	Ae 9
1 stallförman.....	Ae 8
3 djurvårdare.....	Ae 7—4

Medicinsk sektion

1 laborator och sektionschef.....	Ae 26 + arvode
1 första laboratoriebiträde.....	Ae 10
1 första biträde.....	Ae 5
Specialitetsdeklarationsregister	
1 laboratorieläkare.....	Ae 23
1 laboratoriebiträde.....	Ae 7
Allmän yrkeshygienisk konsultation och forskning	
2 laboratorieläkare.....	Ae 23
1 sjuksköterska.....	Ae 9
3 laboratoriebiträden.....	Ae 9—5

Yrkesdermatologi	
1 laborator (samtidigt överläkare vid yrkesmedicinsk poliklinik vid Karolinska sjukhuset).....	Ao 26
1 laboratoriebiträde.....	Ae 7
Mentalhygienisk verksamhet (1 konsult, 10 veckotimmar, arvode).....	15 500
<i>Kemisk sektion</i>	
1 laborator och sektionschef.....	Ae 26 + arvode
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
1 biträde.....	Ae 4
Servicelaboratorium	
1 förste kemist.....	Ae 23
1 assistent.....	Ae 15
5 laboratoriebiträden.....	Ae 7—5
Metodforskningslaboratorium	
1 förste kemist.....	Ae 23
1 kemist.....	Ae 19
1 assistent.....	Ae 15
3 laboratoriebiträden.....	Ae 9—5
Laboratorium för kemisk-toxikologisk forskning	
1 laborator.....	Ae 26
1 kemist.....	Ae 19
1 ».....	Ae 17
4 laboratoriebiträden.....	Ae 7—5
<i>Teknisk sektion</i>	
1 laborator och sektionschef.....	Ae 26 + arvode
1 laboratorieassistent.....	Ae 12
(1 bullerkonsult, 6 veckotimmar, arvode).....	9 300
Gas- och lösningsmedelsgrupp	
1 förste kemist.....	Ae 23
1 avdelningsingenjör.....	Ae 21
1 assistent.....	Ae 19
4 laboratoriebiträden.....	Ae 9—5
Damm- och metallgrupp	
1 förste avdelningsingenjör.....	Ae 23
1 avdelningsingenjör.....	Ae 21
1 assistent.....	Ae 17
4 laboratoriebiträden.....	Ae 7—5
Laboratorium för eliminationsmekanik och personliga skydd	
1 laborator.....	Ao 26
1 förste kemist.....	Ae 23
1 assistent.....	Ae 15
3 laboratoriebiträden.....	Ae 7—5

65

Tjänsten som statistikassistent är avsedd att utnyttjas även av allmänhygieniska avdelningen. Det förutsättes, att för vissa mer kvalificerade statistiska konsultationer medel skall kunna utgå ur expertposten. Även dermatologen skall fullgöra vissa uppgifter för nämnda avdelning.

Såsom motivering för dermatologbefattningen har avdelningens föreståndare anfört följande.

Yrkeseksemen torde till antalet vara de vanligaste yrkesjukdomarna och synes öka såväl i antal som betydelse. Deras förebyggande kräver speciella resurser ifråga om kemisk analys, kunskap om arbetsprocessernas art samt allmän yrkeshygienisk erfarenhet. Hudärenden har under åren handlagts av en särskild konsult under 6 timmar per vecka. Ärendena har icke kunnat penetreras på önskvärt sätt, och genom byte av konsultbefattningens innehavare har redan insamlad erfarenhet i stor utsträckning gått institutet

förlustigt. En tillfredsställande standard kan endast ernås genom att åtminstone en hudläkare i vårt land specialiserar sig på det förebyggande arbetet i samband med t. ex. tvätt- och rengöringsmedel samt färger och andra i hushållet använda hudretande preparat. Behovet av hudkonsult för allmänhygieniska avdelningen uppskattas till minst 3 timmar per vecka. För att säkerställa tillgång till nödvändigt erfarenhetsmaterial och diagnostisk skicklighet bör den dermatologiske laboratorn arbeta i intim kontakt med de sjukvårdsorgan, hos vilka patienterna behandlas. Den ene medicinske laboratorn, för vilken bör krävas dermatologisk specialutbildning, bör därför även förordnas som överläkare för en yrkesdermatologisk mottagning vid karolinska sjukhuset.

Födoämneshygieniska avdelningen

I huvudsaklig överensstämmelse med utredningens förslag förordas följande personalplan för avdelningen. (Jämför tablån å s. 25.)

Gemensam personal

1 professor.....	Bo 3
1 laboratorieläkare.....	Ae 23
1 assistent.....	Ae 15
1 kontorist.....	Ae 9
1 laboratoriebiträde.....	Ae 5
1 biträde.....	Ae 4
2 djurvårdare.....	Ae 4

Toxikologisk sektion

1 laborator och sektionschef.....	Ae 26 + arvode
1 assistent (3-års förordnande).....	Ae 21
1 laboratorieassistent.....	Ae 12
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
1 ».....	Ae 7
2 ».....	Ae 5

Livsmedelskemisk sektion

1 laborator och sektionschef.....	Ao 26 + arvode
1 förste kemist.....	Ae 23
1 assistent.....	Ae 21
1 » (3-års förordnande).....	Ae 19
2 laboratoriebiträden.....	Ae 9
6 ».....	Ae 7
1 första biträde.....	Ae 5
6 laboratoriebiträden.....	Ae 5
1 biträde.....	Ae 4

Biologisk sektion

1 laborator och sektionschef.....	Ae 26 + arvode
1 laborator.....	Ao 26
2 assistenter (1 med 3-års förordnande).....	Ae 19
1 första laboratoriebiträde.....	Ae 10
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
3 ».....	Ae 7
4 ».....	Ae 5
1 biträde.....	Ae 4

Kostsektion

1 assistent.....	Ae 19
1 » (3-års förordnande).....	Ae 15
1 kostbiträde.....	Ae 7

Enligt vad tidigare anförts bör i samband med decentralisering av vissa undersökningar ett laboratoriebiträde på biologiska sektionen indragas.

Därest en för institutet gemensam skrivcentral anordnas, bör för gemensamma kontorsgöromål å avdelningen avses endast ett biträde. Därjämte bör ett kanslibitråde, som sysslar med räknearbeten för kostassistenter, behållas på avdelningen, lämpligen under tjänstebenenämningen »kostbiträde». I jämförelse med utredningens förslag innebär detta en reduktion med 3 befattningshavare. Såsom anförts vid behandlingen av allmänhygieniska avdelningen bör av nuvarande personal för substrat- och diskgöromål å födoämneshygieniska avdelningens biologiska sektion endast ett biträde bibehållas. Betänkandets personal minskas därigenom med 6 befattningshavare.

Personalantalet skulle alltså bestämmas till (62 — 1 — 3 — 6) 52.

Såsom institutets styrelse förordad torde den nuvarande laboratorstjänsten å biologiska avdelningen böra bibehållas på ordinarie stat. Efter nuvarande tjänsteinnehavarens avgång bör uppgifterna å tjänsten omprövas.

För den föreslagna nya laboratorbefattningen på biologiska sektionen föreslås de kompetenskrav, som styrelsen angivit.

Vitaminavdelningen

I överensstämmelse med det organisationsförslag, som institutets styrelse framlagt i sitt remissvar, förordas, att vitaminkontrollen kvarliggert vid institutet.

För avdelningen föreslås följande personalplan, vilken innebär en ökning med 34 befattningshavare (Jämför tablån å s. 28.)

Gemensam personal

1 professor.....	Bo 3
1 kontorist.....	Ae 9

Djurbiologisk arbetsgrupp

1 laboratorieassistent.....	Ao 13
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
1 ».....	Ae 7
7 laboratoriebiträden.....	Ae 5
2 biträden.....	Ae 4

Forskningssektion

1 laborator och sektionschef.....	Ae 26 + arvode
1 laboratorieläkare.....	Ae 23

Kemisk arbetsgrupp

1 assistent (3-års förordnande).....	Ae 21
1 ».....	Ae 19
1 första laboratoriebiträde.....	Ae 10
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
4 ».....	Ae 7
2 ».....	Ae 5
2 biträden.....	Ae 4

Mikrobiologisk arbetsgrupp

1 assistent (3-års förordnande).....	Ae 21
1 laboratorieassistent.....	Ae 12
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
1 ».....	Ae 7
2 ».....	Ae 5
1 biträde.....	Ae 4

Vitaminkontrolllaboratorium

1 direktör.....	Bo 1
Kemisk arbetsgrupp	
1 förste kemist.....	Ae 23

2 assistenter.....	Ae 15
1 första laboratoriebiträde.....	Ae 10
3 laboratoriebiträden.....	Ae 9
10 »	Ae 7
1 första biträde.....	Ae 5
5 laboratoriebiträden.....	Ae 5
2 biträden.....	Ae 4
Mikrobiologisk arbetsgrupp	
1 assistent.....	Ae 21
1 »	Ae 15
1 första laboratoriebiträde.....	Ae 10
1 laboratoriebiträde.....	Ae 9
2 laboratoriebiträden.....	Ae 7
3 »	Ae 5
1 biträde.....	Ae 4
71	

I fråga om lönegradsplaceringen för vitaminkontrolllaboratoriets chef har styrelsen anfört bl. a.

Chefen handlägger på eget ansvar kontrollärendena under avdelningsföreståndarens överinseende i vetenskapligt hänseende. Han får sig direkt underställd en personal på 37 personer. Kontrollverksamheten är som utredningen påpekat en rutinbetonad analysverksamhet av kvalificerad art, som rör sig på komplicerade områden, där forskningen är stadd i snabb utveckling. Utredningen anger analysernas värde till 500 000—600 000 kronor per år. I många fall verkställes vidare analyser, som blir avgörande för betalningen av vitaminråvaror vid köp från utlandet. Resultaten från analyser, som utföres vid den statsbegärda vitaminkontrollen, kan leda till fiskaliska åtgärder från respektive tillsynsmyndigheter. Särskilt kännbara blir de ekonomiska konsekvenserna i sådant läge för tillverkare av farmaceutiska specialiteter. Laboratoriets chef får sålunda ett kvalificerat och ansvarsfullt arbete. För att kunna förvärva fullt kompetent person och ha utsikter att få behålla denne är det nödvändigt, att tjänsten placeras i 37 (B 1) lönegraden. Med hänsyn till åliggandenas permanenta natur bör tjänsten vara ordinarie liksom fallet är med avdelningsföreståndartjänsterna.

4. Lokalfrågan m. m.

De nuvarande lokalerna i institutsbyggnaden omfattar — med borträkande av dem, som användes av karolinska institutet — 371 fönsterenheter. I betänkandet har för ett utbyggt institut i Solna angivits ett totalbehov av (605—13) 592 fönsterenheter.

Under överarbetningen av betänkandet har inom institutets fackavdelningar och kansli gjorts lokalberäkningar med utgångspunkt från en personalstat enligt förut framlagt förslag å 270 befattningshavare. Enligt dessa beräkningar erfordras sammanlagt 770 fönsterenheter, i vilken siffra dock icke ingår lunch- och omklädnadsrum.

Den beräknade ökningen hänför sig icke uteslutande till personalförstärkningen och därmed sammanhängande ökning av verksamheten utan beror till en del på att redan utrymmet för rådande organisation anses otillräckligt.

Vid beräkning av kvoten mellan antalet fönsterenheter och antalet befattningshavare erhålles följande kvottal, nämligen för gällande organisation 1,82, för utredningens förslag 2,67 och för nu framlagt förslag 2,84.

Byggnadsstyrelsen — som under hand tillställts en lokalförteckning uppdragande 760 fönsterenheter — har uttalat, att ur rent tekniska och arkitektoniska synpunkter intet hinder synes föreligga att ernå en tillfredsställande lösning av utbyggnadsprogrammet. Enligt en preliminär utredning kan utrymmesbehovet tillgodoses genom påbyggnad av befintliga byggnader samt genom tillbyggnader. Uppgifter rörande kostnaderna förutsätter närmare undersökningar angående grundförhållanden och värmeförsörjning. Styrelsen framhåller vidare, att en utbyggnad av institutet på antytt sätt kommer att avsevärt minska möjligheterna för ytterligare utbyggnader i framtiden. Med hänsyn härtill synes det styrelsen olämpligt att förlägga jämväl distriktssköterskeskolan i anslutning till institutet, då därigenom vidare utbyggnad av detta torde komma att direkt omöjliggöras.

Kostnaden för byggnadsarbetena — inklusive påbyggnad av djurhuset — kan överslagsvis beräknas till i runt tal 8 miljoner kronor.

Beträffande institutets *u t r u s t n i n g* har avdelningsföreståndarna beretts tillfälle att verkställa nya beräkningar, vilka resulterat i ett förslag som slutar på omkring 1 miljon kronor. Häri ingår 125 000 kronor för utrustning av en för allmänhygieniska avdelningen avsedd klimatkammare. Denna kräver emellertid även vissa byggnadsåtgärder, kostnadsberäknade till 375 000 kronor. Vidare erfordras för en exponeringskammare inom nyssnämnda avdelning — förutom utrustningskostnad å 25 000 kronor — ett anläggningsbelopp av samma storlek.

5. Kostnadsberäkningar för löpande utgifter m. m.

Ökningen av institutets *a v l ö n i n g s k o s t n a d e r* kan efter fullt genomförande av föreslagen omorganisation beräknas uppgå till i runt tal 1 250 000 kronor per år i löner åt fast anställd personal inklusive vikariatsersättningar m. m. Ersättning till experter och tillfälliga biträden beräknas icke komma att öka.

O m k o s t n a d s a n s l a g e t bör uppräknas med cirka 350 000 kronor, varav för reseersättningar 30 000, bränsle, lyse och vatten 95 000, övriga expenser 40 000, inköp och underhåll av inventarier 45 000, inköp och underhåll av djur 40 000 samt inköp av förbrukningsartiklar 100 000 kronor.

I n k o m s t e r n a för utförda undersökningar beräknas komma att stiga med lägst 350 000 kronor. Inkomsterna för vitaminundersökningar — efter år 1957 genomförd taxehöjning — uppskattas stiga med cirka 400 000 kronor, medan minskningen av antalet vattenanalyser beräknas medföra ett inkomstbortfall av cirka 50 000 kronor.

VI. Departementschefen

Statens institut för folkhälsan inrättades efter beslut av 1938 års riksdag (prop. nr 139/38). I propositionen uttalade föredragande departementschefen sin anslutning till de synpunkter som 1936 års sakkunniga i ämnet anfört om behovet av ett statligt organ för att tillgodose praktiska undersöknings- och forskningsuppgifter inom socialhygien. Verksamheten borde sålunda företrädesvis inriktas på förebyggande åtgärder, ägnade att bevara och höja folkhälsan. Inom huvudområdena allmänhygien, yrkeshygien samt födoämneshygien och livsmedelskontroll borde institutet på uppdrag av myndigheter och enskilda utföra undersökningar samt i erforderlig utsträckning bedriva därav direkt eller indirekt betingad forskning. Bland institutets uppgifter skulle även beredas stort utrymme åt undervisnings- och upplysningsverksamhet. I propositionen förutsattes, att verksamheten skulle fördelas på tre huvudavdelningar, en för allmän hygien, främst bostadshygien, en för yrkeshygien samt en för födoämneshygien och livsmedelskontroll. Därjämte borde viss gemensam personal finnas. Sedermera har en vitaminavdelning tillkommit.

Folkhälsoinstitutet bedrev till en början verksamheten i provisoriska lokaler men kunde under åren 1940—1941 successivt inflytta i de byggnader som för ändamålet uppförts å det s. k. Norrbackaområdet i Solna.

Under de följande åren utvecklades institutet i en betydligt större omfattning än man ursprungligen räknat med. Ehuru någon principiell utvidgning av arbetsuppgifterna icke skett stegrades arbetsbördan oavbrutet. Delvis berodde detta på att det uppenbarligen förelegat ett stort latent behov av praktiskt vetenskapliga undersökningar på hygienens olika områden. Personalen — som ursprungligen beräknats till 40—50 anställda vid full utbyggnad — hade år 1950 vuxit till omkring 200. Därefter har någon nämnvärd ökning icke skett.

Huvuddelen av verksamheten utgjordes redan från början av utifrån kommande uppdrag och institutet kunde endast i begränsad omfattning självtagsa initiativ till utredningar och undersökningar av större omfattning. Även uppdrag utifrån måste emellertid i stor utsträckning avböjas på grund av bristande resurser. Svårigheterna blev särskilt framträdande på det yrkeshygieniska området.

Med anledning av berörda omständigheter tillsattes år 1951 en utredning med syfte att ange ramen för institutets verksamhet och åstadkomma en rationell inre organisation. Härvid borde frågor om i vilken utsträckning målforskning och mera abstrakt vetenskaplig forskning skulle bedrivas vid institutet klarläggas. Vidare borde undersökas huruvida icke vissa uppgifter kunde överföras till andra organ eller lösas utan det allmännas medverkan. Även frågan om en uppdelning av yrkeshygieniska avdelningen borde prövas.

Folkhälsoinstitutsutredningen avlämnade i oktober 1956 betänkande med förslag till omorganisation av institutet. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har förslaget därefter överarbetats på grund av den kritik som i vissa avseenden riktats mot detsamma i remissyttrandena.

På grundval av utredningens förslag samt vid remissbehandlingen och överarbetningen framkomna synpunkter avser jag att nu framlägga förslag till riktlinjer rörande institutets arbetsuppgifter och organisation. Vid utredningsarbetet har framkommit, att institutets personella, materiella och lokala resurser icke är tillfyllest för att lösa de uppgifter som ansetts böra även i fortsättningen åvila institutet. Det synes mig därför i och för sig angeläget, att en förstärkning av dessa resurser i olika hänseenden efter hand kan genomföras.

Det är emellertid omöjligt att vid en bedömning av frågan om förstärkningar bortse från de statsfinansiella perspektiv, som av chefen för finansdepartementet i annat sammanhang redovisats för riksdagen. En mer omfattande upprustning av institutet måste vägas mot andra konkurrerande behov. I den mån en väsentlig höjning av institutets inkomster kunde ske efter den taxerevision, som jag i det följande berör, skulle givetvis möjligheterna att i fortsättningen tillgodose angelägna önskemål förbättras. Härvid torde de erfarenheter och förslag, vartill man kommit fram under överarbetningen och för vilka redogjorts i föregående avsnitt, kunna tjäna till grundval. Inrättandet av nya tjänster bör emellertid ske först efter ytterligare prövning av behovet och i den takt resurserna medger, varvid givetvis alla möjligheter till rationaliseringar bör tillvaratagas. Vissa särskilt angelägna åtgärder bör dock vidtagas redan fr. o. m. nästa budgetår.

De avgifter, som uttages för en stor del av vid institutet utförda undersökningar, utgår enligt en av institutets styrelse i samråd med statens sakrevision fastställd taxa. För budgetåret 1956/57 utgjorde inkomsterna vid institutet 411 000 kronor, medan utgifterna för avlöningar och omkostnader uppgick till 3 248 000 kronor. Med hänsyn till arten av institutets verksamhet finner jag denna stora skillnad mellan utgifter och inkomster vara synnerligen otillfredsställande. Jag har därför ansett en omedelbar översyn av taxan vara erforderlig. Sakrevisionen har för avsikt att verkställa en sådan. Jag vill betona vikten av att denna taxa årligen överses, så att avgifterna i varje fall täcker institutets samtliga direkta och indirekta kostnader för de utifrån begärda undersökningarna.

I det följande kommer jag att redovisa mitt ställningstagande i de olika frågorna.

Ifråga om den allmänna ramen för institutets verksamhet anser utredningen, att utvecklingen efter institutets inrättande icke gjort någon förändring påkallad. Vid remissbehandlingen har vissa reservanter inom institutets styrelse förordat utredning om en klyvning av detsamma i tre nya institutioner. Vidare har några remissinstanser framfört

tanken på en utbrytning ur institutet av yrkeshygienen. Härvid har dock tillika framhållits, att detta spørsmål är en fråga på längre sikt. Statens organisationsnämnd, som hör till de här avsedda remissinstanserna, anser, att en eventuell självständig yrkeshygienisk institution bör lokalt förläggas till folkhälsoinstitutet. I övrigt har icke gjorts någon erinran mot utredningens förslag.

För egen del vill jag uttala, att erfarenheterna icke visat, att de praktiskt-vetenskapliga uppgifterna inom institutets områden icke skulle kunna väl fullgöras av en gemensam institution. Folkhälsoinstitutet såsom sådant har också vunnit anseende genom sin hittillsvarande verksamhet. Ur allmän ekonomisk-organisatorisk synpunkt kan en samorganisation vara fördelaktig genom att vissa personella och materiella resurser kan göras gemensamma; likaså underlättas erforderligt samarbete mellan företrädarna för olika verksamhetsgrenar. Någon anledning att nu ändra den gällande organisationsformen med uppgifter på allmän-, yrkes-, födoämnes- och vitaminhygienens områden samlade till folkhälsoinstitutet synes därför ej föreligga. I överensstämmelse med utredningens uppfattning föreslår jag alltså, att den allmänna ramen för institutets verksamhet bibehålles oförändrad.

Detta innebär, att folkhälsoinstitutet enligt min mening även i fortsättningen skall ha till uppgift att utföra praktiskt-vetenskapliga undersökningar samt idka forskningsverksamhet inom allmänhygienens, yrkeshygienens samt födoämnes- och vitaminhygienens områden i syfte att främja förebyggande åtgärder för att bevara eller befordra folkhälsan. Institutet bör även i fortsättningen vara ett centralt undersökningsorgan för livsmedelskontrollen och för övervakning av den allmänna hygien i riket. Överhuvud bör institutets i gällande instruktion angivna särskilda uppgifter i stort sett bibehållas. En central uppgift för institutet bör således alltjämt vara, att utgöra en samlande instans för praktiskt-vetenskapliga undersökningar och forskning inom nämnda hygienområden. Utredningen har haft att pröva inriktningen av institutets forskningsarbete och dess avgränsning från motsvarande arbete vid andra institutioner och har självfallet även behandlat andra gränsdragningsproblem både gentemot myndigheter och organ med liknande uppgifter och mot lokala laboratorier o. dyl. I sistnämnda del har den för institutets organisation viktiga frågan om att decentralisera uppgifter till sådana lokala institutioner uppmärksamrats.

Utredningen har emellertid helt allmänt uttalat, att den icke funnit anledning framlägga något förslag angående ändrad gränsdragningsförinstitutetskompetens i förhållande till andra myndigheter och institutioner.

Rörande forskningen anför utredningen bl. a., att denna bör inriktas på frågor av direkt och aktuell betydelse för institutet, att i princip grundforskning bör förläggas till de teoretiska forskningsinstitutionerna och upptagas vid institutet endast i den mån erforderlig sådan forskning icke utföres där, att institutet likväl bör kunna även på eget initiativ upptaga

olika arbetsuppgifter vare sig de erfordrar mera omfattande vetenskapliga insatser eller icke, *samt att* tillfälle till självständig forskning inom institutet bör beredas där anställda befattningshavare och andra vetenskapsidkare.

Vad utredningen anfört har i stort sett godtagits av remissinstanserna. I några yttranden har dock betonats, att grundforskningen icke bör skjutas åt sidan. Vidare har framhållits, att gränsen mellan målforskning och grundforskning lätt kan bli godtycklig och att i fall, då behandlingen av ett praktiskt problem förutsätter lösning av en obearbetad forskningsuppgift, det många gånger kan vara rationellt att behandla problemet i dess helhet på ett och samma ställe. Ytterligare har anmärkts att gränsdragningen i förhållande till de teoretiska forskningsinstitutionerna icke närmare preciserats i betänkandet.

Beträffande här angivna spørsmål må erinras om att det i utredningsdirektiven framhölls angelägenheten av att institutets tjänstemän i första hand togs i anspråk för lösande av föreliggande praktiskt-vetenskapliga frågor. Jag vill nu ytterligare understryka denna synpunkt. Det torde dock vara nödvändigt, att institutet kan bedriva sådan forskning, som är av direkt betydelse för behandlingen av aktuella praktiska uppgifter. Institutets ställning av en praktiskt-vetenskaplig inrättning torde få anses innebära, att det har att upptaga sådana praktiska problem, vilka för sitt lösande fordrar ett vetenskapligt bedömande. I den mån en vetenskaplig bearbetning icke redan skett, måste en utredning av allmän karaktär företagas. Dylika allmänna utredningar kan vara att hänföra till vad som benämnes målforskning. Institutet måste ha möjligheter att skaffa sig en överblick över ett hygienområde med enskilda problem, som fordrar uppmärksamhet. Hit hör även forskning för utarbetande av metoder för analyser och dylikt, vilket kan vara av vikt jämväl för att möjliggöra decentralisering av uppgifter från institutet. Gränsen mellan denna målforskning och den s. k. grundforskningen är svävande. Målforskningen kan föras över på grundforskningsplanet genom att vissa utforskade allmänna och grundläggande sammanhang förberedelsevis måste utredas eller genom att målforskningsuppgiften fullföljes längre än som är nödigt för att avgöra det aktuella praktiska fallet. Även om alltså grundforskningsuppgifter bör kunna upptagas vid institutet bör de i princip förläggas till de teoretiska forskningsinstitutionerna. Det är självfallet lämpligt, att institutet söker stimulera dessa att upptaga för institutet aktuella problem. För institutets egen del bör givetvis en sträng sovring av arbetsuppgifterna ske och de aktuella praktiskt-vetenskapliga uppgifterna bör komma i främsta rummet.

Även beträffande förhållandet till andra praktiskt-vetenskapliga inrättningar har vissa gränsdragnings- och kompetensfrågor upptagits i olika remissyttranden. Att söka i detalj fastställa de olika institutionernas verksamhetsområden torde emellertid enligt min uppfattning vara svårt att för-

verkliga och torde även få anses opåkallat. Vad som skall utföras av den ena eller andra institutionen synes i första hand få avgöras med hänsyn till verksamhetens allmänna syfte. Det betydelsefulla är, att icke dubbelarbete utföres genom att olika institutioner var för sig tager upp samma undersökningar. Detta kan emellertid förebyggas genom inbördes kontakter dem emellan. Ett fortlöpande samarbete mellan folkhälsoinstitutet och andra institutioner förekommer redan nu. Jag vill understryka betydelsen av att detta samarbete ytterligare utvecklas. I det sammanhanget vill jag även erinra om att styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium i sitt remissyttrande framhållit bl. a., att mera avancerade bakteriologiska undersökningar bör utföras vid laboratoriet och vissa andra fackinstitutioner, medan de mikrobiologiska undersökningarna vid folkhälsoinstitutet bör avse föroreningar i livsmedel såsom en indikator på den allmänhygieniska beskaffenheten utan speciell hänsyn till förekomsten av sjukdomsalstrande mikroorganismer. Till denna uppfattning kan jag i princip ansluta mig. Det torde emellertid böra åligga institutets ledning att närmare följa dessa frågor och där en komplettering eller jämkning finnes böra ske av kompetensbestämmelserna inkomma med förslag härom.

Folkhälsoinstitutet i dess helhet tjänstgör f. n. såsom Karolinska institutets hygieniska institution varjämte professorn i hälsovårdslära vid sistnämnda institut skall vara föreståndare för en av folkhälsoinstitutets avdelningar. Såsom styrelsen för sistnämnda institut och Karolinska institutets lärarkollegium framhållit, synes frågan om förhållandet mellan de båda instituten böra ytterligare utredas. Jag kan därför icke nu taga ställning i denna fråga. Det är min avsikt att låta undersöka, huruvida den nuvarande anordningen bör bibehållas även i fortsättningen. Eventuellt bör i samband härmed även den av utredningen endast ofullständigt behandlade frågan om förhållandet mellan institutet och befintliga eller planerade hygieniska och socialmedicinska institutioner vid universiteten utredas.

Vad decentraliseringsfrågorna angår vill jag framhålla den stora betydelsen av att undersökningar med förenklad metodik så långt sig göra låter överflyttas till andra organ. Olika uppslag härutinnan har framförts av utredningen och vid bearbetningen inom departementet. Frågorna torde emellertid behöva bearbetas ytterligare. Jag förutsätter, att institutets styrelse med största uppmärksamhet följer dessa frågor och utan dröjsmål genomför den decentralisering som befinner sig möjlig.

Under överarbetningen gjorda inventeringar har visat, att möjligheter finns att delegera mer än hälften av de rutinbetonade undersökningarna vid vattenlaboratoriet till vissa icke statliga självständiga laboratorier. Bortflyttningen av undersökningarna synes innebära en personalbesparing med sex befattningshavare. Jag förutsätter, att denna decentralisering genomföres omkring årsskiftet 1958/59. Personalindragningarna förutsättes ske efter

hand. Till övriga vattenfrågor återkommer jag i det följande vid behandlingen av allmänhygieniska avdelningen.

Även vissa livsmedelsprov och vissa slag av yrkeshygieniska undersökningar synes kunna delegeras till de förut nämnda laboratorier. Förslagets genomförande kommer att innebära en personalminskning med två laboratoriebiträden, varav ett med halvtidstjänstgöring.

Den speciella frågan huruvida folkhälsoinstitutet bör utöva kontroll över de laboratorier, till vilka uppgifter delegeras, torde böra ingående prövas av ledningen för institutet. Flera remissinstanser har vidare framfört förslag bl. a. om att vissa institutet jämlikt livsmedelsstadgan åvilande kontrolluppgifter m. m. skulle överflyttas till andra myndigheter. Dessa förslag torde få närmare övervägas.

Utredningen har slutligen föreslagit, att vissa mera rutinbetonade arbetsplatsundersökningar skulle överföras till ett nytt yrkeshygieniskt laboratorium, som skulle inrättas vid arbetarskyddsstyrelsen men lokalt förläggas till folkhälsoinstitutet. I avvaktan på resultatet av bl. a. pågående utredning angående organisationen av styrelsens tekniska byrå torde emellertid detta förslag icke nu böra upptagas till prövning.

Till frågan om utbrytning av vitaminkontrollen från institutet återkommer jag i samband med behandlingen av vitaminavdelningen.

Med utgångspunkt från de allmänna överväganden, för vilka jag redogjort i det föregående, vill jag nu till diskussion upptaga frågan om hur en rationell o r g a n i s a t i o n av institutet skall åstadkommas. Det är därvid av vikt att en effektivisering av dess l e d n i n g o c h a d m i n i s t r a t i o n kommer till stånd.

Utredningen har föreslagit, att *styrelsen* skall minskas från högst 12 till 5 ledamöter. En så långt gående minskning av antalet ledamöter kan jag icke tillstyrka. De viktigaste av institutets verksamhet berörda intressena synes även i fortsättningen böra beredas möjlighet till representation i styrelsen. Vid institutet tillämpas sedan någon tid en försöksorganisation, som bl. a. innebär, att ett arbetsutskott övertagit en del enklare ärenden från styrelsen och därjämte förbereder styrelsens ärenden. Försöksverksamheten har visat, att anordningen är av stort värde för att åstadkomma möjligheter för styrelsen att upptaga för institutet betydelsefulla avväggningsfrågor och samordningsproblem. Det sagda torde dock icke hindra att en viss minskning av styrelsen bör övervägas. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga.

För att under styrelsen åstadkomma en effektiv ledning och samordning av verksamheten har utredningen föreslagit inrättande av en *fristående verkchefstjänst* i stället för att som nu en av avdelningsföreståndarna tillika är institutets föreståndare. Åtskilliga skäl kan — såsom utredningen framhållit — tala för att en sådan tjänst inrättas. Under försöksorganisationen har den avdelningsföreståndare, som varit förordnad som institutets före-

ståndare, genom en ställföreträdare erhållit viss avlastning av göromålen vid sin avdelning. Vidare har förste byråsekreteraren, som närmast leder det administrativa arbetet, fått överta och självständigt besluta i vissa ärenden, som tidigare legat under föreståndaren. Förste byråsekreteraren har även i övrigt mera aktivt än förut biträtt föreståndaren, varigenom denne kunnat ägna mera tid än förut åt de för institutet gemensamma frågorna. Denna organisation torde böra tillämpas tills vidare. Med hänsyn härtill finner jag i likhet med organisationsnämnden f. n. skäl icke föreligga att inrätta någon särskild verkchefstjänst.

För *administrationen* biträder jag i princip den organisation, som föreslagits av organisationsnämnden, innebärande bl. a., att förste byråsekreterartjänsten utbytes mot en byrådirektörstjänst. Tjänsten bör placeras i Ao 24. Jag vill särskilt understryka, att bland byrådirektörens främsta uppgifter bör ingå att verka för och taga initiativ till rationaliseringsåtgärder. Vidare förordar jag, att för biträde med vissa kamerala göromål samt för det administrativa arbetet med undervisningsverksamheten inrättas en tjänst som assistent i Ae 17. Kassörstjänsten i Ae 10 bör uppflyttas till Ae 12.

I syfte att rationalisera skrivarbetet vid institutet har sedan någon tid funnits anordnad en skrivcentral. En viss besparing av personal synes härigenom kunna åstadkommas. För ledning av arbetet vid skrivcentralen och för vissa expeditionella göromål föreslår jag, att en kanslibiträddestjänst utbytes mot en kontoristtjänst i Ae 9.

Vidare tillstyrker jag, att för skötsel av institutets bibliotek inrättas en biblioteksbiträddestjänst i Ae 9, varvid en kontorsbiträddestjänst skall in dragas.

För budsändning m. m. föreslår jag, att ett belopp om i runt tal 7 000 kronor anvisas.

Två förrådsbiträden och två hantverkare, som f. n. är extra anställda, bör erhålla extra ordinarie tjänster i Ae 7 resp. Ae 8.

För att omhänderha tillsynen över vissa elektriska ledningar och motorer m. m. tillstyrker jag, att en arvodesbefattning som maskinist (deltid) utbytes mot en heltidstjänst som reparatör i Ag 8.

Nu föreslagna personalförstärkningar, lönegradsuppflyttningar och extraordinariesättningar bör tillämpas fr. o. m. budgetåret 1958/59.

Förslaget om inrättande av en särskild *upplysnings- och undervisningssektion* finner jag mig icke kunna biträda. Undervisningsverksamheten bör liksom hittills kunna handhas av allmänhygieniska avdelningen under förutsättning att den föreslagne assistenten vid kansliet även biträder med administrativa göromål i samband med undervisningen.

Till frågan om en utökning av pressombudsmannens verksamhet är jag f. n. icke beredd att taga ställning.

Innan jag övergår att närmare diskutera *fackavdelningarnas organisation* vill jag i anslutning till vad organisationsnämnden utta-

lat i sitt remissyttrande starkt betona vikten av att möjligheterna till en samordning av såväl personella som materiella resurser på avdelningarna tillvaratages. För att institutet i sin helhet på ett effektivt sätt skall kunna fullgöra sina uppgifter är det av största betydelse, att förefintlig expertis inom ett visst område på en avdelning även kan, då så befinnes lämpligt, få användas för lösande av närallgande problem på andra avdelningar. Institutets styrelse bör uppmärksamma dessa och andra samordningsfrågor.

Folkhälsoinstitututredningen har föreslagit, att den nuvarande *allmänhygieniska avdelningen* uppdelas på två avdelningar, den ena för bostadshygien och den andra för allmänhygien i övrigt. De flesta remissinstanser, som yttrat sig i frågan, tillstyrker en uppdelning. Några bland dem, däribland institutets styrelse, är dock tveksamma. Styrelsen yttrar, att det, särskilt om personalunionen med karolinska institutet skulle upphöra, kan ifrågasättas, huruvida en uppdelning är nödvändig eller ens rationell. Styrelsen — som anser frågan böra ytterligare utredas — framhåller dock samtidigt att avdelningens kapacitet är otillfredsställande, särskilt beträffande de fysiologiska frågorna, och att en kraftig personalförstärkning är behövlig.

I likhet med de remissinstanser som yttrat sig i denna fråga anser jag, att det föreligger behov av ökad verksamhet på bostadshygienens område. De bostadshygieniska problemen har hittills blivit endast ofullständigt bearbetade och det torde finnas behov av kvalificerade undersökningar både hos de planerande samhällsorganen och hos enskilda. Jag vill särskilt framhålla, att forskningen på detta område kan få betydelse för en avvägning av kostnaderna på längre sikt icke blott för bostadsbyggandet utan även när det gäller investeringar i skolor, sjukhus och andra allmänna inrättningar.

Medicinska fakulteten i Uppsala — som understrukit, att snara åtgärder bör vidtagas för att främja en fysiologiskt inriktad bostadshygienisk forskning — har ifrågasatt en anknytning av verksamheten till en blivande hygienisk institution vid Uppsala universitet. Jag vill då först erinra om att ställning ännu icke tagits till frågan om inrättande av en hygienprofessur vid universitetet.

Det kan vidare icke förutsägas, huruvida en framtida innehavare av en sådan professur kommer att ha bakteriologisk eller fysiologisk inriktning. En differentiering av framtida hygienprofessorer har för övrigt principiellt avstyrkts av statsmakterna. Hur man än må utforma en blivande hygieninstitution vid Uppsala-universitetet, kan vidare en sådan institution likväl icke tänkas övertaga de praktiskt-vetenskapliga uppgifter, som på detta område ankommer på folkhälsoinstitutet, såframt icke hela den bostadshygieniska verksamheten knytes till universitetet.

Att låta folkhälsoinstitutets befattning med bostadshygienen helt upphöra genom att överföra verksamheten till en universitetsinstitution torde knappast böra komma ifråga. På universitetsinstitutionen skulle i dylikt fall få ankomma att — för hela landets behov — fullgöra utredningsuppdrag från

myndigheter och enskilda, och den skulle därmed få en väsentligt annan karaktär än som i princip tillkommer sådana institutioner. För att dubbeluppgifterna skulle kunna lösas tillfredsställande, finge förmodligen övervägas att inom institutionen inrätta en särskild avdelning för de praktisktvetenskapliga undersökningarna. Jag anser därför, att dylika undersökningar på bostadshygienens område med därtill hörande forskningsuppgifter bör kvarligga vid folkhälsoinstitutet. Givetvis bör ett intimt samarbete äga rum med den rent teoretiska forskning på området, som kan utföras vid nuvarande och kommande hygieninstitutioner.

Allmänhygieniska avdelningen utför i övrigt på uppdrag — i stor utsträckning av statliga och kommunala myndigheter — mindre och större, ofta tidskrävande undersökningar rörande bl. a. vatten, avlopp och renhållning. Även större frågor av mera allmän karaktär, som kräver omfattande undersökningar och utredningar, handlägges, men har på grund av bristande resurser i många fall måst skjutas på framtiden. Hit hör bl. a. utarbetande av normer för bedömning av dricks- och badvatten, prövning av desinfektionsmedel vid olika användningsområden samt studier av insektsbekämpningsmedel.

För lösande av uppgifterna på det bostadshygieniska liksom på det allmänhygieniska området i övrigt krävs såväl bakteriologiska som fysiologiskt-toxikologiska och kemiskt-tekniska metoder. Att såsom utredningen föreslagit inrätta en särskild bostadshygienisk avdelning skulle därför i viss mån medföra en dubbelorganisation. Jag anser mig på grund härav icke kunna biträda den föreslagna uppdelningen. Allmänhygieniska avdelningen bör sålunda även i fortsättningen bibehållas som en enhet. Det synes lämpligt att i enlighet med det förslag som framkommit under överarbetningen inom avdelningen bilda arbetsgrupper eller sektioner med hänsyn till de använda grundvetenskaperna.

De vattenundersökningar, som f. n. utföres vid institutet, är uppdelade mellan allmänhygieniska avdelningen och födoämneshygieniska avdelningens vattenlaboratorium. Laboratoriets rutinundersökningar skall såsom förut framhållits till större delen delegeras. Det torde vara rationellt att som utredningen föreslagit överföra laboratoriets verksamhet i övrigt till allmänhygieniska avdelningen.

I detta sammanhang vill jag något beröra vattenfrågan i dess helhet. Folkhälsoinstitutsutredningen avsåg, att vissa praktisktvetenskapliga undersökningar rörande vatten och avlopp skulle kunna övertagas av statens vatteninspektion, som förutsattes få samma omfattning som vattenvårdskommittén föreslagit. Enligt den år 1956 godkända organisationen rörande vattenvården utgör fiskeristyrelsens tillsynsavdelning tillika statens vatteninspektion medan frågor om vatten och avlopp handlägges inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Med anledning av ett i propositionen nr 49/1957

framlagt förslag om överförande till byggnadsstyrelsen av vatteninspektionen samt vatten- och avloppsbyrån inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har riksdagen uttalat sig för ett bibehållande tills vidare av den nuvarande anordningen. En viss förstärkning av tillsynsavdelningen har sedermera föreslagits i 1958 års statsverksproposition (IX ht. s. 580). Vidare har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för jordbruksdepartementet att uppdraga åt vattenvårdskommittén att utreda vissa frågor rörande vattenvårdens organisation.

Beträffande folkhälsoinstitutets nuvarande uppgifter på vattenområdet må anmärkas, att övervakningen av vattenverk enligt förordningen om kontroll av vattenledningsvatten icke i propositionen nr 49/1957 angivits som en uppgift för vatteninspektionen. Det synes ej heller avsett, att undersökningar rörande konsumtionsvatten i övrigt och bassängbadvatten, vilka undersökningar nu utföres vid institutet, skall ankomma på denna myndighet. Behovet av kontroll och undersökningar för angivna ändamål torde också komma att kvarstå tämligen oförändrat även efter genomförandet av en förbättrad naturvattenvård. Jag förutsätter givetvis att — hur än organisationen av vattenvården må komma att utformas — ett långt gående samarbete skall komma till stånd mellan folkhälsoinstitutet och denna organisation på de punkter där ett sådant samarbete är möjligt. Tills vidare synes folkhälsoinstitutet i stort sett böra bibehålla sin nuvarande verksamhet på detta område.

Såsom föreslagits under överarbetningen synes det lämpligt att sammanföra substratberedningen till en enhet under allmänhygieniska avdelningen. Viss personal kan härigenom inbesparas. Även en stor del av disken torde kunna centraliseras till avdelningen.

I enlighet med vad jag tidigare uttalat och under därvid angivna förutsättning bör allmänhygieniska avdelningen fortfarande handha huvuddelen av undervisningsverksamheten vid institutet.

En särskild fråga gäller distriktssköterskeskolan. Utredningen har förutsett, att skolan endast tills vidare skall kvarstanna vid institutet. Medicinalstyrelsen har i sitt förslag angående organisationen av den högre utbildningen av sjuksköterskor föreslagit, att distriktssköterskeutbildningen skall ingå i denna organisation. Institutets styrelse — som tidigare avstyrkt bortflyttning av distriktssköterskeskolan — har numera förklarat sig ej vilja motsätta sig detta förslag. I propositionen nr 66/1958 har Kungl. Maj:t föreslagit, att den högre utbildningen av sjuksköterskor tills vidare anordnas i en av svensk sjuksköterskeförening f. n. disponerad lokal. I avvaktan på ett slutligt ställningstagande till den framtida förläggningen av denna utbildning kan jag nu ej taga ställning till frågan om distriktssköterskeutbildningens ordnande. Jag föreslår därför, att den tills vidare kvarstannar vid folkhälsoinstitutet.

För de uppgifter som enligt vad jag anfört kommer att åvila allmänhygieniska avdelningen synes det vid bearbetningen framlagda personalförslaget i och för sig och med beaktande av vad jag inledningsvis framhållit kunna i huvudsak läggas till grund för den fortsatta prövningen av avdelningens upprustning. Hithörande frågor torde emellertid få närmare övervägas när de nya tjänsternas inrättande aktualiseras.

För budgetåret 1958/59 föreslår jag endast vissa tjänsteförändringar och lönegradsuppflyttningar. En arvodesbefattning som laborator bör utbytas mot en laboratorstjänst i Ae 24. För innehavaren av assistenttjänsten i Ae 17 bör inrättas en tjänst som avdelningsingenjör i Ae 21, vars lönegrads-placering bör omprövas vid tjänstens ledigblivande. Vidare torde en assistent i Ae 15 böra placeras i Ae 17. För den närmaste tillsynen över substratberedningen föreslår jag, att en laboratoriebiträddestjänst i Ae 9 inrättas, varvid en biträddestjänst i lönegrad 5 skall indragas.

På *yrkeshygieniska avdelningen* ankommer väsentligen följande arbetsuppgifter: studier av yrkesskadorna och deras natur, förebyggande åtgärder, forskning rörande hygieniska gränsvärden, metodikforskning, annan forskning samt utbildning av yrkeshygienisk personal. Den första uppgiften avser att vinna kunskap om yrkesskadornas diagnostisering, deras varaktighet och verkningar samt deras utbredning. Denna uppgift är väsentligen av medicinsk karaktär. Här har ett stort arbete redan utförts vid institutet. Den förebyggande verksamheten ligger närmast på det tekniska planet.

Det av utredningen och under överarbetningen frambragta materialet visar, att avdelningen har en mycket stark arbetsbelastning. Nu aktuella större arbetsuppgifter skulle således taga i anspråk hela dess kapacitet under åtskilliga år framåt. Arbetsbalansen är särskilt stor på den tekniska sidan. Viktiga problem rörande bl. a. silikos och andra dammsjukdomar återstår ännu att lösa. Jag finner därför starka skäl tala för en förstärkning av resurserna för den yrkeshygieniska verksamheten.

Utredningen har föreslagit, att en yrkeshygienisk avdelning, knuten till institutet, inrättas i Göteborg. Bland remissinstanserna är meningarna om detta förslag delade. De flesta av de yttranden, som behandlar ämnet, avstyrker eller ställer sig tveksamma ifråga om ett mera omedelbart inrättande av en göteborgsavdelning. Denna ståndpunkt intages bl. a. av institutets styrelse, arbetarskyddsstyrelsen och landsorganisationen. En huvudsynpunkt i kritiken är, att det icke är välbetänkt att splittra verksamheten på detta område och att de resurser för upprustning, vilka står till buds, får en mera rationell användning vid och åtminstone i en första etapp bör utnyttjas för förstärkning av den yrkeshygieniska avdelningen i Solna.

I nuvarande läge med begränsade ekonomiska resurser synes riktigheten av den i vissa remissyttranden framförda uppfattningen, att det är mest rationellt att samla hela den yrkeshygieniska verksamheten till ett ställe,

icke kunna bestridas. En uppdelning av organisationen på flera enheter måste i viss utsträckning medföra en obehörlig dubblering av såväl personal och apparatur som lokalutrymmen. Härtill kommer, att möjligheterna till en samordning med universitetet i Göteborg eller till en eventuell nordisk hälsovårdshögskola där torde böra ytterligare undersökas. Med hänsyn till det anförda är jag icke beredd att nu taga ställning till förslaget om inrättande av en yrkeshygienisk avdelning i Göteborg.

Såsom jag redan framhållit torde vidare prövningen av frågan om ett arbetarskyddsstyrelsens yrkeshygieniska laboratorium böra anstå i avvaktan på resultatet av bl. a. pågående utredning om organisationen av styrelsens tekniska byrå. I yrkeshygieniska avdelningens uppgifter bör sålunda tills vidare fortfarande ingå att utföra vissa undersökningar för arbetarskyddsstyrelsens räkning.

På de skäl som anförts vid remissbehandlingen förordar jag sålunda, att förstärkningen av resurserna för den yrkeshygieniska verksamheten tillföres avdelningen i Solna. Med de inledningsvis gjorda reservationerna torde det personalförslag för avdelningen, som institutets styrelse framlagt kunna i stort sett tjäna som grundval för den personella upprustning, som efter hand finnes böra ske.

För vissa särskilt angelägna uppgifter, t. ex. dammfrågorna, bör nya tjänster inrättas redan fr. o. m. budgetåret 1958/59. Jag förordar sålunda, att fr. o. m. detta budgetår inrättas en tjänst som förste avdelningsingenjör i Ae 23 och en tjänst som avdelningsingenjör i Ae 21. Därjämte bör två laboratoriebiträdestjänster i Ae 7 inrättas. Vidare föreslår jag, att en förste kemisttjänst i Ae 21 uppflyttas till Ae 23 och att en assistent i Ag 15 placeras i Ae 15.

För att tillgodose behovet av expertis rörande hudsjukdomar bör, såsom föreslagits, en laboratorstjänst i fortsättningen innehas av en dermatolog, som även skall biträda allmänhygieniska avdelningen. Härvid kan det nuvarande arvodet till en hudkonsult indragas. Huruvida laboratorstjänsten kan kombineras med en yrkesdermatologisk mottagning vid Karolinska sjukhuset torde få närmare övervägas av Kungl. Maj:t.

Den yrkeshygieniska verksamheten vid folkhälsoinstitutet har ett intimt samband med den kliniska forskningsverksamhet, som alltsedan budgetåret 1947/48 försöksvis bedrivits vid den till Karolinska sjukhuset provisoriskt förlagda yrkesmedicinska centralen. Ett ställningstagande till centralens definitiva organisation har hittills ansetts böra anstå i avvaktan på prövningen av folkhälsoinstitutsutredningens förslag, som kunde väntas komma att påverka avgränsningen av centralens arbetsområde i förhållande till institutet.

Som jag tidigare framhållit bör emellertid institutets arbetsuppgifter bibehållas i stort sett oförändrade. Enligt min mening är en yrkesmedicinsk central värdefull även i fortsättningen som komplement till yrkeshygieniska

avdelningens verksamhet. Då en sådan central bör anslutas till ett sjukhus, synes det i och för sig lämpligt, att den även i fortsättningen förlägges till Karolinska sjukhuset. Innan beslut fattas härom bör emellertid frågan om lokaler för centralen lösas. Det är min avsikt att låta verkställa en särskild undersökning av denna fråga.

Beträffande *födoämneshygieniska avdelningen* har utredningen föreslagit en förstärkning av personalresurserna främst för den toxikologiska verksamheten, som rör frågor huruvida tillsatser till livsmedel kan vara skadliga. Det synes betydelsefullt att detta i vårt land relativt obearbetade område får ökade resurser. Det personalförslag som framlagts torde med beaktande av vad jag inledningsvis anfört kunna i stort sett utgöra en grundval för en förstärkning av avdelningen. Inrättandet av de föreslagna tjänsterna torde emellertid böra bli föremål för fortsatta överväganden.

Såsom tidigare föreslagits bör avdelningens vattenlaboratorium överföras till allmänhygieniska avdelningen. En assistenttjänst i Ae 19 vid laboratoriet bör dock för andra uppgifter kvarbliva vid födoämneshygieniska avdelningen.

För nästa budgetår föreslår jag, att en förste kemisttjänst i Ae 21 uppflyttas till Ae 23.

Den nuvarande *vitaminavdelningen* är avsedd för forskning och kontrollverksamhet på vitaminområdet. Inom detta område finns en rad viktiga problem, som det skulle vara av stor betydelse att få närmare undersökta. Hit hör t. ex. en systematisk inventering av vitaminhalten i oberedda födoämnen. Vidare bör undersökas hur mycket vitaminer, som finns kvar i de tillagade produkterna samt i vilken grad dessa vitaminer utnyttjas i kroppen; härvid bör särskilt studeras den storindustriellt färdiglagade maten och den kollektiva bispisningen. Ytterligare en viktig uppgift är undersökning av olika befolkningsgruppers vitaminstatus. Även spörsmål i samband med vitaminering av livsmedel bör uppmärksammas. Avdelningen har emellertid endast i ringa grad kunnat utföra andra forskningsuppgifter än sådana som avse förbättrad metodik för utförande av kontrollanalyser. Större delen av arbetskraften har måst användas för dessa analyser, vilka utföres i enlighet med bestämmelserna i bl. a. livsmedelsstadgan, förordningen om framställning och införsel av vitaminiserade livsmedel (SFS nr 268/1941) samt kungörelsen om tillverkning av och handel med vissa fodermedel (SFS nr 521/1950). Kontrollen av vissa farmaceutiska specialiteter och andra apoteksvaror grundar sig närmast på föreskrifter i institutets instruktion. Härtill kommer ett stort antal analyser, som utföres på begäran av enskilda.

Utredningen har ansett, att kontrollverksamheten bör utbrytas från institutet. Då någon inrättning, till vilken verksamheten skulle kunna överföras, f. n. icke finns, måste den dock enligt utredningen tills vidare kvarligga vid institutet i avvaktan på en lösning av delegeringsfrågan. Utredningen

har föreslagit en provisorisk förstärkning av avdelningen för att sätta den i stånd att i någon omfattning upptaga även forskningsproblem.

För egen del finner jag det i och för sig önskvärt att vitaminkontrollen kunde omhänderhas på annat sätt än vid folkhälsoinstitutet. Någon befintlig inrättning, som skulle kunna övertaga kontrollen finns emellertid inte. Att nu upprätta ett fristående laboratorium för ändamålet synes uteslutet.

En förläggning av forskning och kontroll till en och samma institution medför dessutom enligt vad institutets styrelse påpekat, vissa fördelar därigenom att metodikforskningen kan vara gemensam och vissa resurser kan utnyttjas samfällt. De av utredningen angivna olägenheterna vid en samförläggning i fråga om vitaminavdelningens ledning och forskningsuppgifternas fullgörande skulle väsentligen bortfalla, om vitaminkontrollen inom avdelningen ombesörjes av ett självständigt laboratorium.

Styrelsen har beräknat den erforderliga personalen för en forskningssektion till 35 befattningshavare och för ett kontrolllaboratorium till 36 befattningshavare. Enligt utredningen skulle för en kvarstående forskningsavdelning behövas 32 befattningshavare och för ett helt fristående kontrolllaboratorium 52 befattningshavare. För övergångstiden har utredningen beräknat sammanlagt 44 befattningshavare.

En väsentlig personalbesparing kan sålunda göras genom en samförläggning av forskning och kontroll. Med hänsyn härtill finner jag i nuvarande läge starka skäl tala för bibehållande av vitaminkontrollen vid institutet. Förslaget att inom avdelningen anordna ett självständigt laboratorium härför anser jag mig böra biträda. Omorganisationen bör ske redan fr. o. m. nästa budgetår.

Uppskattningen av personalbehovet för det av utredningen med utgångspunkt från förut angivna föreskrifter beräknade antalet kontrollanalyser synes i och för sig vara riktig. Det torde emellertid kunna ifrågasättas, om vitaminkontrollen behöver upprätthållas i den omfattning nämnda föreskrifter förutsätter. Frågan härom torde i varje fall böra närmare övervägas. Jag är därför inte beredd att nu taga slutlig ställning till den föreslagna ökningen av kontrollpersonalen.

Den av styrelsen beräknade personalstyrkan för vitaminforskningen synes visserligen erforderlig för att en i och för sig behövlig intensifiering av detta viktiga forskningsområde skall komma till stånd. Som tidigare utvecklats är det i nuvarande läge icke möjligt att genomföra personalförstärkningen. I likhet med vad jag förordat för övriga avdelningar bör en närmare prövning av personalstaten ske, när inrättandet av de nya tjänsterna aktualiseras.

För budgetåret 1958/59 föreslår jag, att laboratorn i Ae 24 skall självständigt utöva ledningen för kontrolllaboratoriet och därvid uppflyttas till Ae 26. Vidare förordas, att 1 assistent i Ag 15, 1 första laboratoriebiträde i Ag 10, 2 laboratoriebiträden i Ag 7 och 1 laboratoriebiträde i Ag 5 erhåller extra ordinarie anställning. För expeditionellt arbete och utförande av sekre-

terargöromål åt avdelningsföreståndaren förordar jag en kontoristtjänst i Ae 9 (f. n. Ag 9). En kanslibiträdestjänst bör indragas.

Vad slutligen l o k a l f r å g a n beträffar vill jag erinra om att de befintliga lokalerna ursprungligen avsågs för omkring ett 50-tal anställda. Personalstyrkan består f. n. av cirka 210 befattningshavare. Det är uppenbart, att lokalerna är otillräckliga för den nuvarande personalen. Redan på grund härav finner jag en översyn av lokalbehovet ofrånkomlig. Enligt preliminära undersökningar av byggnadsstyrelsen synes erforderliga om- och tillbyggnader kunna göras utan att alltför mycket inkräkta på det dyrbara markområdet. För lösning av lokalproblemet torde krävas närmare utredning av byggnadsstyrelsen. Även byggnadsfrågan måste dock göras beroende av det statsfinansiella läget och avvägningen gentemot andra angelägna investeringsbehov.

Om institutet skall kunna fullgöra sina uppgifter bör även dess a p p a r a t u r upprustas. För nästa budgetår föreslår jag, att ett belopp av 70 000 kronor anvisas för anskaffning av viss särskilt viktig apparatur i första hand för yrkeshygieniska avdelningen. Frågan om utrustningen i övrigt torde få behandlas i samband med prövningen av de årliga anslagsframställningarna av institutets styrelse.

Till kostnadsberäkningarna för b u d g e t å r e t 1958/59 för de av mig framlagda förslagen samt i anledning av petitaframställningen av institutets styrelse återkommer jag i följande avsnitt.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de förslag till riktlinjer för organisationen av statens institut för folkhälsan, som angivits i det föregående.

VII. Anslagsberäkningar för budgetåret 1958/59

I. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	2 593 000	2 543 674
1957/58 (statsliggaren s. 1071)	2 755 000	
1958/59 (förslag)	3 260 000	

Yrkande

Styrelsen för statens institut för folkhälsan har i skrivelse den 16 september 1957 avgivit preliminära anslagsäskanden för budgetåret 1958/59. Enligt överenskommelse under överarbetningen hänvisas beträffande sty-

relsens yrkanden om personalförstärkning och lönegradsupplyttningar till de under tidigare avsnitt om vissa ytterligare undersökningar framlagda förslagen. Styrelsens förslag i övrigt innebär en anslagsökning med 459 200 kronor.

	Ökn. el. minskn.
1. Ersättningar till styrelsens självskrivna ledamöter	+ 1 000
2. Avlöningar till speciallärare m. m.	
a) Fortbildningskurs för hälsovårdsinspektörer	— 5 500
b) Anställning av instruktionssköterska vid distriktssköterskeskolan under 6 månader	+ 7 800
c) Anordnande av industrisköterskekurs	+ 3 700
d) Höjda lärar- och föreläsararvoden	+ 18 000
e) Hospiteringsersättningar	+ 5 000
3. Omräkning	
a) Löne reglering	+ 386 600
b) Arvodesreglering	+ 3 300
c) Löneklassupplyttningar	+ 39 300
	+ 459 200

Motiv

2 a) För innevarande budgetår har 5 500 kronor beviljats för en fortbildningskurs för hälsovårdsinspektörer. I enlighet med 1948 års hälsovårdsstadgekommittés förslag bör kursen anordnas vartannat år. Medel för ändamålet är alltså ej erforderliga för nästa budgetår.

2 b) Försök med praktisk utbildning av distriktssköterskeelever hos distriktssköterskor har utfallit väl. Då distriktssköterskeskolans föreståndare på grund av övriga pågående kurser endast med svårighet kunnat leda denna utbildning har tillfälligt anställts en instruktionssköterska. Jämväl i fortsättningen bör föreståndaren beredas avlastning i sitt arbete. Medel bör därför anvisas för avlöning av en instruktionssköterska under 6 månader.

2 c) Det är angeläget, att speciella utbildningskurser anordnas för sjuksköterskor, som ämnar ägna sig åt industrisjukvård och industrihälsovård. Kostnaden för en utbildningskurs beräknas till sammanlagt 3 700 kronor, varav för föreläsningar 3 200 kronor och för demonstrationsarvoden samt rese- och traktamentsersättningar 500 kronor.

2 d) och e) Samtliga arvoden och hospiteringsersättningarna vid den praktiska tjänstgöringen under hälsovårdsinspektörskurserna bör höjas.

Departementschefen

I enlighet med vad jag förordat i föregående avsnitt bör fr. o. m. budgetåret 1958/59 inrättas följande tjänster, nämligen vid kansliet en assistenttjänst i Ae 17, samt vid yrkeshygieniska avdelningen en tjänst som förste avdelningsingenjör i Ae 23, en tjänst som avdelningsingenjör i Ae 21 och

2 laboratoriebiträdestjänster i Ae 7. För anställande av ett kontorsbud bör anvisas omkring 7 000 kronor.

För kansliet bör vidare inrättas en tjänst som biblioteksbiträde i Ae 9, varvid en kontorsbiträdestjänst skall indragas. Vid allmänhygieniska avdelningen bör inrättas en laboratoriebiträdestjänst i Ae 9, i samband varmed en biträdestjänst i lönegrad 5 indrages.

Därjämte bör vid kansliet förste byråsekreterartjänsten i Ao 23 utbytas mot en byrådirektörstjänst i Ao 24, kassören i Ae 10 uppflyttas till Ae 12, ett kanslibitråde i Ae 7 uppflyttas till kontorist i Ae 9 och en arvodesbefattning som maskinist utbytas mot en tjänst som reparatör i Ag 8. Vid allmänhygieniska avdelningen bör en arvodesbefattning som laborator utbytas mot en laboratorstjänst i Ae 24, assistenttjänsten i Ae 17 utbytas mot en tjänst som avdelningsingenjör i Ae 21 samt en assistenttjänst i Ae 15 uppflyttas till Ae 17. Vid yrkeshygieniska resp. födoämneshygieniska avdelningen bör 2 förste kemisttjänster uppflyttas till Ae 23. Laboratorstjänsten i Ae 24 vid vitaminavdelningen bör uppflyttas till Ae 26.

Vidare bör 2 assistenter i Ag 15, en kontorist i Ag 9, ett första laboratoriebiträde i Ag 10, 2 laboratoriebiträden i Ag 7, ett laboratoriebiträde i Ag 5, två hantverkare i Ag 8 och två förrådsbiträden i Ag 7 erhålla extra ordinarie anställning.

I samband med omorganisationen kommer en laboratoriebiträdestjänst och 3 substratbiträdestjänster samt arvodet till hudkonsulten att indragas vilket medför en besparing med omkring 47 000 kronor.

Frågan om arvoden till vissa styrelseledamöter torde få närmare prövas av Kungl. Maj:t. Jag beräknar nu inga särskilda medel för ändamålet.

Då någon fortbildningskurs för hälsovårdstillsyningsmän ej erfordras under nästa budgetår kan anslagsposten till avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden minskas med 5 500 kronor.

För vissa reseersättningar beräknar jag ett belopp av 1 500 kronor.

Förslagen om anvisande av medel för anställande under viss tid av en instruktionssköterska, för anordnande av en kurs för industrisköterskor samt för höjning av timlärararvodena finner jag mig icke kunna biträda.

Vad jag sålunda föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen för personalförstärkningar och ändrade lönegradsplaceringar m. m. med omkring 137 000 kronor. Personalindragningar m. m. föranleder en minskning av medelsbehovet med cirka (47 000 + 5 500) 52 000 kronor. Den automatiska utgiftsstegringen medför ett ökat medelsbehov för löneklassuppflyttningar samt 1957 års lönerevision med cirka 420 000 kronor. På grund härav bör anslaget uppräknas med (137 000 — 52 000 + 420 000) 505 000 kronor till 3 260 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens institut för folkhälsan, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	420 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	13 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	256 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 163 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	408 000
	3 260 000;

c) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar för budgetåret 1958/59 under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 3 260 000 kronor.

2. Statens institut för folkhälsan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1956/57	667 200	703 905
1957/58 (statsliggaren s. 1073)	655 000	
1958/59 (förslag)	748 000	

Yrkande

Styrelsen för institutet (skr. 16/9 1957) föreslår preliminärt, att anslaget höjes med 28 800 kronor.

	Utgifter 1956/57	Anslag 1957/58	Förslag	Ökning
1. a) Ersättningar för resor inom riket	39 996	40 000	47 000	7 000
b) Ersättningar för internordiska resor	—	—	6 800	6 800
2. a) Bränsle, lyse, vatten	99 984	85 000	95 000	10 000
b) Övriga expenser	100 816	104 000	107 500	3 500
3. Övriga utgifter				
a) Inköp och underhåll av inventarier	84 855	85 000	85 000	—
b) Inköp av böcker	6 994	7 000	8 000	1 000
c) Diverse utgifter	7 185	7 000	7 500	500
				28 800

Motiv

1 a) Utgifterna för distriktssköterskelevernas resor under praktiktiden har ökat.

1 b) För resor till nordiska metodikkommitténs för livsmedel sammanträde i Helsingfors beräknas 2 500 kronor, för en yrkeshygienisk konferens i Köpenhamn 1 000 kronor och för vissa resor till Reykjavik 3 300 kronor.

3 b) Höjningen beror bl. a. på att priset på utländsk litteratur stigit med 15 procent.

3 c) Utgiftsökningen beror på höjda bevakningskostnader.

Departementschefen

I enlighet med vad jag föreslagit i föregående avsnitt bör för nyanskaffning av viss apparatur beräknas 70 000 kronor.

Vidare torde för internordiska resor beräknas omkring 1 000 kronor. Kostnader för resor till metodikkommitténs sammanträden och till Reykjavik torde få bestridas från andra anslag.

I övrigt föranleder styrelsens kostnadsberäkningar — innefattande en ökning med sammanlagt 22 000 kronor — ingen erinran från min sida. Anslaget bör alltså ökas med $(70\ 000 + 1\ 000 + 22\ 000)$ 93 000 kronor och således upptagas till $(655\ 000 + 93\ 000)$ 748 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader för budgetåret 1958/59* under elfte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 748 000 kronor.

Med bifall till vad departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ingvär Andersson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sid.
I. Inledning	2
II. Institutets nuvarande uppgifter och organisation	3
III. Folkhälsoinstitutets utredningens förslag	5
1. Allmänna synpunkter	5
Den allmänna ramen för institutets verksamhetsområde	5
Forskningsarbetet	6
Decentraliseringsfrågor m. m.	6
2. Organisation	9
Institutets ledning och administration m. m.	9
Styrelsen	9
Föreståndaren	10
Avdelningsföreståndarna m. fl. högre befattningshavare	10
Vissa lönefrågor m. m.	12
Kansliet och övrig gemensam personal	13
Undervisnings- och upplysningsverksamheten	14
Fackavdelningarnas organisation	16
Allmänhygieniska avdelningen	16
Yrkeshygieniska avdelningen	19
Födoämneshygieniska avdelningen	23
Vitaminavdelningen	24
3. Lokalfrågan m. m.	29
4. Kostnadsberäkningar	30
IV. Yttranden över folkhälsoinstitutets utredningens betänkande	32
1. Allmänna synpunkter	32
Den allmänna ramen för institutets verksamhetsområde	32
Forskningsarbetet	33
Decentraliseringsfrågor m. m.	34
2. Organisation	39
Institutets ledning och administration m. m.	39
Styrelsen	39
Föreståndaren	40
Avdelningsföreståndarna m. m.	42
Vissa lönefrågor m. m.	44
Kansliet och övrig gemensam personal	47
Undervisnings- och upplysningsverksamheten	47
Fackavdelningarnas organisation	48
Allmänhygieniska avdelningen	48
Yrkeshygieniska avdelningen	52
Födoämneshygieniska avdelningen	57
Vitaminavdelningen	59
3. Lokalfrågan m. m.	61

V.	Vissa ytterligare undersökningar	61
1.	Decentraliseringsfrågor	62
	Livsmedelsprov	63
	Yrkeshygieniska undersökningar	64
	Undersökningar vid allmänhygieniska avdelningen utöver vattenundersökningar	65
2.	Institutets ledning och administration m. m.	65
	Statens organisationsnämnds förslag m. m.	65
3.	Fackavdelningarnas organisation	69
	Allmänhygieniska avdelningen	69
	Yrkeshygieniska avdelningen	75
	Födoämneshygieniska avdelningen	78
	Vitaminavdelningen	79
4.	Lokalfrågan m. m.	80
5.	Kostnadsberäkningar för löpande utgifter m. m.	81
VI.	Departementschefen	82
VII.	Anslagsberäkningar för budgetåret 1958/59	96
	1:o) Statens institut för folkhälsan: Avlöningar	96
	2:o) Statens institut för folkhälsan: Omkostnader	99